

MİMAR SİNAN

4. Masonlar ve V. Sultan Murad ..... Mesut TUNCEL
27. Masonik Takvim ..... Kemal TUNUSLUOĞLU
30. Gözükmeyen Gözcü ..... Mişel MARGULİES
37. Yeni Kardeşlerime ..... Raşid TEMEL
41. Masonik Davranış ..... Umut İNAN
46. Evlilik Hayatı ve Masonluk ..... Sami DAY
50. Hermetizm ve Masonluk ..... Ziya FIÇICIOĞLU
62. Masonlukta Adalet ..... Cemal DİRİK
67. Mesleğimizin Anatomisine Kısmi
Bir Bakış ..... Sezer LEVİ
82. Kutsal Kitaplar ..... Viktor GÜCEL
96. Localarımızdan Haberler ..... Mimar SİNAN
104. Aramızdan Ayrılanlar ..... Mimar SİNAN

MİMAR SİNAN

**Gevşemeyin, endişe etmeyin. İnancınız
sağlamsa, mutlaka başaracaksınız.**

Şâni Yüce Kur'an, S. III.139

Kapak Kompozisyonu : ŐINASI BARUTCU
YENİLİK BASIMEVİ — TIPO — OFSET
Tel. : 143 55 72 * İSTANBUL — 1987

MİMAR SİNAN

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locasının

Tarihi, çağdaş ve gerçekçi açıdan

araştırma ve yayın organıdır.

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası adına

İmtiyaz sahibi : Cavit YENİCİOĞLU

Yazı işlerini fiilen idare eden : Reşad UMUR

DERGİDE ÇIKAN YAZILARIN SORUMLULUĞU YAZARLARINA AİTTİR.

ÜÇ AYDA BİR ÇIKARILIR, ÜYELERE MAHSUSTUR, PARA İLE SATILMAZ

Nuruziya Sokağı 25, Beyoğlu, Tel. : 149 24 51 1987

---

4. Masonlar ve V. Sultan Murad ..... Mesut TUNCEL
27. Masonik Takvim ..... Kemal TUNUSLUOĞLU
30. Gözükmeyen Gözcü ..... Mişel MARGULİES
37. Yeni Kardeş'erime ..... Raşid TEMEL
41. Masonik Davranış ..... Umul İNAN
46. Evlilik Hayatı ve Masonluk ..... Sami DAY
50. Hermetizm ve Masonluk ..... Ziya FİCİCİOĞLU
62. Masonlukta Adalet ..... Cemal DİRİK
67. Mesleğimizin Anatomisine Kısmi
Bir Bakış ..... Sezer LEVİ
82. Kutsal Kitaplar ..... Viktor GÜCEL
96. Localarımızdan Haberler ..... Mimar SİNAN
104. Aramızdan Ayrılanlar ..... Mimar SİNAN

Masonlar ve Beşinci Sultan Murad

Mesut TUNÇEL

Osmanlı İmparatorluğunun «Batıya Dönüş» hareketlerinin ilk devrelerinde çeşitli sebeplerden imparatorluk hizmetine girenler arasında bulunan Baron de Todt, daha sonra Kumbaracı Ahmet Paşa olarak şöhret bulan Claude Alexandre Comte de Bonneval (1675-1742) Tophaneli tüccar Yusuf Çelebi, Sait Çelebi, ilk masonlar arasında olup adlarını Türk Masonluk tarihine yazdırmışlardır.

24 Mayıs 1738 yılında Saint James Evening Post adlı Londra gazetesinde Türkiyede Masonluğun var olduğunu, İstanbul, İzmir ve Halep'teki Locaların ve yüksek kademelerden Türklerin Masonluğa tekris edildikleri yazılmıştır. Yine dünya Masonluğu tarihinde resmi yetki ile yabancı memleketlerde ilk kurulan Loca ünvanı ile 3 Şubat 1748 de Iskoçya Büyük Locasına bağlı olarak Halep'teki İngiliz konsolosu Alexander Drummond tarafından İskenderun'da bir loca kurulmuştur. 1787 de yayınlanmış bir Alman gazetesinde o tarihlerde Türkiye'de 9 Locanın çalıştığı yazılmıştır. Alman ve Fransız M.: Ansiklopedilerinde 1788 yılında Almanya'yı ziyaret eden Tunuslu bir firkateyn kaptanının M.: olduğunu, kendisinin İstanbul'dan geldiğini, oradaki Müslüman Localarına, öteki locaların ritüellerinin aynen tercümesine göre çalıştıklarını, 4 kutsal kitabın yemin kürsüsünde yer aldığını ve onların üzerine el basarak yemin ettirilerek tekris edildiklerini açıklayan yazılar yer almıştır. 1818 de Erzurum'da Pers Felsefi Riti adı ol-

tında 7 dereceli bir M.: luğun kurulduğu Amerikan ve Fransız ansiklopedilerinde yer almıştır.

Yurdumuzda kurulan bu Localar uzun süre hep yabancı obediyanlara bağlı olarak çalışmışlardır. 1820'lerde İstanbul'da Ortaköy'de eski büyük elçilerden İsmail Ferruh Efendi ilk Türk Locasını kurmuştur. 1822 de Yeniçerilerin kaldırılması sırasında bu loca üyeleri Bektaşilikle itham edilmiş ve 1826 da Loca kapatılmış, mensupları sürgüne gönderilmiştir. 1857'de İzmir'de, bir büyük Loca kurulmuş ama yaşamamıştır. 1862'de İstanbul İngiliz Bölge Büyük Locası kurulmuştur. Kırım Savaşı M.: luğun gelişmesine hizmet etmiştir. Kolonel Lamus, Yorga, Engelhard gibi tarihçiler, eğer Tanzimat ön-şahsiyetleri M.: olmasalardı, 1853 - 1855 Kırım Savaşında İngiltere ve Fransa'nın, Osmanlı İmparatorluğu yanında ve müttefik olarak Ruslara karşı savaşa girmeyecekleri, bilhassa 1856 Paris Kongresinde, Osmanlı Devletinin «Büyük Devletler» içinde sayılarak, sınırlarının garanti edilemeyeceği fikrinde birleşirler. Bilindiği gibi, 1839 Tanzimat Fermanı'nı hazırlayan M. Reşit Paşa Masondur. Kırım Savaşından sonra 1861 de ilk Türk (Tarihi deyimle Osmanlı) Mason organizasyonu kurulmuştur. İstanbul'daki Bulvar Locası üyesi Halim Paşa Osmanlı Yüksek Şurasını, Fransız Yüksek Şurasının yardımı ile kurmayı başarmıştır. Ancak bu kuruluş uzun süre aktif olmamış, politik çatışmalar nedeniyle uykuya girmiştir. 1855'de İtalya Yüksek Şurasından bir kaç kardeşin teşebüsü ile İstanbul'da bir yüksek Şura kurulması girişimi olmuşsa da bu sonuçlanmamıştır. Nihayet 1909 da İlk Yüksek Şura Kurucusu olan Halim Paşa'nın yeğeni Prens Aziz Hasan Paşa'nın başkanlığında, Belçika ve Mısır Yüksek Şuralarının yardımı ile, Osmanlı Yüksek Şurası reorganize edilmiştir.

Türk Masonluğunun kendi örgütünü kurma girişimi, Yüksek Şuranın yardımı ile 1 Ağustos 1909'da İstanbul'da «Meşrik-i Azam-ı Osmanî» adı ile sonuca ulaşmış ve kurulan Meşrik-i Azam'ın Büyük Üstadlığına Talat Paşa seçilmiştir.

1717 de İngiltere'de doğan spekülâtif Masonluk kısa zamanda Manşî atlamış Fransa'ya, sonra öteki memleketlere geçmiştir. Bu hareket, aydınlanmanın bu parlak nuru, Türk insanını da aydınlatmağa başlamıştır. Türk aydını da çağın ışığından nasibini almaya az çok yönelmiştir. 18. inci yüzyıl başında Batı ve Fransa'da bulunan Sait Çelebi, Kumbaracı Ahmet Paşa, İbrahim Müteferrika KK.: bu yönel-

menin başında olmuşlardır. Padişahından, Vezirinden, bilim adamından, filozofundan, memurundan, yazarından, şâirinden ibaret gerçek aydınlar, MASON'lar bu aydınlanmada, görevlerini sürdürmüşlerdir. İnsan hakları, özgürlük, eşitlik fikirleri Localamızda yaşanmış, bir Mithat Paşa, bir Namık Kemal, bir M. Reşit Paşa sütunlarımızın en büyük süsleri olmuşlardır.

1844 de İstanbul'da Masonik bir kongre yapılabildiği. 1890'da Golden Horn Locası Üs.: Muhterem Karl Becker K.: in ifadesine göre: «Türk yönetimi masonik atölyelerin kurulmasını kolaylaştırmıştır.» Görünüşe bakılırsa Osmanlı İmparatorluğunda ilk mason locaları 18 nci yüz yılın başlarında çalışmaya başlamışlardır. Bununla beraber, özellikle (1850-1875) yılları arasında, Tanzimat döneminde Osmanlı (İmparatorluğu) Masonluğu hakiki bir gelişme göstermiştir. Gerçekten de M.: luk Sultan Aziz devrinde ülkede hür bir hava bulmuş, 2 nci Abdülhamit'in tahta çıkmasına yakın, İzmir'de 7 Lo.: İstanbul'da en az 15 Lo.: faaliyette olup Osmanlı İmparatorluğu içinde 30-40'a yakın L.: mevcuttu.

Beyrut, Selânik gibi payitaht dışı bölgelerin büyük kentlerinde bir miktar Loca mevcut idi. Bütün bu localar yabancı obedyanslara bağlı idiler. Dünyanın bu bölgesinde çok aktif olan Grand Orient de France ile Gran Orient d'Italia özellikle iyi temsil edilmekte idi. Üstün bir durumda olmakla beraber, bu iki obedyans, Yunan, Alman ve İngiliz obedyansları ile rekabet etme zorunluğunda idiler. 1870'e doğru Grand Orient de France'ın İstanbul'da 4 Locası ve bir de Union d'Orient dan menşei almış bir Şapitr'i vardı. L'Etoile du Bosphore, L'Union d'Orient, Ser (Sevgi), İ. Proodos (İlericilik, öncülük). Bunlardan başka bir de 1908 de kurulan La Renaissance Locası mevcuttu.

Şimdi bu localardan Beşinci Sultan Murad'ın tekris edildiği Proodos Locası hakkında bilgi vermek istiyorum.

İ. Proodos Locasının resmi tesisi, 28 Mart 1868 de icra edildi. Üyeleri arasında, özellikle birkaç Türk'e yer vermiştir. Bunlar hiç te, yabana atılacak kişiler değildi. Osmanlı hanedanından bir kaç şehzadeyi - Veliâht MURAD, kardeşi NURETTİN, Şehzade KEMALETTİN ve 19. uncu yüz yılın en büyük şâir ve yazarlarından NAMIK KEMAL'i nura kavuşturmak bahtiyarlığına erişmiştir. Grand Orient'a bağlı diğer Localar gibi Proodos Lo.: da, oldukça hızlı bir şekilde gelişti. Özellikle 1870 den sonra Kleanti Skalyeri'nin üstadı Muhteremliğe

seçiminden sonra, üye kaydı çok hızlanmıştır. Proodos Lo.: L'Union d'Orient Locasından ayrılan Masonlar tarafından ve rumca çalışmak üzere kurulmuştu. Şehzade MURAD'ın tekrisi «Proodos» Lo.: tarafından yapılmıştır. Tekrisi yapan Üs.: Muh.: Kleanti Skalyeri, 1833 yılında İstanbul'da doğdu. 1865'te L'Union d'Orient Locasında Louis Amiablein Üs.: Muh.: liği sırasında tekris edilmişti. Fransa'da doğmuş ve orada Mason olmuş olan Louis Amiable ise hukuk doktoru olup, avukatlık ve Bab-ı Âli'de hukuk müşavirliği yapmakta idi. Bu ikisi, şehzade MURAD'ın tekris edildiği Proods Locasının kurucularındandır.

Sultan Abdülmecid'in büyük oğlu ve sultan Aziz'in veliahdı, daha sonra 93 günlük bahtsız bir saltanatın sahibi olan Osmanlı Padişahlarında V. MURAD 1840 Senesinde doğmuş, tahsil çağına gelince bir çok hocadan Türkçe, Arapça, Fransızca dersleri almış ve garp musikisi öğrenmiştir. 1861'de babası Abdülmecid'in ölümü ve amcası Abdülaziz'in tahta çıkması ile veliaht ilân edildi. Daha ziyade batı kültürünün tesiri altında kalmış, demokratik idare taraftarlığı şayi olmuştu. Bu bakımdan «Yeni Osmanlılar» denilen zümre onun tahta çıkmasını arzu etmekte idi. Amcası Sultan Aziz'in 1867'de Avrupaya yaptığı seyahatte yanında idi. Bu seyahatte, Napoli, Tulton üzerinden Paris'e gidildi. Orada bir müddet kalındıktan sonra Kraliçe Viktorya'nın davetlisi olarak Londra ziyaret edildi. Oldukça iyi yetişmiş olup Fransızca da bildiği için görüştüğü Avrupa hükümdar ve prenslerinin takdirini kazandı. İngiliz ve Fransız saraylarında kültürü, devri kavrayan şahsiyeti ile çok ilgi gördü. İngiltere Kraliçesi Viktorya, İngiliz Prenseslerinden birisi ile evlenmesinin mümkün olabileceğini Hariciye Nazırı Fuad Paşaya bildirdi. Hakkındaki teveccühlerden canı sıkılan, veliahdını çekemeyen Sultan Aziz, Osmanlı Devletinin «Avrupa Siyasetine» tesir edebilecek bu teklifi reddetti. Seyahatin yarısında Murad Efendiyi İstanbul'a göndermek istedi. Bu durumun Avrupa Hükümdarlarına karşı olumsuz etki edeceğinin Fuat Paşa tarafından söylenmesi üzerine tasavvurundan vazgeçti. Şehzade MURAD Efendinin daha o günlerde Masonlukla ilgilendiği ve o tarihte Prens dö Gal ünvanını taşıyan, geleceğin kralı 7 nci Edvard'la temas ettiği söylenir. (Prens dö Gal, İngiliz Masonluğunun büyük üstadı idi.)

Şehzade Murad'ın Kadıköyü'nde, Fikir tepesindeki köşkünde sık sık topanan yeni Osmanlıların, Avrupa, gurbet seneleri içinde yakından tanıdıkları M.: muhitini genç şehzadeye, büyük işler başaran ve ta-

nınmış şahsiyetleri çatısı altında toplayan gizli, o nisbette kudretli kuruluş olarak tanıttıkları söylenir.

Kurbağalı Dere'deki köşkünde Namık Kemal, Ziya Paşa (Bey) ile içki ailemleri yapar, ahbablık ederdi. Sultan Murad'ı Mason Locasına sokan, hususi Doktoru Kapolyon ve bankeri Zarifi ile, bilhassa, musiki öğretmeni İtalyan Carlo Gastelli olduğunu Ahmet Saib Bey «Sultan Murad'ı Hamisin Hayat-ı Hususiyesi» isimli eserinde kaydeder. Ancak 93 gün sürmüş kadersiz saltanatından sonra tahtından indirilerek, yerine geçen küçük kardeşi 2. nci Abdülhamid tarafından ÇIRAĞAN sarayına kapatılan ve 27 yıl burada ve Ali Süâvi'nin kendisini tekrar tahta çıkarmak için giriştiği hareketten sonra tam bir hapis hayatı yaşayan 5 nci Sultan MURAD'la Masonlar arasındaki ilişkiyi devam ettiren kimse Kleanti Skalyeri'dir. KLEANTI, annesi Yunanlı, babası İtalyan bir kişidir. Ailesi çok zengindi.

Babasının Torino'da tekstil fabrikası vardı. Sultan Murad'ın Musiki öğretmeni GASTELLİ aracılığı ile Şehzade Murad efendi ile tanıştığı rivayet ediliyor.

Olayın meydana çıkmasından sonra sultan Hamid'in büyük gizlilik içinde yaptırdığı araştırmalar ve mahkeme zabıtlarından öğrenilen Kleanti Skalyeri, o tarihte, İtalyan büyük elçisi ve ileri derecelerde M.: olan Marki Guseppe dö Falko'dan yakın ilgi görmüş, sefaret hanede misafir edilmiş ve kapitülasyonların sağladığı imtiyazlardan faydalanarak dilediği gibi faaliyette bulunmuştur. Zengin bir sermaye piyasası komisyoncusu olan Prodos Lo.: Üs.: Muh.: i Kleanti Skalyeri, İstanbul Rum cemaatinin önde gelen kişilerinden biri idi. Gördüğü sevgi ve saygının Locanın gelişmesinde büyük rol oynadığı düşünülebilir. Amiable'in olduğu gibi, o da Osmanlı İmparatorluğunu oluşturan çeşitli ulusların bir çatı altında kardeşçe yaşamasına taraftardı. Atelyenin kapılarını, musevi ve müslümanlara, ardına kadar açtı. Yaptığı yeniliklerden bir tanesi de, L'Union d'Orient'den örnek alarak, Türkçeyi, toplantılara sokması oldu. Türkler yönünden, üye kaydı memurlar arasından yapıliyordu. Bunlar da çoğu kez yüksek mevki sahibi idiler. 1872-1873 matrikül cedvelinde adlar arasında bir kaç tane var ki, özellikle belirtmeğe değer; yazar ve şair Namık Kemal, Velihaht Murad'ın birinci mabeyincisi Ahmet Seyit, taht varisininin bir başka yakın arkadaşı Mehmet Ragıp.

Şehzade Murad'ın tekris merasimi 20 Ekim 1872 tarihinde, Kadıköy'ünde Louis Amiabe'in evinde yapılmıştır. Tekrиси yapan Üs.:

Muh.: Kleanti Skalyeri, hatip Louis Amiable olup, diğler vazifelilerin çoğı yerinde de adetleri az olan Türkler, vekâleten bulunmuşlardır. Bu tarihlerde İstanbul'da 15 kadar Lo.: mevcut olup bunlardan Fransız G.O.'na bağılı: L'Etoile du Bosphore, L'Union d'Orient, Proodos ve Ser Lo.: ile İtalyan G.O.'na bağılı İtalia L.:, yani 5 Loca, Beyoğlu'nda Ağa Hamamı sokağında, müştereken kiralamış oldukları bir lokalde çalışmakta idiler. Tekris celsesinin bu binada değilde Louis Amiable'in evinde yapılmasının sebebi gizliliğe riayet içindi.

Üs.: Muh.: Kleanti Skalyeri Fransız G.O.'na yazdığı mektupta Şehzade Murad'ın tekrisini şöyle izah ediyor :

«İlerde çok faydalı olabilecek bir hamle yapmak imkânını bulduk. Son günlerde şahsen bana yapılan bir müracaatta Osmanlı İmparatorluğu tahtının varisi Prens MURAD Efendinin tekrisi teklif edildi. Bu teklif, Muh.: Locamızın amil azası. Üs.: Muh.: ve veliahdın baş Kethüdası Seyit Bey tarafından yapıldı. Murad Efendi Teşkilatımızın aradığı bütün vasıflara sahip olduktan başka, faziletleri ve tekâmül için duyduğu sevgi ile ilerde vatanının ve teşkilatımızın bir zaferi olacaktır. Bu tekrisi, Muh. Proodos Locasının Üs.: Muh.: olarak atölye adına, fakat kimseye bildirmeden ve sadece Locada güvendiğim bir kaç aza ile gerçekleştirmem, Louis Amiable K.: ile aramızda kararlaştırıldı. Netice olarak 20 Ekim 1872 akşamının 7'sinde, Loca Muhakkiki Josef Makaryos, kurucu ve R.C. Abdurrahman Hilmi, Üs.: M.: Seyit, Üs.: M.: Ragıp Efendi, çırac M.: Tevfik Bey, Çırac M.: Nuri Bey, hepsi Proodos L.: amil azası; ayrıca L'Union d'Orient Locasından Dr. Jan Skalyeri ve Refet Ahmet Kardeşlerle, Kadıköyü'nde Proodos Muh. Locası kurucu ve amil azası Louis Amiable'in evine gittik. Daha önceden evin bir salonunu Masonik Lokal haline getirmiştik. Anayasa ve Ritüelin Tekris hususunda bütün icaplarını yerine getirerek, mevcut bütün kardeşlerin imzalamış oldukları sureti ilişik zapta göre tekris merasimini ifa ettik. Kleanti Skalyeri Fransız G.O.'na Murad Efendinin diğler sembolik derecelere terfiini şöyle anlatır :

«MURAD Efendinin İkinci ve üçüncü derecelere terfi için bana selâhiyet veren ve bu sembolik derecelerin tedrisatının da aklında ve kalbinde silinmeyecek izler bırakmasını tavsiye eden mektubunuzu aldım. Bunun üzerine, 8 Aralık Pazar günü, saat akşamın altısında, Beyoğlu, Ağa Hamam sokağı 12 no.lu mahaldeki Masonik Lokalde toplandık ve aynı gizlilik içinde ve bütün şekillere uyarak veliahda

ikinci ve üçüncü Sembolik dereceleri verdim. Veliâhd o derece duyulandı ki, çalışmalar kapandıktan sonra sabahın ikisine kadar Masonik ve Masonluğun memleketimizde yayılması çarelerini konuşmak için kaldı. Fransız G.O.'na bağlı olan fakat yalnız Türkçe çalışan bir Locanın Kurulmasını teklif etti. Derhal benim riyasetimde bir muvakkat Loca teşkil edildi ve vazifelilerin seçiminden sonra Locaya «Envar-ı Şarkıye» adı verildi. (Bu Loca kurulmadı)» Daha sonra Kasım 1873 de, Abdülmecid'in 6 ncı oğlu Şehzade Murad'ın kardeşi Nurettin Efendinin aynı gizlilik içinde tekeris edildiğini ve hatip konuşmasını MURAD'ın yaptığını görüyoruz. 24 Ağustos 1875'te Abdülmecid-in 4. üncü oğlu Şehzade Kemalettin Efendi de aynı şartlarda, bu sefer Keanti Skalyerinin evinde tekeris edilmiştir.

Beşinci MURAD'ın tekeris edildiği 1872 senesine kadar Proodos Locasında bir tek müslüman Türk ismine rastlanıyor: Abdurrahman Hilmi. Proodos Locasının kurulduğu 1868'den 1872 yılının başına kadar matrikülde başka müslüman Türk ismi görülüyor. 1872 yılında ise, Murad'ın tekeris edildiği 20 Ekim tarihine kadar, 8 ayda 12 müslüman Türk tekeris edilmiştir.

Üç kişide başka localardan tebenni eder. Bunlardan bir kısmının 5 inci MURAD'la ilgilerini biliyoruz. 8 Şubat 1872'de ilk tekeris edilen Büyük Hürriyet kahramanı Ali ŞEFKATİ Beydir. Bunun arkasından NAMIK KEMAL ile SEYİT Bey 24 Şubat 1872'de tekeris edilmişlerdir. Mason olduğu bu belgelerden açıkça görülen NAMIK KEMAL, Beşinci MURAD'a veliahdlığı sırasında Fransızca dersleri vermiş ve arkadaş olmuşlardır. Seyit Bey ise, Murad'ın başmabeyincisidir. 2 Nisan 1872'de tebenni suretiyle Locaya katılan Mehmet Ragıp Efendi, Murad'ın maiyetinde memurdur, üç senelik Üs.: Masondur. Ve İzmir'de Orhaniye Locasında tekeris edilmiştir.

Masonlar, saltanattan hal edildikten sonra da Sultan MURAD'ın hayatı ile alakadar olmuşlar ve Abdülhamit tarafından öldürtülmesi için tedbir almaya çalışmışlardır.

Sultan Murad'ın Çırağan sarayında tam bir muhafaza altında yaşaması üzerinden bir süre geçtikten sonra, tahttan indirilmesine sebep olan akli dengesinin yerine geldiği inancı yaygınlaşmıştı. Bir de şu söylenti kulaklara fısıldanıyordu: Mithat Paşa, Avusturya'dan gelen mütetassis doktorların, Padişah Murad'ın bir süre kesin şekilde dinlenmesi ve tedavi görmesini, bu suretle şifa bulacağını

temin ve tavsiye etmeleri üzerine veliahd Abdülhamid'i Maslak köş-
künde ziyaretle :

«— Biraderiniz şifâ buluncaya kadar vekâleten saltanat makamında kalmanız, tahttan ayrılma sıhhi sebeplerle meydana geldiğine göre, veraset hukukunun siyaneti itibariyle daha muvafık olacaktır.» de-
miştir.

Sultan Hamid ağabeysinın iyileşmeyeceği kanaatı ile bu teklifi kabul etmiş, hatta, Mithat Paşa'ya bu kabulünü, Paşanın talebi üzerine bir mektupla da teyit etmişti.

Mithat Paşanın oğlu Ali Haydar Mithat Beye göre, Sultan Hamid'in Mithat Paşayı asla affetmemesi ve Taif'teki boğdurulması hadisesi-
nin asıl sebebi bu mektup idi...

Sultan Murad'ın akli dengesinin yerine geldiği inancında olan-
lar tekrar tahta çıkabilmesinin ancak Çırağan Sarayından çıkartıla-
rak bir yerde bir süre emin bir şekilde saklanması ile mümkün ola-
cağı düşüncesiyle plânlar yapmışlardı. Kleanti Skalyeri olayının dü-
şünce ve hazırlanışı düşük Padişahı saraydan çıkardıktan sonra
memleket dışına kaçırmak idi... Ord. Prof. İsmail Hakkı Uzunçarşılı
«Masonların Beşinci Sultan Murad'ı Çırağan Sarayından kaçıрма te-
şebbüsü» başlıklı araştırısında şöyle diyor :

«2 nci Abdülhamid Padişah olduktan sonra idareyi bizzat eline almak istediğinden, kendisine yeni bir muhit yapmak ve taraftar hazırla-
makta idi. Bu hükümdar amcası gibi müstebit ise de onun ayarında
sert ve haşin olmadığından haktan yana görünerek, yumuşaklık ve
kurnazlıkla işe başlamış ve bütün harekâtında devlet adamlarını
şüphe ve tereddüde düşürmüştür. Halbuki amcası Abdülaziz aley-
hinde ve biraderi hükümdar Beşinci Murad lehinde senelerce mem-
leket içinde ve dışında yapılan propaganda, bu zatın (V. Murad'ın)
iyi kalpli, açık fikirli, temiz ruhlu olduğunu yaymakta olduğundan
daha veliahdlığı zamanından beri Sultan Murad hakkında umumî bir
hürmet ve taraflarlık havası esmekte idi. Yine Sultan lehinde ola-
rak yabancı ülkelerde yapılan propaganda, muhtelif mason locaları
tarafından neşr ve idare edilmekte bulunuyordu; hatta kendisinin
hal'inden sonra da biraderi tarafından hayatına kastedilmemek için
yine Masonlarca lâzım gelen tedbirler alınmıştır.»

Masonların, 5. inci Sultan Murad'ın öldürülmesinden endişe ettiklerini
25 Aralık 1878 tarihinde, Sultan Hamid'e verilen bir Journalden açık-

ca anlıyoruz. Sultan Hamid'in meşhur hafiyesi Nişli Mahmut Bey tarafından ele geçirilen belge, İstanbul Mason Locasının ön şahsiyetlerinden İtalyan Antuvan Koçraçi tarafından, Roma Mason Locası Büyük Üstadı, ayan meclisi reisi «Kudretli Josef Massoni»ye gönderilen mektuptur. Yıldız evrakı arasında 4/579 numarada kayıtlı jurnalde şöyle denilmektedir.

«Sultan Murad Hazretlerinin hekimbaşısı Dr. Kapolyon, Sultan Hazretlerinin Mason mesleğine dahil bulunmasından dolayı hayat ve sıhhati üzerinde daima alâkadar olmakla vazifelendirildiğinden ve her hafta, bu hususta, Masonların Büyük Reisleri olan Alman İmparatoru ile İngiltere Veliâhdına malûmat vermek üzere Almanya ve İngiltere sefaretlerine malumat arz etmekte olduğundan yazışmaları dikkatle tâkip edilmekte idi. Evvelki gün, Dr. Kapolyon'un İtalya uğrundan ve Mason Büyük Üstadı ayan Meclisi Reisi Kont Josef Massoni'ye elden tevdi edilmesi şart koşulan aşağıdaki mektubu tarafımızdan ele geçirilmiş, bir sureti alınıp Fransızca lisanından tercüme ettirilerek yine götüreceğe olana teslim edilmiştir. Mektubun tercümesi şudur :

«— Masonluğun kuralı ve hakikate uygunluğu nâmına yüce katınıza arz ederim ki, Sultan Murad'ın hayatı tehlikededir. Padişah Sultan Abdülhamid'in kendisini her an öldürtmesi beklenebilir. Bu hususta ciddi hazırlıklar da mevcut olduğundan itimat ettiğimiz mahfiller malûmat almaktadırlar. Yüce kişiliği olan Sultan Murad'ın insanî ve sulh-sever kanaatleri, aydın ve seçkin kişiliği, Masonluğa olan sevgisi, bilinen ve müstesna şahsiyeti ile de bizlere onur getirdiği hepimizce bilinmektedir. Kendisinin bu acı akibete maruz bırakılması Masonluk ve insanlık namına yüz kızartıcıdır. Türkiye'nin G. Orient mahfilinin reisi olarak, Alman, İngiliz, İtalyan elçilerinin derhal harekete getirilerek, Padişah Sultan Hamid'den, Sultan Murad'ın hayatının korunması için kat'î teminat almalarını ve bununla kanaat edilmiyerek, artık akli dengesini tamamen yerine gelmiş olan yüce kişinin hakkı olan Osmanlı Tahtına iadesi için diğer bütün tedbirlerin alınması gününün geldiğini hatırlatmak vazifesi ile karşı karşıyayım, bu hizmetlerimi iftiharla yerine getiriyorum...»

KAÇIRMA GİRİŞİMİNİN ŞAHSİYETLERİ... Yukarıdaki Jurnal Kleanti Skalyeri hareketinin iç yüzünü açıkça ortaya çıkarıyor. Komitede kimler vardı ve niçin bu tehlikeli harekete katılmışlardı ?

Komitenin Kleanti Skalyeri'den sonra ikinci Reisi olan Aziz Bey ev-

kaf müsteşari İzzet Efendinin oğlu ve Evkaf Nezareti Senedat muhasebecisi idi. Öteki vazifeliler: Şurayı Devlet Tanzimat Dairesi üyesi Ali Şefkati Bey, Sultan Murad'ın büyük oğlu Selâhattin Efendinin öğretmenlerinden Hoca Mustafa Efendi, Sultan Hamid'in hemşiresi ve Büyük Türk Sosyoloğu Prens Mehmet Sabahattin'in annesi Seniha Sultan'ın Kethüdası Hacı Bekir Efendi, Maliye müfettişi Muhtar Bey, Üsküdarlı musikinâsı, Nuri Bey, Serdar-ı Ekrem Ömer Paşanın divan Efendisi Hacı Hüsnü Bey, Sultan Murad'ın tütüncü başısı Hüseyin Bey, Kahveci başı İbrahim Efendi, Ali Suavi komitesinden Esad Efendi, Dr. Ağâh Bey, Milli savunma hassa tahrirat kâtibi Varsıf Bey. Saray içinde de komitenin yardımcıları vardı: Sultan Murad'ın annesi Şevk Efza Sultan girişimi biliyordu. Çırağan Sarayındaki asıl faal rolü, NAKŞİBEND kalfa üzerine almıştı.

SU YOLUNDAN ÇIRAĞAN SARAYINA GİREN İNGİLİZ DOKTORU: Komitenin önünde; dışardan askerle muhafaza altına aldırılan ve Beşinci Sultan Murad'ın büyük oğlu Şehzade Selâhaddin Efendinin dediği gibi, kuş uçurtulmayan Çırağan Sarayından, düşük padişâhın nasıl kaçırılacağı konusunda, yakın geçmişte başarıya ulaşmış bir deneme vardı... O tarihte Büyük Britanya veliahdı olan ve daha sonra VII nci Edvard adıyla tahta geçen Prens dö Gal, İngiltere Mason Locasının Bü.: Üs.: idi. Sultan Murad'ın gerçekten iyileşip iyileşmediğini anlamak, için özel hekimlerinden G. Donny'yi İstanbul'a göndererek, İngiltere büyük elçisine bir kolayını bulup doktora düşük Osmanlı Padişahını muayene ettirmesini emretti. Kleanti Skalyeri'nin çalışmalarını bilen elçi, doktorun saraya sokulması için çare bulmasını istedi. Kleanti bunun, saraya su getiren geniş borulardan, su vanalarının bir süre kesilerek mümkün olacağı sonucuna vardı. Büyük paralar vererek buradaki su yolcusunu elde etti ve deneme başarıya ulaştı. Dr. Donny saraya gizlice girerek bir hafta kaldı. Olayı, merhum Ziya Şâkir Soku «V. inci SULTAN MURAD'ın Hayatı» isimli eserinin 146-151 inci sayfelerinde, Sultan Murad'ın gözdelelerinden olup 1925 de hayatta olan ve İngiliz doktorunu Saray'da gören Filizten Hanımdan dinlemiştir. Doktor Sultan Murad'la konuşmuş, onun günlük yaşantısını incelemiş, hatta gizlice uyurken tetkik etmiş ve tamamen normale döndüğünü tespit etmiş, hatta kendisinden, İngiliz veliahdına bir de Fransızca yazılmış teşekkür mektubu olarak bir hafta kaldığı saraydan aynı su yolu ile dönebilmiştir. Komite, en elverişli bir zamanda Sultan Murad'ı gizlice saraydan kaçırıp, İngiliz, Fransız veya İtalyan elçiliklerinden birinde saklaya-

cak ve harekete hazır vapura kılık kıyafet değiştirmiş olarak bindirecek, memleket dışına çıkartacaktı. Bu, plânın son ve çaresiz şekli idi: Eğer, eski Padişahın Çırağan Sarayından çıkarak emin bir yerde ve hakkı olan tahta geçmiye hazır olduğu, asker ve sivil devlet büyüklerine bildirilerek bir hareket yaratılabilirse, bu yol tercih edilecekti.

Komitenin Çırağan Sarayında Sultan Murad ve Valide Sultan ile haberleşmesi su yolcular vasıtası ve kavas başı Zade Tefvik ve Muhtar beylerle, kahvecibaşı İbrahim ve Tütüncü başı Hüseyin Efendiler delâletiyle yapılıyordu. Su yolcular Kılıçalı'de Tekservi yokuşu başındaki su haznesinden içeri girerek harem dairesinin mermerliğindeki bacaya gelir ve orada bekleyen nöbetçi cariyeye mektubu teslim alırdı. Su yolcular bu iş karşılığı hem saraydan hem komiteden bahşiş alırlardı. Berberbaşı Hüsnü Beyin evinden Çırağan Sarayının «Binektaşu» görölüyordu. Çırağan'a gitmek üzere birisi su yolu bacasından gireceği zaman Hüsnü Beyin evinden işâret veriliirdi. Sabık Hükümdarla görüşmek üzere Reis Kleanti ve Ali Şefkâti Bey su yolundan saraya girmişlerdi. Sultan Murad kendilerini kucaklamış ve iltifat etmişti. Murad'ın sıhhatı yerinde olup saçları ağarmıştı. Sultan Murad misafirlerine memleketin durumundan ve kendisinin tekrar tahta çıkar korkusuyla biraderi Abüdhamid'in endişesinden bahsetmiş, Mithat Paşayı, Kemal Beyi (Namık Kemal) ve istikbal Gazetesi sahibi Kasap Efendi'yi sormuş ve kendisinin tekrar saltanata geçmesi temennisine karşı :

«Benim gelip zincirlerimi kırmak millete düşer bir vazifedir; Fasılaya uğrayan, saltanatımın bana iade olunmak lâzım gelip gelmiyeceğini millet bilir. Ben o günü bekliyorum, dostlarım bunu çabuklaştırtabilir. O günün hululüne kadar ben de kendimi esaretin âlâmından, hatta hayatıma kast edecek olanlardan bile kurtarmak için hiç bir teşebbüste bulunmıyacağım...» demişti. Komite tarafından İstanbul'un Ortaköy, Beşiktaş, Fatih, Bayezit, Lâleli, Ak-saray, taraflarına Sultan Murad lehine bildiriler yapıştırılmıştı...

SULTAN MURAD'I SARAYDAN ÇIKARMA GİRİŞİMİ

Sultan Murad, Kleanti Skalyeri'ye yazdığı mektuplarda mütemadiyen kendisinin çıkarılmasını istiyordu. Komite azaları toplantılarının

da sabık hükümdarın su yolundan çıkarılarak Aziz Beyin Cerrahpaşa'daki evine getirilmesini kararlaştırmışlardı. V inci Murad buraya getirildikten sonra ahali ve softarlarla birlikte Hırka-i Şerif veya Serasker kapısı yahut Meclis-i Mebusan'a götürölüp:

«Bizim Padişahımız budur» diye kendisine biat olunacak idi. Komite azasından Hacı Bekir Efendi ile sabık saray danışmanlarından İsmail Bey ve Vacid Bey, Sultan Murad'ın çıkarılacağını icabedenlere söyleyip vaziyeti hazırlayacaklardı.

Beşinci Murad'ı çıkarmak için su yolcular çağrılıp görüşölmüş ve kılık değiştirmiş olarak çıkarılacağı gün ve saat tayin edilmişti. Aziz Beyin evi bir Padişahı kabuı edecek derecede konforlu değildi. Haricden bazı eşya bu arada Kleanti bir sofra takımı göndermişti. Padişah için evin harem tarafında üst katta bir oda hazırlanmış ve buraya büyük bir karyola şilte ve kuş tüyünden yastık konmuş, elbise hazırlanmış, Nakşibend Kalfanın tavsiyesiyle buhurdanlık konmuştu. Sultan Murad geldiğinde verilecek yemek Nakşibend kalfa tarafından hazırlanmıştı.

Çırağan Sarayından çıkarılacağı kararlaştırılan gece, Kleanti, Sultan Murad'ı alıp Aziz Beyin evine getirmek üzere bir araba ile Muhtar Beyin evine gitti. Araba Çırağan'ın belirlenmiş olan noktasında duracak ve Tekservi yokuşunda Dr. Emin Paşanın konağının yanındaki hazneden çıkarılacak olan Sultan MURAD Aziz Beyin evine götürülecekti:

Muhtar Beyin evine, Sultan Murad baltacılarından Salih vasıtasıyla; (Suyolcu Ahmet ile İsmail) bir de Kleantiyi su yolundan daha önce ÇIRAĞAN'a sokan - Tütüncübaşı Hüseyin Efendi davet edildi. İki bin lira karşılığı Hüseyin Efendi ve Kleanti'nin içeri girip Sultan Murad'ı çıkarmaları teklif edildi. Su yolcular vaktin gece olması dolayısıyla iki kişiyi birden saraya götürmenin zor olduğunu ileri sürerek ve sadece Kleantinin içeri girmesine müsaade edebileceklerini ifade ettiler. İki komiteci birlikte gitmek için ısrar edince durum karışmış, sınırlenen Hüseyin Efendi: (Siz Bendeğândan olup acımıyorsunuz!) diye çıkmış, kaçırma girişimi başarısızlıkla sonuçlanmıştı. Sultan Murad'ın bu çıkarılma keyfiyeti 1878 senesi Şubat ayı başlarında olup, Suavi'nin Çırağan vakasından üç ay evveldi. Kleantinin yeğeni Mihail'in ifadesine göre, azbir zaman sonra su yolu kapatılmış olup artık o yol ile Sultan Murad'la ilişki kalmamıştı. Bunun üzerine Kleanti, Sultan Murad'ı deniz yoluyla kaçırarak için bir gece kayıkla

Çırağan önlerine gitmiş, muhafızların ihtarı üzerine başarısızlıkla dönmüştür.

Sultan Hamid Kleanti - Aziz Bey komitesinin toplandıkları, Aziz Bey'in evini temmuz 1978 günü zaptiye nazırı Mehmet Arif Paşa'ya bastırttı. Komiteyi, Sultan Murad mensuplarından Aziz Beyin okul arkadaşısı Hacı Hüsnü bey ele vermiştir. Aldığı malumatı başkâtip Lebip Bey aracılığı ile padişaha ileterek hafiyeliğe başlamıştı. Bütün aramalara rağmen, Komitenin başı olan Kleanti, Skalyeri, Ali Şefkatî Bey ve Nakşibend kalfa ele geçirilemedi. Üçü de bir süre İngiliz elçiliğinde saklanmışlar, İtalyan G.O.'na bağlı Mason Locası mensubu Armatör Lord Ciano'nun sağladığı imkânlarla Atina'ya gönderilmişlerdi. Ali Şefkatî Bey daha sonra Fransa'ya geçmişti. Yakalananlar, Harbiye Nezaretinde Alyanak Mustafa Paşanın Başkanlığında kurulan, Harb Divanında yargılandılar.

Coğu Fizan, Taif, Trablus gibi uzak yerlere sürgün edildiler. Kleanti Skalyeri giyaben idama mahkûm edildi. Ali Şefkatî Bey önce idama mahkûm edildi, sonra cezası 15 seneye çevrildi. Nakşibend kalfa için de aynı ceza verildi.

Mason Localarının faaliyeti üzerinde Padişahın dikkati bu olaydan sonra başladı. Çok geniş hafiye örgütü kurmuş olan Sultan Hamid, Masonları sıkı şekilde takip ettirdi. Bunlar içinde Osmanlı tebeası olanlar, çeşitli sebep ve yollarda tazyik ediliyorlardı. Yabancı uyruklulara kapitülasyonların tanıdığı haklar dolayısıyla bir şey yapılamıyordu. Padişah kapanmış gözüyle baktığı olay için basında hiç birşey yazılmasına izin vermedi. Sadece, o sırada Atina elçisi Feridun Beye, Kleanti Skalyeri ile Nakşibend kalfanın adım adım takip edilmesi emredildi.

Masonların Çırağan Sarayından kaçırılması girişiminin ayrıntılarını anlatmaya çalıştığımız Osmanlı Saltanatının otuz üçüncü Padişahı: V inci Sultan MURAD kuvvetli bir öğrenim görmüştü. Çok hassas, duygulu, romantikti. Edebiyat ve musikiye büyük istidadı vardı. 1876 da amcası Sultan Aziz'in tahttan indirilmesi ile saltanat ve Hilafet makamına geçmişti. Sultan Murad'ın YENİ OSMANLILAR'la çok yakın ilişkileri vardı. Kadıköyü'nde Fikirtepesi'neki köşkte Namık KEMAL — ZİYA PAŞA — ALİ SUÂVÎ — EBUZZİYA TEVFİK Beylerle sık sık buluşuyordu. İlk kanun-u Esasi (Ana - Yasa) metninde Veliht Murad Efendinin elyazısıyla kadın haklarına dair koyduğu maddenin 1924 Ana - Yasasında olmadığını rahmetli Adliye Vekili Seyyit Bey

kaydeder. Bir taraftan içki, diğer taraftan aşırı hassasiyet ve melân-koliye dayanan musiki iptilâsı, nahif bünyeli veliahdın bedeni ve akli muvazenesi üzerinde menfî tezahürlere sebep olmaktadır.

Hiç beklenilmeyen anda celâlli ve mehâbetli Padişâh Sultan Aziz'in tahttan indirilmesi de, saltanat sırası kendisinde olan veliahdta büyük tepki yapmış, geceyarısı uyandırılarak, çevresinde korku yaratan serasker Hüseyin Avni Paşa tarafından Harbiye Nezareti'ne götürülmesi, bozuk âsâbını büsbütün sarsmış, bu sarsıntı sürmüş ve Avusturya'dan getirilen devrin salâhiyetli hekimlerinin tavsiyeleri ile bir süre mutlak istirahat çekilmesi tıbbî zaruret olmuştur. Batılı hekimlerin kesin teşhisi şudur: Bu genç adamın ruhî dengesi, tıbbî tâvsiyeleri yerine getirilirse kısa zamanda düzelecektir. Osmanlı Hanedan Veraset kaideleri, niyâbeti sıkı şartlara bağladığı ve saltanat sırası kendisinde olan veliahd Abdülhamid Efendi de zekâ ve basîretini mükemmel kullandığı için V inci Sultan Murad tahttan indirilmiş, yerini II. Sultan Abdülhamid'e bırakmıştır. Hürriyetçi, demokratik kurallara bağlı, Meşrutiyeti daha veliahd iken ilâna kararlı, yeni - osmanlılarla yakın dost ve fikir birliği halinde olduğu bilindiğinden, tedavi şekli sebebiyle kendisine tahsis edilen ÇIRAĞAN Sarayında çok sıkı kontrol altına alındı. Buna rağmen, Masonlar Kleanti Skalyeri komitesi ile ve 1877-1878 Osmanlı - Rus harbinin İstanbul'a yığdığı Rumelili göçmenlerle ALİ SUÂVÎ, iki defa Sultan Murad'ı tekrar tahta çıkarmak istediler. Birincisi hazırlık halinde iken bastırıldı. İkincisi kanlı mücadele sonunda ezildi. Beşinci Sultan Murad'ın 1880 de, tahttan indirilmesinden 4 sene sonra, akli dengesinin tamamen yerine geldiği güvenilir kaynaklarca temin edilmektedir. Ölümünden üç ay on gün evvel Sultan Hamid'e elyazısı ile yazdığı uzun mektup, Sultan Hamid'in tahttan indirilmesinden sonra Yıldız Evrakı içinde ele geçmiş ve yayınlanmıştır. Bu mektuptaki ifade ve üslûb da, düşük Padişahın akli dengesinin yerine geldiğini göstermektedir. Bunu çok iyi bilen Sultan Hamid, ağabeysinin dışarıyla ilişkilerini kesinlikle önlemiş, Çırağan Sarayının iç bahçesine dahi çıkmasını yasaklamıştır. Sultan Murad Çırağan Sarayında tam bir esâret ve hapis yaşantısını 1904'e kadar sürdürmüş, annesi de Mekke'ye sürüldüğünden ve orada öldüğünden metrûk ve unutulmuş hayata gözlerini kapamıştır. Cenazesinde çok sıkı güvenlik tedbirleri alınmıştır. Sultan Hamid'in çok itimat ettiği hafiyelerinden kabasakal Mehmet Paşa, ölü Padişahın gerçekten hayatta olup olmadığını anlamak için taht içindeki başını sarsınca, Adliye Nazırı Abdurrahman Paşa müdahale etmiş :

«— O da vaktiyle şevketlû hünkarımızdı. Mevtaya hürmet dini ve ahlâki vazifedir, çek elini» diye bağırırmıştı.

KOMİTENİN ELEBAŞISI — Kleanti Skalyeri hayatı, baştan sona macera dolu bir insan... O kadar sıkı kontrol altında su yollarından Çırağan'a sekiz defa girdiği tespit edilmiştir.

KOMİTENİN İKİNCİ LİDERİ Aziz Beydir. Komiteye «Kleanti Skalyeri-Aziz Bey İhtilâl Komitesi» denilmiştir. Aziz Beyin de Mason olduğuna dair elde inandırıcı belgeler vardır. Evkaf Senedat Dairesi Reisi idi. Komitenin kadın şahsiyeti **NAKŞİBEND KALFADIR**. Kalfa sözcüğü: Osmanlı Sarayında Gözdelikten yükselen ve Padişah veya Şehzadelerle çok yakın olan kadınlar için kullanılırdı. Batı saraylarındaki **NEDİME** — refakatçi, danışılan, emin olunan eşanlamlarına gelir. Nakşibend kalfa, uzun süre Atina'da yaşadı. Kendisine Kleanti Skalyeri aracılığı ile geçiminin Atina Mason Locasından temin edildiğini, Atina Başkonsolosu Ali Nuri Beyin — Kleanti'nin Sultan Hamid'e gönderdiği iki gizli mektup dolayısıyla — Sarayda olan ifadesinden anlaşılıyor.

SULTAN MURAD'IN MASON ÜSTADI

Sultan Murad'ın Doktoru Kapolyon efendi idi. Osmanlı Devletinin hizmetinde bulunanlara, eğer askeri rütbeden unvanları yoksa genellikle «efendi» denilirdi. (Yabancı uyruklu olsalar da) Doktor Kapolyon'un babası Fransız, annesi Rum'du. Fransa'da okumuştur, değerli bir hekimdi. Çok genç yaşında Osmanlı Sarayının hizmetine girdiği İngiltere veliahdına yazdığı bir mektuptan anlaşılmaktadır. Sultan Murad'a Masonluk Literatürünü kendisinin temin ettiği ve o günlerde Masonluğun çok değer verdiği tekris merasiminde yardımcı olduğu anlaşılıyor. Sultan Murad'ın kendisine «Üstad» olarak hitap ettiğini «Bereket Zade İsmail Hakkı Bey», «Kaya Zade Reşat Paşaya yazdığı bir mektupta kaydeder. (Ziya Şakir «5 inci Sultan Murad'ın Saltanatı» Son saat, tefrika No: 139) olayın bu şekilde sonuçlanmasından sonra Dr. Kapolyon'un da İstanbul'u terk ettiği anlaşılmaktadır. Ali Saîb Bey «Murad-ı Hamisin Saltanatı» isimli eserinin 97 nci sahifesinde Dr. Kapolyon için şöyle diyor :

«— Kendisi Yeni Osmanlılarla o tarihte veliahd olan MURAD Efendi

arasında bağlantı temin etmişti. Şehzadenin münhasıran hususi tabibi değildi; Denilebilir ki bütün kararlarında asli unsur idi.

İleri derecelerde Masondu ve bu vazifeye İstanbul Mason Locasının delâleti ile gelmişti. Banker Zarifiyi de Sultan Murad'la tanıştıran bu adamdı. İngiliz, bilhassa İtalyan sefaretini ile çok yakın münasebeti ve buralarda nüfuzu vardı «Doktor olduğu için her dilediği an gerek Fikirtepesi'ndeki köşke, gerek Saraya girip çıkabiliyordu.»

KUDRETLİ JOZEF MASSONİ...

İtalyan, Mason Locasının Üstad-ı azamı... Kleanti Skalyeri'nin Sultan Murad'ı kaçırma girişiminin ayrıntılı bilgilerinin kendisine devamlı olarak verildiği kişi... Divan-ı Harb'ini «Tahkikat fezlekesinde» isminden ve yazışmalardan en çok söz edilen zat budur.

Kleanti, Sultan Hamid'e mahiyeti bilinmeyen iki mektubu delâletle gönderdiği Atina Başkonsolosumuz Ali Nuri Bey'e şunları söylemiştir:

«— Padişah, meseleyi benim ve Aziz Bey'e diğer arkadaşlarımızın tertip ettiğini zan ve tahmin etmekle hata ediyor. Benim Mason Locasıyla olan münasebetlerim bu nisbette bir mevzuu halledecek kudret ve mahiyette değildir. Ele geçirilmiş olan evrak arasında muhabere ettiğim meydana çıkarılmış olan İtalyan Mason Locası Büyük Üstadı Josef Massoni, İtalyan Ayân Meclisi Reisidir ve çok nüfuzlu bir zattir. Ben aldığım talimatı yerine getirdim.» Aziz Bey de, verdiği ifade de Kleanti'nin Roma'daki Mason Büyük Locasının Büyük Üstadından devamlı olarak talimat aldığını söylemiştir. Ele geçen vesikalardan birisinde şu malumat vardır:

«— Teşebbüsün bir an evvel neticelendirilmesi haşmetlü Prens dö Gal tarafından bize gönderilen yazıda serhatle zikredilmekte ve bu hususta hiç bir fedakârlıktan kaçınılmaması bildirilmektedir. Bu güne kadar arzularımız harfiyyen yerine getirilmiştir. Bunun dikkate alınarak boş yere beklenilmemesi şayan-ı tavsiyedir. (Ziya Şakir So-ku - SON SAAT Gazetesindeki «Beşinci Sultan Murad'ın Saltanatı» Tefrikanı, sayı 177).

İstanbul'daki Mason Locası mensuplarından İtalyan Antuvan Kaçracı'nın Kleantiye yazdığı bir mektup (divan-ı harb tahkikat fezlekesi, No. 7/14) Şu haberi veriyor: «— Kudretlü Josef Massoni'den aldı-

ğım hususî talimat, tarafımızdaki tertip ve tedbirlerin muayyen zamanda netice vermemesi halinde ahâra tevdiini tebliğ ediyor.»

Görülüyorki işi idare edenler, tatbik edenlerden daha sabırsızlar-mış!...

Masonların, Sultan Beşinci MURAD'ı kaçırmak için kurdukları komite-nin diğer mühim şahsiyeti ALİ ŞEFKATİ Beydir.

ALİ ŞEFKATİ, bir büyük hürriyet kahramanıdır. Meçhul kalmış bir hakiki meşhurdur. Ali Şefkati'nin Masonluğa intisabı 1872 Haziranı-nın 2 nci günüdür. Üs.: Muh.: Kleanti Skalyeri'nin yakini ve mahremidir. Teodor Kaşap'ın Gazetesi «İSTİKBAL»in baş yazarıdır. Hürriyet aşkı, Ali Şefkatiyi siyasi hayata sürüklemiştir. Onu 1878'lerde Skalyeri — Aziz Bey Komitesinin başlıca erkânı arasında görüyoruz. Bu komitenin ikinci Abdülhamid'in yerine 5 inci Murad'ı tahta geçirmek gayesi ile kurulduğunu anlatmaya çalıştık. ALİ ŞEFKATİ'nin bu teşebüsteki rolü küçümsenmeyecek kadar büyük ve cesurânedir: Kahramanımız sabık hükümdar ile bizzat temas edip görüşmek üzere, Skalyeri ile birlikte su yolu dehlizlerinden geçerek, ÇIRAĞAN Sarayına görmeğe ve Sultanın nezdinde 24 saat kalmağa muvaffak olmuştur. O tarihte Proodos Mahfilinin 6 senelik bir mensubu ve 18 inci dereceyi haiz bir Mason olan 5 inci MURAD, her iki Kardeşi kucaklıyarak karşılamıştır. Ali Şefkati'nin hayatı, ölümüne kadar, hep dışarıda memleket ve hürriyet hasreti ile geçmiştir. Sultan Murad'a rabitası ile hürriyet aşkını, ve Abdülhamid'e karşı husumetini vefatına kadar muhafaza etmiştir. Ali Şefkati'nin Masonluğu ve Sultan Murad'la aynı Locanın amil azası olması bu rabitanın başlıca sebebi idi... Çünkü, geçen asır MASONLARI arasındaki bağıllık bu günle kıyaslanmayacak derecede kuvvetli idi!...

Ali Şefkati Avrupaya firarından sonra evvelâ Napoli'ye yerleşmiş ve orada «İstikbal» isminde bir gazete çıkarmıştır. Bilâhare İsviçre, Fransa ve İngiltere'ye gittiğini gazetesini oralarda neşrettiğini biliyoruz. Ahmet Saip Bey «Beşinci Murad'ın Saltanatı» isimli eserinde sahife (210 - 211) Ali Şefkati Beyin su yollarından geçerek ÇIRAĞAN sarayına nasıl girdiklerini aşağıdaki cümlelerle anlattığını nakleler :

«— Saraylarda, Padişah, Şehzade ve Sultanlara sadık hizmetkârlar bulmak, yüksek mevkilerde bulunan amir ve yüksek rütbeli komutanlar bulmaktan daha çok kolay ve ve mümkündür. Biz de Sultan Murad Hazretlerini görebilmek için böyle insanlardan istifade ettik.

Bunlar eskiden beri ÇIRAĞAN SARAYI etrafında su yollarında çalış-
şan ve saray mensuplarını vicahen veya gıyaben tanıyan insanlardı.
Aralarında Sultan Murad Hazretlerini görmüş, iltifatına mazhar ol-
muş kimseler vardı. Bir Tâcidarin şahsiyeti ve merhameti, sevilip se-
vilmediği, böyle nikbet ve felâket anlarında belli olur. Bu su yolcu-
larından Sultan Murad'ı görmüş olanlar, meşru padişahın asalet, ne-
cabet, tevazu ve hayırseverliğine hayran ve borçlu idiler. Hepsi bu
uğurda baş vermeğe hazırız hissemize düşen hizmet ne ise, canımız
ve kanımız karşılığı yapmaya amâdeyiz diyorlardı. Hakikaten de bi-
zim için su yollarını mümkün olduğu kadar temizlediler. Bunları, as-
la menfaat için yapmadılar. Memleketin hali perişandı. İstanbul'da
muhacirler sokaklarda ölüyorlardı. Savaş, sebepsiz yere kaybedil-
miştir. Bu ümmi, okuma yazma bilmeyen su yolcuları dahi, Osmanlı
Devletinin uğradığı felâketin normal olmadığına birleşiyorlardı. Üç
saat süren korkulu yer altı seyahatimizde birisi önde gidiyor, orta-
daki bir eliyle Kleanti Skalyeri'nin, bir eliyle benim elimi tutuyor, ar-
kamızdaki de, gemici feneriyle yol gösteriyordu. Ali Şefkati 1896
da Paris'te öldü. Teessüsünü istediği Meşrutiyet'in ilânını göreme-
den, Abdülhamid'in düşüşüne şahit olmadan sefalet içinde öldü;
56 yaşında idi...

Beşinci Sultan Murad'ın büyük oğlu şehzade Selâhatin Efendi, Kle-
anti hadisesi sırasında 18 yaşında idi ve Ali Suavinin Çırağan Sa-
rayını basarak babasını tahta geçirme mücadelesini kanlı blânço
ile kapattıktan sonra hatıralarını yayınlamıştır. Bu hatıraları, İkinci
Meşrutiyetin ilânından sonra Hüseyin CAHİT Yalçın beyin TANİN ga-
zetesinde röportaj şeklinde yayınlanmış olan Şehzade Selâhattin
Efendi, Kleanti Skalyeri — Aziz Bey komitesi için aynı yazı serisi
içinde; şunları söylemektedir:

«— Cennetmekân pederimin Avrupa'da samimi ve devam eden mu-
habbet ve itibara sahip olduğu cümlece malum-u hakikattir. Kendisi-
nin sıhhatine kavuştuğu ve tamamen şifa bulunduğu da biliniyordu.
Bunu fiilen tesbit etmek için Saraya gizlice ecnebi hekimlerin gir-
diği doğrudur. Bunların yanında bazen Kleanti, bazen Aziz, bazen
Ali Şefkati beyler bulunuyordu.

Bir akşam pederimin Aziz Beyin evine su yollarından geçirilerek
götürülmesi hazırlıkları tamamlanmıştı ve tatbik edilecekti. Yanın-
da ben de bulunacaktım. Bizler çok heyecanlı, fakat kendisi o nis-
bette sakindi. Zaten büyük bir tevekül içinde idi. İhbar o günden
kısa müddet önce vuku bulmuş ve gececeğimiz su yolları kapatıl-

miş. Tarifi imkânsız heyecan içinde bekledik ve acı neticeyi ancak bir kaç gün sonra Nakşibend Kalfadan öğrenebildik. Pederime tahkikat Komisyonu tarafından bir şey sorulmadı. Fakat beni iki defa davet ettiler. Hadiseden sonra Saray etrafındaki kontrol o kadar sıklaştı ki, hastalık halinde bile en zaruri ihtiyaç maddelerini güçlkle temin ediyorduk. Bunlardan en az şikâyet eden yine merhum padişahtı.»

Sultan V inci MURAD'ın kaçırılması için ALİ SUÂVİ'nin kurduğu bir komite tarafından girişilen, «ÇİRAĞAN VAK'ASI» veya «ÇİRAĞAN BASKINI» adı verilen ikinci bir olaydan da kısaca bahsetmek konumuzun tamamlanması açısından faydalı olacaktır.

Ali Suavi'nin öteki YENİ OSMANLILAR gibi ilgilendiği Masonluk ile bağlantısı neydi? İsmail Hakkı Uzunçarşılı «Ali Suavi ve Çırağan Sarayı vak'ası» Belleten 1944 cilt 8 No. 29 Sayı : 71-18 isimli eserinde» Grand Orient'in Localarının dosyalarında Kleanti Skalyeri'nin serüvenleri hakkında çok sayıda geçitlere rastlamanın mümkün olduğunu ve Sultan Murad'ı kurtarma amacı güden başka bir girişimi yöneten Ali Suavi için şöyle der: «Ali Suavi'de fran masondu. Fakat Fransız obedyansına bağlı bir Locanın üyesi olduğu kuşkuludur.»

Ali Suavi 1839 yılında İstanbul'da Cerrahpaşa'da doğdu. Mustafa Fazıl Paşanın, Yeni Osmanlıları PARIS'e daveti üzerine NAMIK KEMAL, ZİYA PAŞA, Ağâh Efendi, Reşat Bey, Rifat Bey'lerle beraber PARIS'e kaçtı. Daha sonra Londra'ya geçti. Orada çok güzel bir İngiliz kadını Marie STEWAR LUGH ile evlendi. Dokuz uzun yıl Avrupa'da yaşadı. Sultan Hamid'in Ali Suavi'yi affederek ve kendisine Maarif Nazırlığını vaad ederek memlekete dönmesine imkân veren fermantı, Mithat Paşanın Sadrazamlığında çıkmıştı. Ali Suavi memlekete döndüğü zaman, Mithat Paşa, artık siyasi bir sürgündü. Artık, Ali Suavi Mekteb-i Sultanî (Galatasaray) müdürü idi. 12 Aralık 1877'de Galatasaray Lisesi Müdürlüğünden azledildi. Üsküdar'da Şemşipaşa'daki Direkli yalıya taşındı; ve Üsküdarın Sultantepe'sinde oturan Süleyman Asaf Sopasalan'la arkadaş oldu. Süleyman Asaf, divan şairiydi ve tahttan indirilmiş Beşinci Murad'a mensuptu. İkiisi «Üsküdar Cemiyeti» adıyla bir komite kurdular. Ve Suavi, Beşinci Murad'ı Padişah yapmak için, Çırağan Sarayından dışarı çıkaracak, bir İngiliz gemisile Rodop Balkanına kaçıracaktı.

Çırağan vak'ası 20 Mayıs 1878 günü başladı. Ali Suaviye bağlı beş

yüz kişi oldukları tahmin edilen Filibeli muhacirlerden oluşan bir gurup, vak'a günü, Çırağan Sarayı yakınındaki Mecidiye Camii önünde toplanmışlardı. Diğer bir kısmı da Ali Suavi ile beraber KUZ-GUNCUK'tan mavnalara binip deniz tarafından ÇIRAĞAN SARAYI'na yanaşıp rihtime çıkmışlardı. İki taraftan Sarayı basan İhtilâlciler, nöbecileri tesirsiz hale getirip, Ali Suavi ile beraber Harem Dairesine girmiş, mukavemete uğramadan Sultan MURAD'ın dairesine yürümüşlerdir. Sultan MURAD, yanında validesi «Şevkefza» Sultan olduğu halde odasından dışarı çıkmış, ALİ SUAVİ taraftarları ayaklarına kapanmışlardır.

Sultan Murad bunlara «Biraderi ne yaptınız? diye sormuş, İhtilâlciler: «evvelâ kendisine biat edilerek sonra Abdülhamid'in hal edileceğini söylemişlerdir. Ve Sultan Murad'ı sürüklercesine götürmeye başlamışlardır. Çırağan'dan tüfek seslerinin yükselmesi üzerine olayı haber alan, Sultan HAMİD'in okuma yazma bilmeyen, erlikten «MÜŞİR»liğe terfi etmiş yedi-sekiz HASAN PAŞA isimli Beşiktaş Muhafızı, bir miktar zaptiye ile Çırağan'a yetişmiştir. Harem Dairesinde Sultan Murad'ın sağında ALİ SUAVİ'yi eli Murad'ın omuzunda, çerkes elbiseli başka bir ihtilâlcinin sol koltuğuna girmiş olarak, taraftarları ile beraber Sultan Murad'ı götürdüklerini ve ALİ SUAVİ'nin «Yaşa Sultan Murad» diye bağırmakta olduğunu görmüştür. Yedi-Sekiz Hasan Paşa Ali Suavi'nin elebaşı olduğunu anlayarak kendi hizasına geldiği sırada elindeki sopa ile başının sol tarafına şiddetle vurup yere düşürmüş ve Suavi taraftarları bozulup dağılmışlardır. Ali Suavi'nin, Hasan Paşanın Sopası ile düşüp ölmesi üzerine büyük bir heyecan içinde kalan Beşinci Murad o sırada yetişen bir kaç kalfanın yardımıyla (TAŞ ODA) denilen hazine odasına saklanmıştır. Sabık Padişahın ayrılışından sonra mücadele BAŞSIZ kalmış, Rumeli Türkleriyle, muhafızlar arasında kıyasıya sürmüş olan çatışma birçok ölü vererek sarayın içi adeta mezbahaya dönmüştür. Sultan Murad'ı taş odadan çıkması için annesi sevketza valde Sultan'ın şahsen gelmesi gerekmiştir. Abdülhamid'in iradesi üzerine Sultan Murad Yıldız'daki ŞÂLE veya MALTA köşkünün gönderilmiştir. Şehzade Selahattin Efendi babasının bu kanlı olayın tesirinden kendisini kısa zamanda kurtardığını ve Sultan Hamid'le şahsen görüşmek için Şâle köşkünde çok ısrar ettiğini anlatır. Abdurrahman Adil Bey (Hadisat-ı Hukukiye) mecmuasının: (Cilt: 1 Sayfa 147) da olayı şöyle noktalar: «Sultan Hamid'in sabık Padişahın üzerinde 30 sene sürmüş olan vesvesesi, hangisi için daha ağır ve

huzursuzluk unsuru olmuştur, bilinemez. Sultan Murad her ân ölüm tehdidi önünde ise, Sultan Hamid de bir ân şarta bağlı saltanatının şartının hukuki kıymetten mahrumiyetinin idraki içinde idi.....»

Akli durumunun düzeldiği, ruhi buhranlarını yendiği daha sonraki çileli uzun 27 yıllık ömrünün tastikinde olan Beşinci Sultan MURAD'ı tahta çıkarsalardı ne olacaktı?..

Bu hayati sorunun cevabını, olaydan sadece 56 gün sonra Kıbrıs adası üzerinde Osmanlı — İngiliz anlaşmasını devleti adına imzalayacak İngiliz Büyükelçisi — daha sonra Hariciye Nazırı — Lord Derby veriyor:

«— Başta Londra, Paris, Berlin ve Roma, Osmanlı tahtındaki değişikliği siyasetlerimiz için yeni dönem ve yön sayacaktık. Sultan Murad'ın şahsı, böyle bir değişmeye ve Osmanlıları, 1853-1856 Kırım Harbinde olduğu gibi, mülki bütünlüğü Avrupa muvazenesi için şart bir ülke saymamıza en mühim âmil ve unsur olacaktı.» diyor...

Lord Derby'nin Sultan Murad'ın şahsında Osmanlılar için bulduğu bu destek ve dayancın sebepleri, sabık Padişahın şahsi kültür ve irfan seviyesi midir? Yoksa ileri derecelere erişmiş Masonluğu mu? Osmanlı politikasının hareketlenmesinde Fransız obedyansı fransozluğunun özellikle 1876 öncesi, aktif bir rol oynadığı bir gerçektir. V inci Murad'ın tahta geçişi döneminde (Fransa'da bir kaç yıl sonra olduğu gibi) masonluk bir gölge hükümet oluşturmak üzere idi. Tarihinin en görkemli anlarını yaşıyordu. Abdülmecid'in, Abdülaziz'in V inci Murad'ın Sultanlık dönemleri, Osmanlı fransozluğunun gelişmesine elverişli dönemlerdi.

Oysa II nci Abdülhamid'in tahta çıkışı durumu tamamen değiştirecekti. Abdülhamit, selefi olan ve üç aylık sultanlıktan sonra tahttan indirilen V. Murad'ın yüksek dereceli bir mason olduğunun farkında idi. Bu da fransozluğa karşı ağır ve sürekli bir antipati duyması için yeterli idi. Grand Orient'a bağlı atelyeler çok ihtiyatlı hareket etme zorunda kalmışlardı. Birçok biraderin — kişisel olarak — Abdülhamid baskısına karşı savaşa girdikleri bir gerçektir.

Geçen asırda Masonluğun Türkler arasında inkişâfı istenilen miktara ulaşmamışsa, bunu, herşeyden evvel münevver sınıfın pek az, ve Lisan bilenlerin son derece mahdut oluşuna bağlamak lâzımdır. Yoksa, Tanzimat Devrinde Masonluğa girmek için hiç bir sakınca

yoktu. Bilakis daha önce de ifade ettiğimiz gibi Tanzimat ricalinin dahi başlıcaları Masondu. Masonluğun takibata uğrayışı, Mahmut Nedim Paşa devri ile başlar ve Abdülhamid istibdadi ile en şiddetli noktaya ulaşır. Kemalettin APAK K.:’in teşhisi ile «Masonluğu taarruzdan, hatta kapanmaktan masun bırakan, Abdülhamid’in ecnepleri kuşkulandırmaktan çekinmesinden başka bir şey değildir.»

Paul Dummont’un şu yorumu ile yazıma son veriyorum:

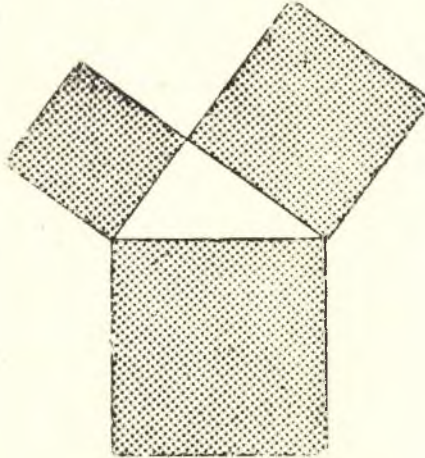
«Acaba, Sultan Murad ve diğer iki Osmanlı şehzadesi, mason doktrinine duydukları eğilimden mi nura kavuşmayı istemişlerdi? Belki. Yoksa Grand Orient ile flört etmelerine neden — örneğin siyasal — başka çıkarları mı vardı? Neye, obedyans Kleanti Skalyeri’nin aldığı bu üyelere can-ı gönülden kucak açıyordu? Yakında, Osmanlı İMPARATORLUĞU’nun başında bir mason görmek hevesi mi? Kuşkusuz, böyle bir düşünce oldukça uyarıcı ve ilerici görüştür. Bununla beraber, bazı Cadet sokağı yöneticilerinin, Fransa’nın çıkarlarını düşünmüş olmaları da olasıdır. Kabul etmek gerekir ki, Kleanti Skalyeri aracılığı ile, Osmanlı Hanedanı ve obedyans arasında kurulan bu ilişkilerin Fransızların elinde önemli bir koz olabileceğidir. Kleanti Skalyeri, Louis Amiable, Namık Kemal, Prens Mustafa Fazıl ve daha niceleri, fran mason olmasalardı, etki ve faaliyetleri değışecek başka türlü mü olacaktı? Muhtemelen hayır. Savundukları fikirleri, benimsedikleri, seçtikleri siyasi ekonomik ve sosyal düşünceler bir süreden beri ortaklıkta geziyordu. Fakat Fran mason olmaları tuttukları yolun seçiminde kendilerine yardımcı olmuştur.

Biz Masonlar, hayatlarını insanlık idealine vakfetmiş kardeşlerimizi unutmamakla görevliyiz. Dünü unutmazsak bu günü iyi anlarız. Bu günü iyi anlayınca da, yarınları çok daha iyi anlarız...

BİBLİYOGRAFYA (Kaynaklar)

- Mimar Sinan Sayı : 18-62.
- Sisli Tarihimiz (Cilt 1-2) Cemal Kutay - 1976.
- Örtülü Tarihimiz (Cilt: 2) Cemal Kutay - 1975.
- Sultan Murad’ı Hamisin Hayat-ı Hususiyesi - Ahmet Saib Bey
- Masonların Beşinci Sultan Murad’ı ÇIRAĞAN Sarayından kaçırmak tesebbüsü-Ord. Prof. İsmail Hakkı Uzuncarşılı.
- Beşinci Sultan MURAD’ın Hayatı - Ziya Şakir Soku.

- SON SAAT GAZETESİ — «Beşinci Sultan Murad'ın Saltanatı» tefrikası, Sayı 177. Ziya Şâkir Soku.
- SON SAAT GAZETESİ — «Beşinci Sultan Murad'ın Saltanatı» Tefrika No: 139 Ziya Şâkir SOKU.
- «Murad-ı Hamisin Saltanatı» Sayfa 97, Ali Saip.
- Divan-ı Harb Tahkikat Fezlekesi, No. 7/14.
- «Ali Suavi ve Çırağan Sarayı Vak'ası» Belleton 1944 Cilt: 8 No. 29. Sayı: 71-118 İsmail Hakkı UZUNÇARŞILI.
- Hadisat-ı Hukukiye Mecmuası Cilt : 1 Sahife: 147 - Abdurrahman ADİL BEY.
- Paul Dummont - 1985 - GRAN ORİENT DE FRANCE ARŞİVLERİNDE OSMANLI İMPARATORLUĞU XIX. Yüzyıl ORTASI İLE BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞINA YAKIN DÖNEMDE İSTANBUL'DA FRANSIZ OBEDYANSINA BAĞLI MASON LOCALARI.

Masonik Takvim

Kemal TUNUSLUOĞLU

Mesleğin ananevi tarihinde olduğu gibi ilgili diğer derece ve düzenlerinde (Orders) de bir çok masonik «TARİH» kullanılmıştır. En çok kullanılanı da ANNO LUCIS (A.L.) yani **NUR YILI**'dir. Bir çok masonik ve anıtsal tabletlerde sık sık görülür. İçinde bulunulan Miladi yıla 4.000 eklenerek hesaplanır. (Örneğin 1987 yılı = A.L. 5987 olur.) Bu da Bişop James Ussher'in kronolojisine göre YARADILIŞI M.Ö. 4.004 olarak saptamasına dayanmaktadır. İskoç ve Royal Arch sertifikalarında bu nedenle 4 yıl daha eklenerek onların ANNO LUCIS'lerine ulaşılması gerekir, bu işlem daha çok 18 inci Asır belgelerinde yapılmalıdır.

Masonik yazılarda kullanılan diğer tarihler şunlardır :

A.B./ANNO BENEFICIO - M.Ö. 1913'te Melchizedek tarafından Hz. İbrahim'in takdis yılı olup, A.B.D. deki «Anointed High Priesthod» düzeninde kullanılır.

A.C./ANNO CAEDIO — «Templar» (Mabet) tarihinde M.Ö. 1314'te Molay'ın ölümü ve tahribi yılıdır. 19 uncu Asır başlarında İngiliz Knight Templar dokümanlarında kullanılan bir Amerikan uygulamasıdır.

A.DEP./ANNO DEPOSITIONIS - Süleyman Mabedinin «Deposit» (Tahsis) ve tamamlanma yılı olan M.Ö. 1.000 yılıdır. Günür tarihine 1.000 eklenir. «Cryptic» derecelerle ilgilidir.

A.DİL./ANNO DILUVII — **TUFAN** Yılı olup Miladi yıla 2.348 yıl eklenerek bulunur. «Royal Arch Mariners» ile ilgilidir.

A,INV./ANNO INVENTIONIS — **KEŞİF** Yılı olup, Kudüs'te ikinci Mabedin inşasına başlandığı M.Ö. 530 tarihidir. Dolayısıyla M.S. 1987, A. Inv. 2517 olur. Bu tarih de «Royal Arch» derecelerinde kullanılır. İrlanda Royal Arch sertifikalarında ise Mabedin «tamir» edildiği tarih olan (II Kings, 22) 624 yıl eklenmektedir.

A.L./ANNO LAOTOMIAE — Bu terim ise İrlanda sertifikalarında kullanılmaktadır ve «**MASONLUK YILI**» anlamında olup **ANNO LUCIS**'in aynıdır.

A.M./ANNO MUNDI — **DÜNYA YILI** — Eski ve Kabul edilmiş İskoç Ritinde ve Amerika'da kullanılmaktadır. Miladi yıla 3.760 yıl eklenmektedir. A.H./ANNO HEBREICO'da aynı olmakla beraber, Musevilerin yeni yıl başları Eylül veya Ekim ayında olduğuna göre 3.761 yıl da ilave edilmektedir.

A.O./ANNO ORDINIS — Ortaçağ «Order of Temple»ünün M.S. 1118'de kuruluş yılıdır. «Templar» sistemi içinde 19 uncu Asır başlarından itibaren kullanılmıştır. Modern İngiliz «Knight Templar» sertifikalarında «Ye-

ar of the Order» diye açıkça belirtilerek yazılır.

A.R./ANNO REDUCTIONIS — **AVDET** (Dönüş) **YILI** — ANNO INVENTIONIS ile eş anlamlıdır ve İskoç Royal Arch'ında bahsedilen Anayasa ve Kanunlar'la kısmen ilişkilidir.

A.S./ANNO SALUTIS — (Salvation) **KURTULUŞ YILI** — ANNO DOMINI (Hz. İsa'nın doğuşu/Miladi Yılı) nın başka bir ifadesidir. İngiliz Royal Arch sertifikalarının Latince nüshalarında yıllarca kullanılmıştır.

A.V.L./ANNEE DE LA VRAIE LUMIERE — **GERÇEK IŞIĞIN** (NUR) **YILI** — Fransız dokümanlarında ve İskoç Royal Arch sertifikalarında kullanılmıştır. Günün tarihine Fransızlar 4.000, İskoçlar ise 4.004 yıl eklemişlerdir.

YEAR OF ROYAL ARCH MASONRY — **ROYAL ARCH MASONLUĞU YILI** — İrlanda Royal Arch sertifikasının İngilizce yarısında bu, ayrıca «Masonluk Yılı» olarak da belirtilir. Yukarıda bahsedilen ANNO INVENTIONIS'in İrlanda kullanımının aynıdır.

YEAR OF MASONRY — **MASONLUK YILI** — İrlanda ve Royal Arch sertifikalarındaki İngilizce bölümde kullanılan bir terim olup günün tarihine 4.000

yıl eklenen ANNO LUCIS ile eş anlamlıdır.

YEAR OF RESTORATION OF THE ORDER — DÜZENİN RES-

TORASYON YILI — «İskoç Royal Order» diplomalarında kullanılır ve ANNO CAEDIO'da olduğu gibi Miladi yıla 1.314 eklenerek bulunur.

«The Freemason's Pocket Reference Book»

«Muller Ltd., Londra — 1983. Sh : 59»

(M. Kemal Tunusluoğlu — ÜÇGEN/20.01.1987)

Gözükmeyen Gözcü

GÖZCÜ VE KORUYUCU HAKKINDA BAZI KISA NOTLAR

Mişel MARGULİES

Locanın batısında bulunan kapının dışında durması gereken **Gözcü** ve içinde nöbet tutan **Koruyucu**...

Konumuz bu iki vazifenin tarihçesi.

1828 yılında yayınlanan Fransızca bir masonik kitapta şöyle aenılıyor: «Harici Muhafız kardeşler daima en bilgili ve en üst seviyedeki biraderlerden seçilmelidir.» 1750 tarihli bir manüskride ise Harici Muhafız «Hayat Ağacını aevli kılıcı ile koruyan melek Cebrail'e «benzetilmekte ve «Üs. Muh.'in bir kardeşe bahşedebileceği en büyük şeref, onu Harici Muhafız tayin etmektir, çünkü yalnız kendisinin değil, bütün Locanın sırları onun elindedir.» diye yazılı. 1717 senesinde ilk İngiliz Büyük Locası kurulduğunda Gentleman Anthony Sayer B.Üs. olmuştur. Sayer 1742 senesinde öldüğünde, Londrada King's Arms tavernasında toplanan Locanın, Harici Muhafızı idi.

Spekülatif Masonluğun ilk yıllarında H.M.'ığa verilen önemi gösteren şu bir iki misalden sonra, Ocak 1977 tarihli ve İngiltere B.L.'sına bağlı bir kuruluş tarafından yayınlanan Masonic Record adlı dergiden bir paragrafı nakletmek isterim. Makalenin adı «Loca Muhafızı» ve yazarı da L.R. Collier B. «Loca H.M. vazifesi genellikle

sanıldığından çok daha mühimdir. Her kim olsa bu vazifeyi yapabilir. düşüncesi artık yaygınlığını kaybetmiş, ve loca yönetimini ellerinde tutan Kardeşlerin H.M. vazifesinin çok etkili, ve son zamanlarda gördüğü düşünce ve takdirden çok daha fazlasına hakkı olduğunun farkına varmaları hayırlı bir gelişmedir.»

T.B.L.'sına bağlı Localarda da Harici Muhafızlık vazifesi bazı istisnalar hariç bugüne kadar devam edegelmıştır. 1972'de yayınlanan T.B.L., Localar Genel Tüzüğü'nün . eski adı Harici Muhafız, yeni adı GÖZCÜ — hakkındaki 43 üncü maddesi aynen şöyledir :

Gözcünün görev ve yetkileri şunlardır :

- 1) Loca kapısının dışında, Locanın güvenliğini sağlamak,
- 2) Oturum başladıktan sonra gelen üye ve ziyaretçileri, çalışma derecesinin vuruşu ile Koruyucuya bildirmek.
- 3) Açılış ve kapanışlarda Koruyucunun vuruşlarına karşılık vermek.

Bugün bu vazifede bir biraderin bulunmamasının sebepleri herhalde Localarımızın mahfuz bir lokalde toplanmaları ve oturum başladıktan sonra gelenlerin vuruşları kendilerinin yapmasıdır sanırım.

Spekülatif Masonluğun ilk zamanlarında çok mühim olup, zamanla diğer obedyanslarda önemi azalan ve bizde ise fiilen hiç kalmayan şu Harici Muhafız veya Gözcü vazifesini bir tetkik etmede yarar olduğu kanısındayım.

Eski zaman Gözcülerinin Vazifeleri :

Eski zamanlarda Loca sembolik olarak, tebeşir veya şeritlerle meydana getirilmiş hatlarla hudutlanır, ve bunu yapma görevi de Gözcüye aitti. Buna ilaveten eski Gözcülere bu Locayı hazırlama işi için ücret de ödenirdi. İngiltere B.L.'sına bağlı Jerusalem Locasının ter simatlarındaki kayıtlardan, Üstat veya Kalfa locasını hazırlamak için ikibuçuk şiling ücret alan Gözcünün 1772 senesinde bir hata yaparak, Çıracı locası hazırladığından bir terfi merasiminin geri bırakılması gerektiğini bile görebiliyoruz. 41 numaralı Bath Locasının kayıtları, her toplantı için Gözcüye birbuçuk şiling ödendiğini, ve bir keresinde davetiyeleri dağıtma vazifesini yapmadığı için bu miktarda kısıntı yapıldığını açıklamaktadır.

Davetiyelerin dağıtılması umumiyetle Gözcünün vazifesi idi. Hatta yalnız bunları dağıtmak değil, kardeşlere acele olarak bildirilmesi

gereken hususları davetiyelere ilave etmek de görevlerinin bir parçası idi.

Bir Biraderin Locaya girmesine mani olma konusunda eski Gözcülere oldukça geniş selahiyetler tanınmıştı. Okadar ki, 1730 senelerinin Probity locasında Gözcüye «temiz olmayan ve boynuna beyaz bir mendil dolamamış biraderi Locaya kabul etmeme» talimatı verilmişti.

Zamanımızda Gözcü, birçok obediyanlarda ücretli çalışan bir biraderdir. Bu birader umumiyetle Masonluğa uzun hizmetleri olmuş ve malî durumları sarsılmış olanlar arasından seçilmektedir. Oysa bu eskiden böyle değildi. Bugün uykuda olan İngiliz Orthes locasının 1830 senesinde yazılmış dahili nizamnamesinde, alışılmışın dışında bir madde görülmektedir; «...Sırrın muhafazası için Üs. Muh'lik yapmış bir birader Gözcü tayin edilecektir; Birden fazla gerektiği hallerde Üs. Muh. bir Üstat Masonu bu vazifeye yardımcı tayin eder, fakat aynı Üstat üstüste iki defa vazifeye çağrılmaz...»

Çok eski zamanlarda, Gözcünün silahlı olduğunu görüyoruz. 1725 senesinde ifşaat maksadıyla yazılan bir kitapta su satırları okuyoruz: «Kabulünüzden evvel, kapıda eli kılıçlı bir çırac ile karşılaşacaksınız. Vazifesi yabancıların içerde olan bitenleri öğrenmesini önlemektir.»

Eski Gözcünün kılıcı umumiyetle kınsız ve dalgalı idi. Bu, hayat ağacını takliden, her yöne dönük alevli kılıcı remzetmektedir. İngiliz localarının pek azında görünen bu kılıcı bizim localarımızda hâlâ görmek mümkündür. Bazı eski localarda ise gözcünün silahı kılıç değil, ucu sivri mala idi.

Şimdi onsekizinci asır Gözcüsünün kıyafeti hakkında bazı açıklamalarda bulunmak isterim. O devirde gözcünün kıyafetinin maksadı haricileri etkilemek olmakla beraber, bugün bize herhalde komik gelecektir. Kıyafet deyince bazı Locaların Gözcülerine verdiği şapka ve paltoyu kastetmiyorum.

Bunlar, davetiyelerin dağıtılması sırasında kullanılırdı. Garip olan, Gözcünün locadaki vazifesi sırasında kullandığı giysilerdir. 1736 senesine İngiltere'de Büyük Gözcünün kıyafetine diyecek yok. Sim dantel bordürlü koyu mavi bir ceketin altındaki kırmızı yelek oldukça ağırbaşlı görünüşlü idi. İyi ama Scoon and Perth Locasının Gözcüsünün giydiği ve belindeki pala ile tamamlanan Osmanlı kıyafeti

tine ne demeli? Ya 533 numaralı Eaton Locasının zimmetinde bulunan eski Gözcü ceketi: Kumaşı siyah serjden, astarı ve bordürü kırmızı! Yaka, pelerin ve kolların bordürü açık mavi flanel — Önde, beyaz keten kaplı ve 4.5 santim çapında oniki düğme. Arkada ise ceketin her iki kuyruğunda üçer düğme daha!

Leicester şehrindeki 279 sayılı St. John Locasının 1791 senesindeki tersimatlarının birinde, şu Loca kararı görülür: «... Loca Gözcüye aşağıdaki kıyafeti satın alacaktır: Mavi ceket ve yelek ve kort pantolon, hepsi sarı düğmeli. Bir çift beyaz çorap ve üçköşeli bir şapka. Buna ilaveten ve Loca demirbaşı kalacak olan ve umumî merasimlerde giyilmek üzere Gözcüye bir adet tüylü şapka verilecektir.»

İrlanda'nın en eski on Locasından biri 1738 senesinde kurulmuş olan Ancient Boyne Locasıdır. Bu Locanın takriben iki asır evvelki kayıtlarından tekris edilecek olan bir haricinin karşılaştığı Gözcünün bir tarifini beraberce okuyalım. Bu bir noktada bugünkü tekris intibalarının çok eski bir modelidir. diyebiliriz.

«Koskocaman kırmızı bir pelerin Gözcünün ayak uçlarına kadar uzanıyordu. Upuzun ve geniş kolların ucunda turuncu renkte mansetler vardı ve bunların üzerine de parlak siyah renkte kurukafa ve çapraz kemikler nakşedilmişti. Mavi yakanın üzerinde parlak sarı renkte ay ve yıldızlar görünmekte, boşluklar da, şamdan pergel ve mesleğin diğer sembolleri ile bezenmişti. Başında ise neredeyse bir sandal boyunda kocaman bir şapka vardı. Şapkanın üstü de mavi ve kırmızı tüylerle kaplı idi. Şaşkınlıklar içindeki harici bir iki adım atınca Gözcü elindeki kılıcı sallıyarak «Dur!» dedi, «yoksa (Allah beni kurtarsın) demene vakit kalmadan girtlağını delerim.»

Gözcünün Yemini : Bizde hiç işitilmeyen bu tabir, İngiltere'de de pek işitilmemekte. Ancak Amerika Birleşik Devletleri'nde kefilsiz gelen her ziyaretçi Gözcünün odasına alınır ve orada ziyaretçi ile gözcü tekris ve her iki terfide ettikleri yemini tekrar ederler. Buna ilaveten ziyaretçi, muntazam bir Locada muntazam bir şekilde tekris ve terfi edildiğine, trad edilmediğine ve locaya kabul edilmemesi için bir sebep olmadığına dair yemin eder. Mackey'in Franmasonluk Ansiklopedisinde, bu Gözcü yemini yalnız ziyaretçi ve Gözcü değil, bütün Loca Kardeşlerinin de hazır bulunmağa ve katılmağa hakları olduğuna dair bir not vardır. Şahsi tecrü-

beme dayanarak şunu söyleyebilirim ki Londra'da bir Locaya katılmak isteyen bir Birader, başka bir obedyanstan geldiği takdirde, pasaportu, referansları ve kefil olarak Quatuor Coronati Locasının sekreterini yanında getirse dahi, çok sıkı bir sınavdan geçirilmekte ve bu sınavı da Gözcü yapmaktadır.

Dahili Muhafız veya Koruyucu hakkında da biraz bilgiden evvel, bir not olarak bugünkü Localar Umumi Nizamnamesinde üç kısa maddeye indirilen Gözcü vazifesinin 1958 seresinde İzmir'de toplanan T.B.L. Umumi heyetinin konvanında kabul edilip 1959'da yayınlanan Localar Umumi Nizamnamesinde Gözcüden hiç bahsedilmediğini kaydetmek isterim. Yazımın başında Gözcü vazifesi mevcut olmakla beraber, bu vazifenin niçin fiilen ifa edilmediği hakkındaki tahminlerimi ifade etmiştim. Fakat yine şahsi bir kanaat olarak şunu belirtmek isterim ki, her katta iki mabet bulunduğundan, ve aynı anda çalışan ki Locanın dağılma saatleri değişik olduğundan, ilk dağılan Loca kardeşleri kapılarımızda ses tecridi olmadığını unutarak yüksek sesle konuşmakta ve hatta ayak sesleri bile, çalışmasına devam eden Locanın vakar ve ciddiyetine ters düşmektedir. Bu konuda, bir Gözcünün çok yardımcı olabileceğinden eminim. Gözcü konusuna son verirken, yine Collier biraderin dediklerini nakletmek isterim :

«Biraderlerin Locaya uygun bir şekilde girmelerinin mesuliyeti Gözcünün sırtında olduğunu düşünürsek, bu vazifenin ehemmiyetini biraz daha iyi anlarız. Tekris için gelen haricileri de eski usul ve ananelerimize uygun olarak Locaya almak, Gözcünün vazifelerindedir. Bu vazifenin bir başka yönü de tekris edilecek veya terfi edecek kişilerin ilk temas ettikleri biraderin Gözcü Kardeş olduğudur. Namzetlerin Franmasonluk hakkında edindikleri ilk intiba Harici Muhafızın kişiliğine bağlı olduğundan, bu görevin ehemmiyeti hiç bir zaman küçümsenmemelidir.»

T.B.L. sinin yayınladığı 1972 tarihli Localar Genel Tüzüğü'nün 42'nci maddesi aynen şöyledir :

Koruyucunun görev ve yetkileri şunlardır :

- 1) Loca çalışmalarının emniyet içinde geçmesini sağlamak için Muhakkike yardım etmek.
- 2) Loca kapısına vurulduğu zaman, Keyfiyeti II Nazıra haber vererek aldığı emre göre Gözcüden bilgi almak

- 3) Locanın hazırlanmasında II tören Üstadına yardım etmek.
- 4) Tekris, Kalfalığa geçiş ve Üstatlığa yükseliş törenlerinde adaylara ritüel gereğini uygulamak.
- 5) Açılış ve kapanışlardaki vuruşlara katılmak.

Görülüyor ki Koruyucu, eski zamanlardaki Masonlukta Gözcünün yardımcısı iken, bugün Türkiye'deki Masonlukta, Koruyucu Gözcünün vazifelerinin birçoğunu üstüne almıştır.

İngiltere'de, eski Localarda ücretli bir Birader olan Koruyucu, İrlanda ve İskoçya localarında da görülmekte fakat Amerikan Localarında bilinmemektedir. Orada, İkinci Nazırın emirleriyle hareket eden İkinci Tören Üstadı, Biraderleri Locaya kabul eder ve ziyaretçiler ile adaylar özel mesuliyeti altındadır. İngiliz localarında Koruyucuya bu ad verilmeden evvel bile görev fiilen ifa edilirdi. 1734 tarihinde Old King's Arms Locasının bir kapıcısı var idi, ve bu muhtemelen, mevcut en genç Çıracık idi. Elinde silah olarak bir Mala tutan bu kardeşe ancak 1800 senelerinde Dahili Muhafız adı verilmeğe başlanmış ve ancak 1814 senesindedir ki bu vazife resmen tanınmıştır.

Eski usul ve ananelerde Koruyucunun silahı, ucu sivri mala idi. Kılıç yalnız Harici Muhafızın silahı olarak görülürdü. Zamanla Koruyucunun, Gözcünün asistanı olarak vazife görmesi dolayısıyla, kendisine de bir kılıç verilmişse, bu, Gözcünün yalın kılıcından farklı olarak, kınında saklı tutulurdu. İngiltere Büyük Locası Koruyucu bijusunu iki çapraz kılıç olarak tesbit edince, en eski ananelere uymayan fakat senelerce tatbik edilen bir usulü resmileştirmiştir.

Konumuzun sonuna gelirken, Gözcü ve Koruyucunun kılıçlarının sembolizmasına bir göz atalım. Tekris edilmekte olan bir adayın gözüne çarpacak ilk şey, herhalde kendisine dönük kılıçlardır. Ancak bunların kendisini korkutmak için olmayıp sadece tüm Kardeşlerinin onu korumaya hazır olduklarını gösterdiği, kendisine hemen anlatılmaktadır. Yeni mason, zaman içinde, kılıcın düşüncelerimizi tartmayı, sözlerimizin ve ağızımızın önüne bir bekçi koymayı ve hareketlerimizde ölçülü olmayı remzettiğini öğrenecektir. Her Loca çalışmasına katıldığında Gözcü ve Koruyucunun elinde kılıç gördükçe de, bu sembolizmayı hatırlayacaktır.

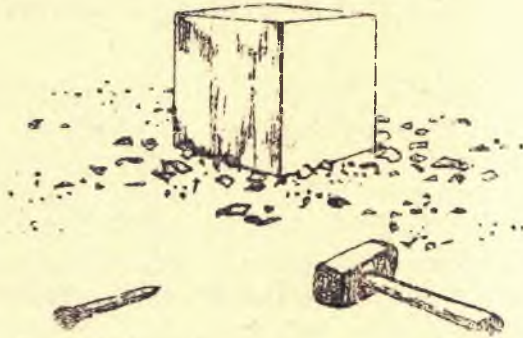
KAYNAKLAR :

Bernard Jones, «Freemason's Guide and Compendium»

«Ars Quatuor Coronatorum», Yıl 1961 ve 1969.

Localar Genel Tüzüğü

«Masonic Record», Ocak 1977

Yeni Kardeşlerime

Raşid TEMEL

Derneğimize yeni giren kardeşlerimizin Masonluğa uyum sağlama devresi ve eğitimleri çok önemlidir. Kendilerine bir rehber tayin ederek bu işin hal edileceğini düşünmek çok yanlıştır. Başlangıçta bu iş bir plan içinde yapılmalı ve konular dağıtılmadan ve fazla ayrıntılara girilmeden luzumlu bilgiler verilmelidir. Bu suretle yönlerini tayin etmeleri daha kolay olacaktır. Aksi halde Masonluğun sırlarını kavramaları çok uzun sürebileceği gibi, kardeşlerimizin mesleğimizi sevme yetenekleri de tehlikeye girebilecektir.

Çırak derecesinde öğretilen önemli konulardan biri ketumivet ve gizliliklerdir. Öyleyse bun-

ların nerelerde ve nasıl uygulandığı iyice bilinmelidir. Masonik gizlilik hakkında çok şeyler yazılabilir. Ama katıyetle bilinmelidir ki Masonluk gizli bir dernek değildir. Ama üyelerinin birbirlerini tanımaları için gizli yöntemleri olan bir dernektir.

Her derece için ayrı olan tanışma yöntemleri, işaretler, kelimeler, loca içinde konuşulan ve yapılan işler ve ritüellerimiz gizlidir. Bu gizlilikler Masonlarca landmark olarak da kabul edilmiştir. Bu gizlilikler tıpkı bir aile içinde geçen şeylerin dışarıya açıklanmaması, veya bir banka idare meclisinin aldığı kararların dışarıya sızdırılmaması gibidir ve normal karşılanmalıdır. Çünkü bu gibi şey-

ier başkalarını katiyen ilgilendirmez.

Masonlukta bir yardım yapıldığı zamanda, vereni mağrur alanı mahcup etmemesi prensibine uyularak, bunun gizli tutulması uygun olur. Yapılan bir yardım üzerine bir sürü laf edilmez. Yardım sadece yapılır.

Bazı kardeşlerimiz Mason olduklarının açıklanmasını istemeyebilirler. Onun için bir kardeşin Mason olduğunu başkalarına söylemek doğru değildir. İsterse, birçoğumuzun çekinmeden yaptığı gibi, kendisi bunu açıklar.

Çırak derecesinde üzerinde durulan konulardan biri de yardım dir. İmanın temel olarak vicdanın üzerine oturtulduğu kabul edildiğine göre, yardım imanla birleştirildiği takdirde, bizi hemen bütün dinlerin temeli olan büyük prensibe, yani Tanrı'nın himayesi altında kardeşliğe ulaştırır. Aslında yardım, sevgi ve şefkatle içiçedir. Birbirimize olan sevgi ve kardeşliktir.

Masonluk bir kardeşlik kimliğinde gözükür ise de, aslında kuvvetli bir yardım yönü de vardır. Masonluk kendi üyelerini kabul eden, diğerlerini kabul etmeyen bir kulüp gibi olmayıp, yardımıyla herşeyiyle Allah'ın bütün kullarını ayırt etmeden düşünür.

Masonluk sadece gerçek kıymeti olan şeylere ilgi duymuştur, yani, manevi olanlara, Hayatın sathi şeyleri Masonluğu ilgilendirmez. Masonlar arasında yabancılar da yoktur, hepsi kardeşdir.

Masonik konularda konuşurken karşımızdakini çok iyi seçmemiz lazımdır. Esasını ahlak ve faziletin meydana getirdiği bu prensipleri anlama yeteneğinden yoksun ve liberal düşünceli olmayan kimselerle tartışmaya girmek doğru değildir ve bundan kaçınılmalıdır. Masonluk üzerine birçok dilde binlerce kitap yazılmıştır. İlgilenen ve ciddi merakı olan kimseler bu kitapları kitapçılarından kolayca alabilirler, bilmek ve öğrenmek istediklerini bu kitaplarda bulabilirler.

Masonluğun ne olduğu, neler öğrettiği, neyi temsil ettiği bütün Masonlarca iyi bilinmesi lazımdır. Masonluk öğrettiği büyük hakikatleri gizli tutmaz. Bunların Mason olmayanlar tarafından da bilinmesinde bir sakınca yoktur. Masonik prensipler gizlenmek değil, iftiharla açıklanmalıdır. Ahlaki ve dini doktrinlerimizin şekli ve gayesi de gizli değildir.

Operatif Masonluk daha ziyade geometriye dayanan bir sanattır. Spekülatif Masonluk ise, üyelerinin ahlaki değerlerinin ge-

liştirilmesi, düşünce ve faziletlerini yükselmesi amacını güden bir bilimdir. Bunların öğretilmesi ise alagori perdesi arkasına gizlenmiş sembollerle tarif edilmektedir.

Coils Masonik Ansiklopedi Masonluğu şöyle tarif ediyor :

«En geniş ve etraflı anlamda Masonluk, sade ve esaslı nitelikte bir fazilet ve sosyal ahlak sistemi, bir hayat felsefesi olup, geniş bir insan severliği de içine alır. Hayatı pratik bir görgü saymakla beraber, manevi değerleri maddi değerlere üstün tutar, Bütün dinlere saygılıdır. Ahlaka dayanır ama softa değildir. Dindarlıktan çok akıl arar. Hoşgörülüdür ama vurdum duymaz değildir. Gerçeği araştırır ama tarif etmez. Mensuplarını düşünmeye zorlar ama ne düşüneceklerini söylemez. Cehaleti kötüler ama cahili aforoz etmez. Eğitimi geliştirir ama herhangi bir eğitim programı ileri sürmez. Politik istiklali ve insanlık şerefini korur, ama herhangi bir davası veya propagandası yoktur. Hayatın asaletine ve faydasına inanır, kavgacı değil alçak gönüllüdür, mutedildir, evrensel ve okadar geniş görüşlüdür ki, Masonluğun ne olduğu ve ne olması gerektiğine varınca ya kadar herkesin kendi fikrini edinip sövlemesine izin verir.

Bazı localarımız yeni kardeşlere sadece bir rehber tayin etmekle yetinmeyerek, onlara Masonluğun esasını meydana getiren hususları da planlı bir şekilde öğretmektedirler. Bu sayede yeni kardeş neyin içinde olduğunu daha iyi kavrayacak, öğrenecek ve nihayet bizleri her zaman aydınlatan bilgili üstatlarımızın seviyelerine bile ulaşmış olacaklardır.

Yeni giren kardeşlere ilk ağızda bilgi vermek için faydalı bulduğum bazı yazılar şunlardır :

Operatif Masonluktan
Spekülatif Masonluğa Geçiş.
F. Çeltikçi M. Sinan 1

Anderson Yükümlülükleri
F. Çeltikçi M. Sinan 2

Landmarklar
R. Temel M. Sinan 2

Masonlukta Laiklik ve Müsamaha
R. Temel M. Sinan 2

Masonik Anlatım
R. Temel

Kendimizi geliştirmek için içimizde saklı olan kuvvetleri bulmalıyız. Masonlar olarak evvelce olduğumuzdan daha içten; daha samimi olarak kendimizin ne olduğumuzu ve yaşamımız süresince neler yapabileceğimizi öğrenmeye çalışmalıyız. Eğer Masonlar olarak içimizdeki yetenekleri keşfedemez isek Ma-

Masonik Davranış

Umut İNAN

Hür mason her masonik konuya kendi bakış açısına ve kişisel yaklaşımına göre yeni bir tanımlama getirebilir. Bu yazıda sunulacak görüşler ve tanımlamalar da konuya ilişkin kişisel yaklaşımı yansıtmaktadır.

Bu suruda ne kadarı bir var olanın aktarılması, ne kadarı varlığı arzulanan özlemidir bilemiyorum. Ama ne sakınca var, olduğunu sandıklarımızda eğer yanılıyorsak? Aslolan düşündüklerimiz, özelemlerimizdir. Onların henüz bugün olamasalar bile, elbet bir gün gerçekleşeceklerine inanıyoruz. İnsanlığın evriminde, evrimin tarihsel boyutunda hep bu içgüdüsel inancın dinamizmi var olmuştur.

Buna yarını yapma da diyebilirsiniz, ya da kendi yaşamımızda erişmeyi dinleyip, umut dolu uğraşılardan sonra bir türlü erişilemeyip, geri kalanlar diyebilirsiniz. Eğer onlar arasında ortak olanlar, paylaştıklarımız olmasa idi, bu gün varılan noktaya insanlık erişebilir miydi? Yarının gündemi bu günden gelecek kuşaklara bırakacağımız, erişemediklerimizin birikimi oldukça, evrim sonsuza dek süregidecektir. Gerçekleştiremediğimiz düşlerimize bizlerden sonra sahiplenilmesini istiyor isek, aynı arzu ile geçmiş kuşakların bizlere bıraktıkları düşlerini, yarım kalan emeklerini bu günün gündemi yapmağımız gereklğinde buluştuk demektir.

İşte tam bu noktada, süregidecek bu gerçek üzerinde, çok eskilerde, benzer sorunla karşı karşıya olan yapı ustalarının uyguladıkları yöntemlerden esinlenerek, düşünsel düzeyde MASONLUK kuruldu.

Doğanın değişmiyen güçlerine karşı elde ettikleri deneyim ve bilgilerin ileriki meslek kuşaklarına doğru aktarılması ve bu uğurdaki dayanışma için, yapı ustalarının o zaman geliştirdikleri sistematigi, hür masonlar kendi değişmez amaçları doğrultusundaki uğraşlarında benimsediler. Operatif masonların amacı doğanın gizemlerinden yararlanarak, birkaç kuşakta ancak bitirilebilen eserlerinin bir mimari bütünde tamamlanabilmesini temin iken, biz spekülative masonlar süregiden kuşakların ancak ortak emekleri ile gerçekleştirilecek «insanlığın ortak mutluluğu»na erişebilmek umudu ile, elde edemediğimiz deney ve bilgi birikimlerimizin gelecek kuşaklara doğru olarak iletilebilmesini amaçlıyoruz.

Nasıl yapı taşı operatif masonların eylem malzemesi idi ise, spekülative masonluk eğitsel ve erdirimsel sürecinde mutluluğu amaçlar iken, eyleminin malzemesi İNSAN dır.

O halde kardeşlerim varlık nedeni eylem olan bir sistematik için artık eylemsel midir, değil midir sorusu yöneltilebilir mi? Ne yazık ki bu sorunun arasına yöneltildiğine hepimiz tanık olmuşuzdur. Oysa kendi varlık nedeni olan eylem, masonluktan çıkartıldıktan sonra, eriştirebilecek yegâne aracı kaldırılan masonluk artık ne için istenebilir?

Mabedimize giren her bireye belli bir disiplin içinde ve özgür biçimde kendi kişiliğini üstün bir ahlaki düzeyde geliştirerek, bu uğraşta başkalarının desteğinden ve önderliğinden yararlanabilme olanağı sağlanmaktadır. O kendi yeni ortamında eylemleri ile başkalarını mutlu kılabilme ve bu uğraşından ötürü mutlu olabilme becerilerinin gizemlerini, kendine sunulan sembol ve allegorilerin arkasında keşfedecek ve nihayet edindiği bu üstün becerilerle, yaşadığı topluma gerçek mutluluğu götürme görevindeki yerini alacaktır.

İşte bu nedenle ilk masonik eylemimiz kardeşlerim, yeni çevremizde bizlere, iletilmek istenen mesajları araştırıp bulmak ve onları iyice öğrenmektir. Ondandır öğrendiklerimizin nimetlerini eylemlerimizle ortak yaşamı paylaştığımız dış aleme götürmek görevi bizlere verilmiştir.

Bu şekilde çerçevesi çizilen masonik eylem için, eylemin biçimine, tezahürüne ilişkin kayıtlar koyulamaz artık. Çünkü masonik eylemin sahibi düşündüğü için var olan özgür insandır, o kendine hastır. O nedenle de her masonik eylem beraberinde kendi yorumunu getirir. Birbirlerimizin eylemsel tavır ve davranışlarımıza, olabildiğince hoşgörölü ve anlayışlı bakmamızın istenmesi de işte bu nedenledir.

Yöntemi örnekleme ile eğitim olan masonik eylemin şu halde ancak belirgin bazı özellikleri üzerinde saptama yapabiliriz:

1. Masonik eylem bir kuşku ürünüdür.

Çünkü mason aklın üstünlüğüne inanır. Septisist olmadan olaylara bulunmuş nedenler ve sonuçlar üzerinde hâlâ bir arayış içindedir. Daha doğrusunun olabileceği kuşkusunu taşır içinde. Bu arayış içinde konulara ,olaylara, başkalarının kanılarına değişik açılardan bakma yeteneği vardır onda. Soyutluluğu sınırlandıran, gerçeği tarifleyen pozitif düşünce, modern bilime inanır.

2. Masonik eylem bir inanç ürünüdür.

Çünkü mason mutluluğun ön koşulunun inanabilme becerisi olduğunu bilir. Daha iyisi için, daha üstünü için bir sınır taşımayan aklın üstünlüğüne inanan kardeşlerine ve evrenin ulu mimarına inanır.

O bu inanç ile başkalarının güç ve becerilerini kendininkilere katabilme bilgisine sahiptir.

3. Masonik eylem bir sevgi ürünüdür.

Çünkü kardeşlerini kendisi ile aynı bütünün bir parçası olarak kabul etmiş, kardeşlik sevgisini tüm insanlara açmış, kendisi ve kendisinde olanı onlara adayabilmiştir. Tüm insanlar için bir sevgi mabedi yapmayı amaçlıyan masonu ülküsüne ancak içindeki bitmeyen sevgi götürebilir.

4. Masonik eylem bir güzellik ürünüdür.

Çünkü mutluluğu amaçlıyan masonluk ona erişebilmek için güzelliği de aramak zorundadır. İnsanların aynı şeyden zevk almaları, aynı güzellikte birleşmeleri, onlara mutluluk yolunda birleşebilecekleri

evrensel bir ortak bölen hazırlayacaktır. Görevini yerine getirirken mason, daima yeni güzellikler arama, onları insanlığa tanıtmaya, insanları onlar etrafında birleştirme çabasıdadır. Güzelliğin araştırmacısı, bulucusu hatta yaratıcısı olan mason, onları tanıtmaya görevinde şüphesiz kendi kişiliğinde güzelliklere ters düşmemelidir.

5. Masonik eylem bir disiplin ürünüdür.

Çünkü herşeyi ile özgür olan, özgürlük içindeki mutluluğu amaçlayan mason, amaca ulaşmada kendisinde önce yapılan tüm çabaların birikimlerinden yararlanabilmek için onların disiplinine muhtacdır. O özgür ruhların disiplinli ruhlar bütünü bir arada tutan kuvvetler dengesi olduğu, tek başına amaca erişilemeyeceğini, güç kaynağının bir arada olmak olduğunu bilir.

6. Masonik eylem yaratıcı güçlerin ürünüdür.

Çünkü aklın üstünlüğüne inanan, inancın, sevginin ve güzelliğin güçlerini kendine öz disiplinleri ile biraraya getiren masonluk dinamiktir. Amaçladığı daha iyi yeni bir dünyanın yaratıcısı olmak zorundadır. Tüm yaratıcı güçleri kendi etrafında toplamalı, kendi davasına onları kazanmalıdır. Cehaletle savaşmalı, sürekli gelişimin teşvikçisi, bilimde, sanatta, teknikte önder, kendi mesleğinde en iyi olmak zorundadır. Kardeşlerinin onu mason olarak tanıyabilmeleri için eylemsel olmak zorundadır. Dinamizmini, eylemselliğini kaybetmediği an, yalnızca kendi için yaşayan bir eleştirmendir o kadar.

7. Masonik eylem bir emek ürünüdür.

Kaynağında emekle bir arada olan masonluk amacına sarfedilmiş emeklerle ulaşabilecektir. İnsan yaşamının belli bir süresi demek olan emek kutsaldır. Ancak, kendisi de seçkin bir emekçi olan mason, emeğin en iyisini amaçlar. Çünkü insanları mutluluğa ancak yapılabilenlerin en iyileri eriştirebilir.

8. Masonik eylem bir hak ürünüdür.

Çünkü emekte en iyiyi ararken hak esas olmalıdır. O taşları birarada tutan en iyi harcın hak ve eşitlik olduğunu bilir. O eylemde kardeşleri ile, amaçta tüm insanlarla beraberdır. Amacın tüm insanları kapsamaması, onun hak ve eşitlik ilkelerinde bir ayırım yapmasını engeller. Sütunların, arası içerdekiler için bir çıkar kapısı değil, di-

şardakiler için bir hak ve eşitlik kapısı olarak düşünölmüştür. Ma-
son bütün kardeşlerinin haklarını aldığından emin oluncaya kadar
görevinin bitmeyeceğini bilir.

İşte kardeşlerim akli inancı, sevgiyi, güzelliğini kendi yaratıcı gücün-
de, çağların birikimlerinin disiplinleri ile herkes için hakça de-
ğerlendirip emeğe dönüştüren özgür masonun eylemlerinde en üs-
tün kuvvete erişeceğini yadırgamamak gerekir. Şüphesiz bu durum-
da her iyi ve güzelin ondan bilinmesi ya da gerçekten onun tarafın-
dan yapılmış olması hiçbir şeyi değıştirmez. İyiyeye, doğruya, güzele,
pozitif düşün yoluna karşı olanlar, yine de en çok, bunlar bilinçli
kendisine uğraş edinen masonlara düşman olacaklardır.

Eylemlerimizle onları yok etmeye değil, islah etmeye, olabildiğince
onları da amacımıza inandırmaya çalışalım bıkmadan. Buna ancak
sevgi çemberimizi, ileride onları da arasına alabilecek kadar geniş,
ışığımızı, onları da aydınlatabilecek kadar güçlü ve parlak tutmakla
erişebiliriz.

Evlilik Hayatı ve Masonluk

Erenler M.L. sı eski üyelerinden olup halen İsrail B.L. sına bağlı Tel-Amir'de Türkçe çalışan Nur M.L. sı üyesi Sami DAY K. imizin Mimar Sinan Dergilerinden, Türkiye B.L. sı tören ritüelinden ve kısmen de 20 yıllık Masonik hayat bilgisinden yararlanarak 6.6.1987 tarihinde L. sınıfın tenue blanche'ında yaptığı konuşmasının metnidir.

Sayın Büyük Loca delegeleri, Üst.: Muh.: aziz hemşirelerim ve değerli K.: lerim Hemşirelerimizle birlikte olduğumuz bu mutlu gecede, sizlere hitap etmek fırsatını verdiği için Üst.: Muh.: Selim Amado'ya teşekkür ederim. Evlilik hayatının önem ve kutsiyetini hepimiz bildiğimiz için onun felsefesinden burada bahsetmiyeceğim şüphesiz. Ancak evlilik gibi mukaddes olan bir müessesenin masonlukla olan ilişkisini ve masonluk açısından ne kadar

güzel ve değerli bir bağ teşkil ettiğini kısaca izah etmeğe çalışacağım.

1 — Masonluğun gayesi ve evliliğin masonluktaki yerini tetkik ederken şöyle diyoruz: Masonlar, dünyadaki mevcut insanlar arasında karşılıklı sevgiyi uyandırmak, onları barış ve selâmet ideali etrafında birleştirmek için çalışırlar. Bizim, bu çalışmalarda yarattığımız temiz hava içinde, bir aile kurmak üzere evlenerek birleşen iki

insanın bu kararlarını bir törenle tespit ederek kutlamamız, şüphe yok ki, evliliğe daha fazla bir parlaklık, daha geniş bir âhenk ve daha başarılı bir devamlılık sağlar.

İlerde kismet olur da bu locada masonik bir düğün merasimi yapacak olursak, bu törenin ne kadar ulvî ve hislere kadar hitap eder, çok güzel bir tören olduğunu göreceksiniz. Bu merasimde geçen ve sizleri duygulandıracak olan birkaç cümleyi size okumak istiyorum...»

Saadetinizin kefilisi olan ve evlenme merasimi içinde ettiğiniz yeminler, şu buhur dandan yükselen güzel kokulu duman gibi, göklere yükselsin; bu güzel koku vicdanlarınızın derinliklerine kadar işliyerek ruhunuzu, saf fet ve samimiyetle sarsın; karşılıklı sevgi, sizi daima birleştirisin; malda canda, duyguda ve düşüncede ayrınız ve gayrınız olmasın. Müşterek hayat, ancak bu şekilde faziletli, ve doğacak evlatlarınız için daha hayırlı olur.»

Böyle bir düğün töreninde damat ve gelinin eline verilen bir kristal çubukla birlikte şu sözler de tekrarlanır: «Bu sihirli çubuk, karşılıklı sevginin saf ve kristal gibi berrak olması gerektiğini hatırlatır. Eğer dikkat edilmez ise çok çabuk kırılır. Bu sembol bize sevginin

daima özel bir dikkat ve itinâ sayesinde beslendiğini hatırlatır; kırılıp, çatlamasına meydan vermeyiniz. Aileye bilhassa çocuklarınız da geldikten sonra bu hususa daha da dikkat ediniz ve önem veriniz.»

Seremoni sırasında, damat ve geline, âdet olduğu üzere, ikram edilen su ve şarap karışımı olan özel içki içilirken şu güzel sözlere şahit oluyoruz. «Bu su ve şarap karışımı; yuvanızın âhenk, refah, ve mutluluğunu sağlamak için, her ikinizin meziyet, ve özelliklerinizin birleşerek, bir tek vücut olmanız gerektiğini sembolize eder. Sevgi ve birliğin tatlı bir sembolü olan bu el ele tutuşmanız da çok anlamlıdır ve de çok hisli bir jesttir. El ele yürümek hususundaki bu birlik hareketi aynı zamanda iradenizin de ifadesidir. Hayat yolunda yürürken birbirinizi en ufak bir şekilde dahi incitmeyiniz, yanlışlıkla incitirseniz, derhal, en az kırılan taraf, dirayetini kullanarak, gücenikliğini gidermelidir. Bir tebesüm ve tatlı bir kucaklaşma, eski armoniyi geri getirmeğe yetmelidir. Bu anlaşma okadar çabuk yapılmalı ki, kırğınığınız, kalbinizin içine kadar girmeğe fırsat bulamasın.»

Sayın kardeşlerim, hiçbir maddî menfaat beklemeden ve insanların refah ve mutluluğunu

sağlamağa çalışan masonluğun takdis ettiği bu evlenme merasimi, maddi emellerden uzak, ideal ve ahlâki bir beraberlik armonisini adeta perçinler ve de şunu hatırlatmak ister: «Kardeşlerim, yakınlarınıza sevgi, yardım, bağlılık ve güven borçlu olduğunuzu asla unutmayınız.»

2 — Masonik literatürde, evlilik bağının anlamında başka özellikler de vardır. Müşterek hayatta kocanın yanında her zaman eşinin de yer aldığını ve alması gerektiğini vurgular. Mason koca, her vesilede; mutlu ve üzüntülü günlerinde nasıl eşinin yanında ise, masonun eşi de kocasının çalışmalarına nezaret ederek onu, iş hayatında olduğu kadar masonluktaki görevlerinde destek olmalıdır. Kalben ve teşvik ederek de bu desteği perçinlemelidir. Esasen eşlerimiz böyle davrandıkları ve bize karşı anlayış gösterdikleri için kendilerini taktir ettiğimizi ve kalbimizde nekadar önemli yer işgal ettiklerini söylemeden geçemeyeceğim.

3 — Eşlerimişle açık toplantı yapmamızın gayesi nedir?

Ara sıra tertiplenen tönü blans ve nadiren yapılan masonik düğün seremonisi, mason aile-

lerinin bir araya gelmesini sağlayan okazyonlardır. Gâyesi de, mason eşlerini, diğerleri ile ve kardeşlerimizle tanıştırmak ve kaynaşmaktır. Locadaki kardeşlik havasını, gerek lokalde, yemekte ve gezilerde onlara da sağlayabilmektir. Dileriz ki bu müşterek toplantılar daha sık tekrarlanabilsin, ve bu mutluluğu birlikte tadabilelim. Başka bir sebep de biz masonların, kahvehane veya erkeklerin toplandığı kulüplerde olduğu gibi çay, kahve içmek ve sohbet ve dedikodu yapmak için değil de, kendimizi insanlık mabedinin inşasında rol aldığımızı göstermek istiyoruz, ve bundan da onur duyuyoruz. Nihayet, çalışmalarımızın ulviyetine ve hazına, eşimizin de katılmasını gönülden diliyoruz, onları yanımızda görmek, bu mutluluğu da beraber paylaşmak istiyoruz.

4 — Eşlerimiz dediğimiz bu ulvî varlığın biz masonlar için ne demek olduğunu bilmek istiyor musunuz aziz hemşirelerim? Söyliyeğim müsaedenizle.

Siz eşlerimizin, hayatımızda nekadar önemli bir yer işgal ettiğinizi tarif etmek oldukça güç, zira her şey kelimelerle ifade edilemiyor ki!

Buna rağmen burada bulunan kardeşlerime tercüman olduğumu düşünerek ve onların da

izni ile şöyle tarife çalışacağım :

Eşimiz, bizim bölünmez bir parçamızdır, ruhumuz ve bütün kalbimiz, gözümüz, ve her şeyimizdir. Onsuz, kendimizi yarım hissederiz. Sizler en önemli varlığımızdır. Hayat arkadaşımız, sırdaşımız, sekreterimiz, yoldaşımız, çocuklarımızın anası, torunlarımızın en sevilen anne annesiniz.

Kaynak :

Kısmen, Türkiye büyük Locası tören ritüeli, kısmen de 20 yıllık masonik bilgi ve esinlenmelerimden

Biliniz ki sizler olmadan biz, fazla bir şey yapamayız ve yapamayacağız. İşte onun için, sizleri, daima yanımızda görmek ve hissetmek istiyoruz...

Bu masonik itirafımızdan sonra hepimizi selâmlamak ve en iyi dileklerde bulunmak istiyorum...

Söylemeğe çalıştım Üst.:
Muh.:

Hermetizm ve Masonluk

Ziya FİÇICIOĞLU

Hermetizm; Mısır'da M.Ö. Menfis mevkiinde kurulan mabede, büyük üstadının adı ile Hermes Mabedi deniliyor ve burada sembolizm ve törenlerle yapılan kutsal sırların öğrenimine de Hermetizm deniliyordu.

Hermetizm ilhamını Şamanizm'den almıştır. Şöyle ki; Şamanizm evrenin yaratılış tefekkürüdür. Orta Asya'daki Türklerin Müslümanlıktan evvelki hem dini ve hem de tefekkürü Şamanizm'dir.

Dünyadaki canlılar arasında insanın ayrıcalığı, onun düşünebilmesidir. Bu kabiliyeti ile zekâsını kullanıp Akıl ve Hikmeti, vicdanı ile ahlâki ve duyguları ile de güzelliği algılayıp geliştirdi. Bu yetenek ne hayvanlarda ve ne de bitkilerde vardır.

Türkler çevrelerini merakla inceledikçe; varlıkların kiminin canlı, kiminin cansız ama hepsinde de bir başlangıç ve geçen zamanla bir yıpranma ve eskimenin sonunda ölüm, çürüme, parçalanıp uflanma gibi, ilk halinin yok olduğunu görmüştür. Bu varlıkların arasında birbirine gereksinme bağlılığının bulunduğunu ve bilhassa Güneşin çok etken olduğunu görerek bu âlemin sırlarını çözmek istedi. Gökteki yaratıcı ve yaşatıcı nur ve ziyayı dünyaya gönderip hayat veren Güneş ve onun geceleri eşi olan; Ay'a inanan Şamanlar güneş doğarken ona ibadet ederlerdi. Bu sebeple Şama-

niz'e «Güneş Sistemi» de denilmektedir. Şaman olmak için Masonluğun tekris merasimine benzer koşullar ve merasimleri vardı. Şaman üstatları yer ve gökteki bütün varlık ve yaratıkların sırlarını çözen bir tefekküre malik idiler. Bu tefekküre «Şamanizm Tefekkürü» denilmektedir.

Türkler Milâttan evvel V. ilâ III. asırlarda Orta Asya'dan Mezopotamya'ya göç ettiler. Burada yerleşen Sümer'ler Güneş Sistemini kuvvetlendirdiler. Türklerin bir kısmı Mezopotamya'ya yerleşirken bir kısmı da Mısır'a geçti ve Nil vadisine yerleştiler. Mısırlıların dini Türklerin Şamanizm dinine çok benziyordu, onların da Tanrısı Güneş'ti ve Atmaca da sembolü idi.

Mısır'a yerleşen Orta Asya'lı Şaman'lar tarafından kurulan mabedin büyük üstadının adı Hermestod olduğundan Şamanizm Tefekkürü de Hermetizm tefekkürüne dönüşmüştür.

Hermetizm; metafizik araştırma ve düşünüş sistemidir. Tabiatın dış yüzünü yani realist görüşle objeyi değil, tabiatın iç yüzünü, ruh halinde cereyan eden sübjeyi araştırma felsefi okuludur. Bu okuldaki öğrenci derin ve kuvvetli bir eğitim ve gayretli ve faydalı bir çalışma sonucu evrenin gizli kuvvetleriyle bir ilişki kurabildi. Bu suretle Tanrılık özelliği elde edebildiği söylenirdi. Başkalarını etkileyebilmek için evvelâ kendi nefesine hakim olması gerekli idi.

Hermetizm; dîni bir çehre içinde ve gizli bir tarikat halinde görünüyorsa da, ne dindir ve ne de bir tarikattır. İnsan oğlunun evrende oluşan sırları çözme çabasıdır. Evrenin Ulu Mimarı olan nuru keşfetmeye çalışan Mısır'lılar olmuştur.

Evrenin sırlarını öğrenmek isteyenler bu gizli mabede alınırlar ve orada terbiye ve eğitimi yapılırdı. Bu mabede giriş merasimleri Masonluğun Tekris merasimine benzemekte ise de daha büyük ve ilginç yönleri bulunmakta idi. Şimdi size bu merasimi anlatacağım. Mısır'daki bu mabede girmek isteyenler, Menfis mevkiindeki mabede başvururlar. İstekliyi evvelâ bir Hermes üstadı karşısına alır ve ona kim olduğunu, nereden geldiğini ve ne tahsil gördüğünü sorardı. Cahil ve basit bir meslekte olanlar kabul olunmazlardı. İsteklinin evrenin sırlarını öğrenebilecek bir yeteneği ve kültür düzeyi olması aranırdı. İsteklinin öğrenme azmi, sabrı ve nefsi ile mücadelesi, hakikatlerin karşısındaki davranışları ve korkusu, iyilik ve kötülük, hakkındaki düşünceleri incelenir ve görülürdü. İ-

teklide hakikati öğrenme aşkını duyacak yetenek görülürse büyük üstada götürülürdü.

Büyük üstat istekliye arkasından gelmesini söyleyerek büyük kapılardan, iç avlulardan ve nihayet kayalar içine oyulmuş, iki yanında sütunlar ve heykeller dizili bir koridordan geçirerek küçük bir mabedin önüne getirirdi. Bu mabedin kapısını İzis'in tabii büyüklükte bir heykeli süslerdi. İzis'i oturmuş dalgın ve düşünceli bir halde gösteren heykelin dizleri üstünde kapalı bir kitap bulunurdu. Mabudun yüzünü de kalın bir peçe örterdi. Heykelin altında ise; «Hiç bir ölümlü benim peçemi kaldıramamıştır.» cümlesi yazılı bulunurdu.

Buradaki üstat istekliye «Burası kutsal ve esrarlı bir yerdir. Şu iki sütuna bak kırmızı olanı ruhun, Oziris'in ruhuna yükselişini ve siyah olanı ise, ruhun madde içinde esir ve hapsolunuşunu simgelemektedir. Bizim ilmimize ve kanılarımıza istekli olan, her kim olursa olsun, hayatını tehlikeye atmış sayılabilir. Eğer istekli korkak, hain ve kötü niyetli biri ise ya delirir veyahut ta ölür. Yalnız kuvvetliler ve iyi kalpli olanlar hayata ve kurtuluşa kavuşurlar. Nice tedbirsiz kimseler bu kapıdan girmişler fakat geri dönememişlerdir. Burası öyle bir uçurumdur ki, içinden yalnız metin ve cesur olanlar çıkabilir. Bu nedenle yapacağın iş ve uğrayacağın tehlikeleri iyice düşün, kendine güvenemiyorsan hemen vazgeç ve geri dön, zira kapı üzerine kapandıktan sonra bir daha açılmaz.» derdi.

Bunun üzerine istekli, kendine güvenir ve kararında sebat ederse Büyük üstat kendisini dış avluya götürerek iki üstada teslim ederdi. İstekli burada onlarla bir hafta kalırdı. Bu süre içinde, hiç bir kelime söylemeden kendisine gösterilen her işi yapmaya, bütün söylenenleri sükûnetle dinlemeye ve vücudunu da temiz tutmaya mecburdu. Çile süresi sona erince iki üstat tekrar istekliyi kutsal yerin kapısına götürürlerdi. Oradan sonsuz gibi gözükken karanlık bir koridora geçilirdi. Bu korkunç yerin iki tarafında meşalelerin titrek ışıklarıyla aydınlanan insan vücutlu, hayvan başlı heykellerle, yırtıcı kuş ve diğer hayvan heykelleri dizilmişti. Bu korkunç geçidi isteklinin bir tek kelime söylemeden geçmesi gerekli idi. Geçidin sonunda ise bir mumya ile bir insan iskeletinin karşı karşıya durduğu görülürdü. Üstatlardan birisi istekliye, karşılarındaki duvarda görülen bir galerinin, ağzını işaret ederek «İstersen buradan dönebilirsin, zira henüz kapı kapanmamıştır. Fakat yoluna devam etmek

istersen bir daha geri dönemezsin.» derdi. İstekli bütün cesaretini toplayarak «Devam edeceğim.» derse, üstatlar eline bir kandil verirler ve kutsal yerin kapısını gürültü ile kapayarak istekliyi yalnız bırakıp geri dönerlerdi. İstekli yere diz çöküp emekliyerek bu delikten içeri girer ve galeride ilerlemeye başlardı. Biraz sonra duyduğu bir ses ona «İlim ve kudreti emel edinen deliler burada mahvolurlar.» derdi. Bu ses tekrar tekrar aksederdi. Buna rağmen istekli ilerler, fakat galeri gittikçe genişlerdi. Sonunda, bir merdiven gören istekli oradan yukarı çıkınca kendini bir açıklıkta bulurdu. Buradan erkek ve kadın heykelleriyle süslü bir salona geçilirdi. Salonun iki yanında onbireşer tane desen görülürdü. Heykeller ellerinde bulunan görevli bir üstat, isteklinin geldiğini görünce; ilk çileyi başarı ile geçirdiği için kendisini kutlar ve salonun ortasına götürerek duvardaki desenlerin sembolik manalarını anlatırdı. Üstat bu sırları istekliye birer birer açıkladıktan sonra ona «Hakikati açıklamak ve adaleti uygulamak için Tanrı ile bağlantı kuran her kimsenin iradesi, daha dünyada iken insanlar ve nesnelere üzerindeki ilâhî kudretten payını alır. Bu nitelik kurtuluşu ulaştırmış ruhlar için ebedî bir ödüldür.» derdi. İstekli bu sözlerden evvelâ şaşırır, sonra hakikatin ilk görüntülerini algılamaya başlardı. Üstat daha sonra kızgın bir fırının alevleri görünen dar bir geçidin kapısını açardı ki buranın görüntüsü istekliyi titretirdi.

Üstat, «Ölüm ancak bazı kötülere korkutur. Ben vaktiyle bu ateşi bir gül bahçesinden geçer gibi geçmiştim.» der ve bu sırada kapı kapanır ve istekli bu geçitten geçme zorunda kalırdı. Halbuki bu fırın göz alıcı bir ışıktan ibaretti, ortasında bulunan dar yoldan istekli geçirdi. Bundan sonra istekli durgun kara bir suyun içinden geçmek zorunda kalırdı. Bu da sona erdikten sonra iki üstat gelerek istekliyi karanlık bir mağaraya götürürlerdi. Tavanda yanan bir tunç kandil asılıdır. Burada istekliyi yıkayıp güzel kokular sürerler, arkasına da beyaz ketenden bir elbise giydirirlerdi. Aynı yerde yumuşak bir yatak da bulunmaktadır. İstekliye, »Burada istirahat et ve büyük üstadı bekle.» derler ve çekilip giderlerdi.

Üstatlar gidince yorgun düşmüş olan istekli bu yatağa uzanarak başından geçenlerin düşüncesi arasında uykuya daldı. Bir süre sonra müzik sesleri duymaya başlayarak uyanırdı. Gözlerini açınca içeri kırmızı tülde elbise içinde çok güzel bir kadının kendisine arzu ile bakarak girdiğini görürdü. Kadın isteklinin yatağına oturur, ona güzel gözleriyle bakar, cilve ve işveler yapar ve sol elinde güllerle süslenmiş bir kadehi istekliye sunardı. İsteklinin böyle bir du-

ruma ilgisiz kalması çok güçtü. İstekli ne yapacağını şaşırır ve nefsi ile mücadele ederek ondan uzak durmak isterdi. O zaman kadın daha yaklaşıp «Güzel yabancı benden korkma, sana mutluluk şerbeti getirim. Çektiğin acıların ben ödülüyüm, gel bana yaklaş derdi. Kadın sokulup onu sevmeye ve oksayarak tahrik etmeye çalışırdı. Elindeki kadehi ona uzatarak şerbeti içmesini isterdi. Şayet istekli bu güzele dayanamaz ve kadehteki şerbeti içerse baygın düşer, yatağa serilir ve derhal derin bir uykuya dalardı. Uyandığı vakit Büyüyük Üstadı karşısında görürdü, ki ona «İlk çileleri atlatmıştın, ölümüne, ateşe ve suya galebe çalmıştın. Fakat kendi nefesine galip gelemedin. Sen ki bu yüce mabette manevi âleme yükselmeye istekli idin. Nefsine hakim olamıyarak cehennem kuyusuna düştün. Şehvetin esiri olan kimse, artık karanlık içinde ömrünü sürmeye mahkûmdur. Sen karanlığı nura tercih ettin, öyle ise karanlıkta kal. Hayatını kurtardın fakat özgürlüğünü yitirdin. Bu suretle mabette esir olarak çalışacaksın, eğer kaçarsan öldürüleceksin.» derdi.

Eğer istekli bu güzel kıızı reddeder ve elindeki kadehi dökerse, kız derhal kaçırdı. Bu sırada ellerinde birer meşale tutan 12 üstat gelir ve onu alarak İzis'in huzuruna götürürlerdi. Orada beyaz elbiseler giymiş olan büyük üstatlar, yarım daire şeklinde dizilmiş olarak onun gelişini beklerlerdi.

Parlak şekilde aydınlatılmış olan kutsal yerin sonunda, göğsünde altın bir gül ve başında yedi köşeli bir taç bulunan İzis'in bir heykeli göze çarpardı. İzis'in kolları arasında oğlu Horus bulunurdu. Bu heykelin huzurunda Büyük Üstat erguvan rengi bir elbise giymiş olduğu halde istekliyi kabul eder ve kutsal kitaba el bastırarak suretiyle yemin ettirirdi. Bundan sonra üçüncü seyahat başlardı.

Büyük Üstat; «Oğlum, hakikatin sana açılıp meydana çıkacağı zaman yaklaşıyor. Zira sen kalbinin derinliklerine doğru inerek orada ilâhî hayatı bulup zaten hissetmiştin. Artık muradına ereceksin. Hakikate olan derin aşkın, bütün yalancı zinetlerden vazgeçmede gösterdiğin azim ve irade sayesinde liyakat kazandın. Ancak Oziris'in haşmetli aşamasına hiç bir kimse ölüm ve dirim aşamalarını geçmedikçe ulaşamaz.

Şimdi seni yer altındaki bir mezara götüreceğiz, sakın korkma zira artık sen bizdensin.» der ve bundan sonra yeni kardeşi alaca karanlıkta ellerinde meşaleler bulunan üstatlar yer altındaki bir

odaya götürürlerdi. Orada mermerden yapılmış, üstü açık bir lâhtin önünde dururlar ve Büyük Üstat; «Hiç kimse ölümden kurtulamamıştır. Hayatta olan her ruh tekrar dirilecektir. Oziris'in nuruna kavuşacaksın.» dedikten sonra yeni kardeşi bu lâhtin içine koyarlar ve üstatlar çekilip giderlerdi. Meşaleler söner ve her tarafı bir karanlık kaplardı. Bu sırada derinden bir cenaze duası işitilirdi. Gencin yalnızlıktan ve karanlıktan korkarak her tarafı sarsılırdı. Ölmüş gibi bir mezar içinde bulunan gence, bir süre sonra mabedin bir köşesinden bir ışık belirir ve büyüdükçe beş köşeli bir yıldız şekline girerdi. Işığın gök kuşağının 7 rengindeki bu yıldız kaybolunca bu defa güneş meydana çıkardı. Daha sonra bir çiçek koncası görünür ve yaklaşınca içinden bir kadın çıkardı. Yüzünde bir örtü ve bir elinde papirüsten oluşan kitap bulunan bu kadın, lah-tin içinde yatan gence yaklaşarak, «Ben senin göze görünmez hemşirenim senin kutsal ruhunum. Elimdeki kitapda senin hayatın yazılıdır. Bu sayfalar senin geçmiş günlerinin olayları ile doludur. Bu sayfalarına da gelecekteki yaşantın yazılacaktır. Şimdi beni tanıdın ne zaman çağırırsan gelirim.» dedikten sonra kaybolurdu. Bu olaylardan baygın düşen gence bir ilâç içirmek suretiyle uyandırılır ve derhal lâhitten çıkarılırdı. Sonra büyük üstat yeni kardeş, «Sen artık dirildin bizimle beraber sofraya gel ve bize Oziris'in nuruna nasıl seyahat ettiğini anlat.» derdi. Bu sofraya «Agap» (Sevda yemeği) derlerdi.

Bu sofrada yeni kardeş tekris intibalarını anlatırdı. Sonra onu alıp mabedin kulesine çıkarırlar ve mabedin bütün sınırlarını öğretirlerdi. Mabede kabul olunmakla iş bitmezdi. Bundan sonra dereceler başlardı. Birinci derece eğitim, ikinci derece çıraklık ve üçüncü derece ise ustalık idi. Yeni kardeşe bir küçük oda verilir ve burada maddi ve manevî ilimlerin öğretilmesine başlanırdı.

Yen kardeş ilk yıllarını geniş ibadethanenin salonlarında ve mabetlerinde çalışarak geçirirdi. Öğretmenler ona her gün; tarih, mimari, tababet ve kutsal müzik dersleri verirlerdi.

Bu dönemde yeni kardeşin yalnız öğrenmeye değil ruhen de yücelmeye çalışması gerekirdi. Büyük üstatların kanısına göre bir insanın hakikate ulaşması için bütün varlığı ile ve derin bir aşk ile hakikate duygulanması gerekirdi. Öğretmenleri bu çalışmalar sırasında ona yardımcı olmazlar, fakat bütün hareketlerini dikkatle izlerlerdi. Yeni kardeşe derecesinin dışında hiç bir açıklamada bulunul-

maz ve ondan kesin bir itaat istenirdi. Kardeş soru sorarsa sadece «Bekle ve çalış» cevabını alırdı. Süre ilerledikçe mabede girerken geçirdiği çilelerin sembolik manalarını yavaş yavaş anlamaya başlardı.

İkinci derece olan çıraklık döneminde ise; Hermes tefekkürünün sırları öğretilirdi. Bazan öğretmenlerine «Acaba bir gün İzis'in nurunu görebilecek miyim?» diye sorduğunda ona, «İnsan onu kendi nefsinde bulur veya bulamaz. Biz sana rehberlik etmekteyiz, hakikate sen kendi kendine ulaşmaya çalışacaksın.» cevabı verilirdi. Bunun üzerine yeni kardeş odasına döner ve çalışmalarına devam etmeye başlardı. Böylece aylar ve yıllar geçer ve genç kardeş kendisinde yavaş yavaş bir değişimin belirtilerini duymaya başlardı. Gençlikteki ihtiraslarının artık kaybolmaya başladığını ve zihninde doğmakta olan yeni fikirlerin kendisine ölümsüz dostlar gibi gülümsediğini hissedirdi. Artık devamlı olarak eski duyguların yerini daha taze ve temiz duyguların almakta olduğunu görürdü. Bu duyguların etkisi ile yeni kardeşin içinde ne nefret, ne muhalefet, ne esef ve ne de emel, hiç bir şey kalmazdı. O artık hakka teslim olmuş bir varlıktı. Onun bu bilgi ve olgunluk aşamasına ulaştığını anlayan Büyük Üstat bir gün kendisine hakikati keşfetme anının yaklaştığını müjdelirdi. Onu mabedin uzayı incelemeye elverişli bir kulesine çıkarır ve orada üçüncü derecenin tefekkürünü açıklamaya başlardı. «Hermesin görünmesi yıldızlı bir semaya benzer, onun derinliklerinde pek çok yıldızlar serilmiştir. Bu görünüm bir çocuk gözüyle üzerine altın çiviler çakılmış bir kubbeye benzetilebilir. Bilginlerin görüşünde ise, içinde sayısız âlemlerin akıllara durgunluk verecek bir ahenk, düzen ve uygunluk ile hareket ettikleri, uçsuz bir uzaydır.» der ve bundan sonra kardeşe kutsal metnin manasını açıklardı. «Eğer ruh maddeye boyun eğer ve maddenin esiri olursa sonsuz olarak yok olacaktır. Böylece ruh sönerek ışık veya nur tekrar ama yalnız başına Satürn'e geri dönecektir. Işıksız kalan ruh karanlığın yani maddenin içinde tükenecektir. Sınavı kazanan ruhlar ise yedi kat göğe yükselip tekrar Satürn'de ölümsüzlüğe kavuşacaktır. Ancak ruhun bu yükselişi ise Ay, Merkür, Venüs, Güneş, Mars, Jüpiter'den geçip Satürn'e ulaşması şeklinde 7 kat aşmak suretiyle olacaktır. Yedinci ve son kat Satürn'de ruhlar evrensel aklın bütün esrarını kayyarak evrimlerini tamamlamış ve ölümsüz hale gelmiş bulunacaklardır.» derdi. Özet olarak, kardeşi zihnen evrenin anlam merkezine, eserlerin asıl etkilisine götürerek zaman ve mekânı - mutlakı gözlerinin önüne serirdi. Üstat sözün devam

ederek; «Artık ilâh katının basamaklarına eriştin, ilâhî hayat sana hakikatlerin hayalleri şeklinde göründü. Hermes semanın görünmeyen yönlerini Oziris'in nurunu, evrenin görünmeyen ilâhîni tanıttı. O ilâh ki milyonlarca ruh ile birlikte nefes almakta ve bütün evrene hayat vermektedir. Zira artık sen öldükten sonra dirilenlerin gurubuna katıldın. Bundan sonra ona yönelmek ve yükselmek için yolunu seçmek sana düşecektir. Daima hatırla ki ilmin başlıca iki anahtarı vardır. Bunlar da şöyledir; nesnenin dışı da içi gibidir. Küçük büyük gibidir. Ancak tek bir yasa vardır, fail olan tektir. İlâhî tedbirlerden hiç biri ne küçüktür, ne de büyüktür. İkinci anahtar ise şöyledir; insanlar fenaya tutuklu mabutlardır. İlâhlar ise ölümsüz insanlardır. Bu sözlerin manasını anlayabilen mutludur. Zira her şeyin anahtarını elde etmiş olur. Unutma ki sır kanunu büyük hakikati örtmektedir. Tam ilim ancak bizim gibi aynı çileleri çekmiş dostlara açıklanabilir.» «Hakikati aklın derecesine göre açıklarken zayıflara karşı onları bir örtü altında gizlemek lâzımdır. Çünkü tahammül edemeyip akıllarını kaybedebilirler. Onu fesatçılardan da gizlemek lâzımdır. Zira onlar da ancak bazı parçalarını kavrayıp idrak edebildikleri halde, onların da manasını değiştirerek silâh gibi kullanırlar. Bundan sonra eriştiğin gerçeği kalbinde sakla onu fiillerin süslesin. İlim kuvvetin, iman kılıcın ve sükût delinmez kalkanın olsun.» der ve üstadın gece öğretisi sona ererdi. Genç artık kendini yetiştirir ve bu sırları da kimseye söylemezdi.

Kardeşlerim sonuç olarak;

Buraya kadar anlattıklarımın, Hermetizm tefekkürünün, hakikate ulaşmak için bazı eğitim ve terbiye usulleriyle çalışma olduğu ve Hermes mabedinde uygulanan bazı âdetlerin bulunduğu, anlaşılması oluyor.

Hür Masonluğun Temel Prensiplerinin birinci maddesinde; «Hür Masonluğun amacı, bütün insanlar arasında kardeşlik bağlarının kurulması; insanlığın, hürriyet ve ahenk içinde gelişerek ilerlemesi ve **hakikatin** araştırılmasıdır.

Hür Masonluk, bu amaçlara kendisini adanmak isteyen insanların çabalarını bir araya getirir.» denilmek suretiyle; **hakikatin** araştırılması bakımından Hermetizm ile Masonluk arasında amaç birliği bulunduğu belirmiş olmaktadır. Bu amaca ulaşmak için aracın bilinç olduğu ve bilincin elde edilebilmesi için de, içtenlikle yücelmeyi istemenin gerektiği bakımlarından da Hermetizm ile Masonluk uy-

gulamalarında benzerlik bulunduğu görülmektedir. Bu çalışmalarla yücelen ruh ise; aydınlık bilincine dayanarak sevgi, akıl ve kuvvetin birleşmesi sonucu erdem oluşmakta ve bu bütünleşmeden hem olgun insan ortaya çıkmakta ve hem de içinde mutluluğun bulunacağı kutsal yapının inşası temin edilebilmektedir.

Hermetizm ilim ve ahlâki ile yetişen mabet mensuplarına Mısır'da amme hizmetleri verirlerdi. Bu sayede Mısır medeniyeti yükselmiş, müsbet ilimlerin de esası atılmıştır. Hermestod tefekkürünün gayesi; insan üstü insan yaratmaktır. Masonluğun da gayesi ileri görülü, toleranslı ve taassubu yenen, müspet ilimlerle mücehhez, yüksek ahlâklı insan yetiştirmektir.

Bu suretle Masonlukla benzerliğini belirttiğim Hermetim'in milâttan evvel uygulanmış olması ve Masonluğun ise milâttan çok sonra kurulması nedeniyle Masonluğun Hermetizm'in etkisinde kalmış olabileceği inancını vermektedir.

Ancak şöyle bir soru akla gelebilir. Hermetizm milâttan önce Mısır'da kurulu bir tefekkür olduğu halde Masonluk Milâttan Sonra XVIII. Asırda Avrupa'da kurulmuştur. O devrin ulaşım olanaklarına göre aradaki bu çok uzak mesafeye rağmen, Masonluk, Hermetizm'in nasıl etkisinde kalmıştır? Bu etki Mısır'dan Avrupa'ya ne suretle ulaşmıştır?

Bu sorunun cevabı şöyledir. Bu etkiyi Hermes'ten Avrupa'ya Fisağor ulaştırmıştır. Şöyle ki;

Fisağor M.Ö. 584 yılında Sisam adasında doğdu. Zeki olduğu görülünce hükümdar tarafından Hermes mabedine eğitim görmesi için gönderildi. Orada Hermes tefekkürünü öğrendi ve üstat derecesine kadar yükseldi. Fakat İranlılar Mısır'ı işgal edince Hermes'i dağıttılar ve Fisağor'u da esir alarak Babil'e gönderdiler. Orada Sümer medeniyeti vardı. Bir süre sonra Fisağor Kudüs'e geçti ve Kabbala tefekkürünü öğrendi. Üstat derecesine kadar yükseldi. Kabbala tefekkürü ise şudur; Hazreti Musa Mısır'da iken Hermes eğitimi görmüştü. Yahudileri Mısır'dan çıkarıp Filistin'e getirince orada Kabbala tefekkürünü kurdu. Hermestod ve Kabbala tefekkürleri Tivratta yer almamıştır. Tivratta bulunan birçok olayların Sümer'lerden alındığı meydana çıkmıştır. Meselâ; Tufan olayı Sümer kitaplarında aynen mevcuttur. Hz. Musa'nın Zohar (Nur) adlı kitabında; yıldızlar âleminin esasları yazılıdır. Başta Güneş ve Ay olmak üzere yıldızla-

rın sırları anlatılmaktadır. Tanrı'dan bahsedilir, Tanrı da akıl ve hikmet olarak iki varlık olduğu ve bunlardan müspet ilimlerin esasının doğduğu bildirilir.

Fisagor daha sonra memleketi olan Sisam'a döndü ise de oraya da İranlılar gelince İtalya'ya kaçtı ve orada Epifani mabedini kurdu. Epifani mabedindeki eğitim, Hermetizm'e benzer. Evrenin sırlarının bir takım adetlerde saklı olduğuna inanılırdı. Rakamlar ilmi ile ruhun âlemler arasındaki seyri öğretilirdi. Buna göre dünya güneşin etrafında ve kendi etrafında dönmekte idi. Diğer yıldızların da Güneş'ten ayrılığı öğretilirdi. Bu ilim cahil halktan gizlenirdi. Verilen bilgilerle iyi ahlâklı insan meydana getirme amacı vardı. Bu mabede hep münevverler alındığından bir zadedgân sınıfı oluşmuştu. Mabede giremeyenler karşı mücadeleye giriştiler ve bir ayaklanma sonucu mabet yakıldı ve Fisagor da bu arada öldü. Müritleri Avrupa'ya yayıldı; bu suretle tefekkür de Fransa ve İngiltere'ye geçti.

Masonluk sadece Hermetizm, Kabbala ve Epifani tefekkürlerinin etkisi altında kalmış olmayıp; Müslümanların Tasavvufu ve Hıristiyanların Gnostizm'inin de etkisinde kalmıştır. Bu yoldan etki de şöyle olmuştur :

Moğol İmparatoru Cengiz Han Orta Asya'da Türk'lere saldırınca Türkler batıya doğru çekilmeye başladılar. 1071 tarihinde Selçuklu Devleti Hükümdarı Alpaslan, Malazgirt'te Doğu Roma İmparatoru Romen Diyojen'i yenip esir alınca Türkler Anadolu'ya yayılıp yerleştiler. İslâmiyeti yeni kabul etmiş olan Türkler, Şamanizm'in İslâmî akidelerle mezcedilmesi sonucu Tasavvufu meydana getirdiler. Orta Asya'daki ilk mutasavvıf Hoca Ahmet Yesevi'nin müritleri Mevlâna Celalettin-i Rumî, Hacı Bektaş velî ve Ahi Evren Velî gibi zatlar da Anadolu'ya gelerek Mevlevîlik, Bektaşîlik, Ahilik ve Nakşibendilik gibi tarikatları kurup tasavvufu getirdiler.

İslâmiyet bir dindi ve Ulûhiyeti (Allah'ı tanıtıyor), ahlâkı telkin ediyor ve bir hukuk düzeni meydana getiriyordu. Fakat bir tefekküre meydan vermiyordu. Her din gibi o da doğmatikti. Dinin emirlerine kayıtsız şartsız olarak itaat etmek imanın şartı idi. Fakat akıl ve hikmet insanlığı ileriye, yeniye ve güzeli düşündürüyor ve hakikatin sırlarını arayıp öğrenme merakı veriyordu. Tasavvuf bu yolda bir çalışmadır, eğitimidir.

Mevlâna; «Billurlaşmış bir belli kurallar topluluğu ile değil, duyu-

lan, yaşanılan ve sezgili bir keşif ile yani ilham ile aşk ile hakika-
tin sırlarına erişilebilir.» diye tasavvufu tanıtmıştır. İslâm sofistlerine
göre ârif kişi; Tanrı'nın zatını gösterdiği kişidir. Bilgi araçtır, amaç
katına ulaşır. Arif olan, geldiği ve gideceği yeri ve uğradığı konak-
ları bilen, olanaklar âleminin gerçeklerini anlayan, evreni kendi var-
lığında bulan, gönül ülkesine sahip olan kişidir.

Tasavvuf hakkında Filozof Farabi de şöyle der: Allah, aslında ken-
disine başlangıç bulunması imkânsız olan varlıktır. Biz ne ilk baş-
langıcın aklın, nefsin, âlemin, ateşin, suyun, havanın ve toprağın
gerçeklerini ve ne de değişmelerin gerçeklerini bilebiliriz. Tanrı'nın
kişiliğini algılamaya hiç bir yol yoktur. İnsan madde ile sınırlı var-
lığını ilmin de yardımı ile derin bir düşünce içinde aşmaya başla-
yınca yavaş yavaş gerçeğe, oluşun temelinde bulunan üstün ilke-
ye, yaratıcı özün kaynağına varır. Bilinmeyenin sırlarını tanır, gö-
rünenin arkasında görünmeyene varır.» demiştir.

Papa, Türk'leri Anadolu'dan çıkarıp kutsal Kudüs'ün yolunu açmak
için Avrupa'lıları teşvik edip Haçlı Seferlerini başlattı. 200 yıl kadar
süre içinde sekiz sefer yapıldı. Bu suretle Anadolu'ya gelen Avru-
pa'lılar Türk tarikatlarını ve Tasavvufu tetkik ettiler ve Avrupa'ya
döndükten sonra Masonluk kurulurken tasavvufi fikirlerin de etkisi
oldu.

Hıristiyanlığa gelince; Hıristiyanlık Filistin'den Sen Piyer vasıtasıyla
Roma'ya geçmiş ve Roma İmparatorluğunun yıkılmasından sonra Av-
rupa'ya bir din olarak yayılmıştır. Hermestod ve Kabbala tefekkür-
leri İncil'de yer almamış olup Tevrat'ın etkisindedir.

Gnostizm; Tanrısal bilginin bilinebileceği anlamına gelen Gno-
sa kelimesi ile; Tanrı, insan ve dünya ile ilgili bütün sorunların çö-
zümünü sağlayan bütünsel ve mutlak bilgiye sahip olunacağı kabul
edilir.

Gnostizm; ermiş bir kimsenin sahip olabileceği bir bilgidir. İnsana
sonsuz mutluluk verir. Yoksa saf bir mutluluk için yetmez.

Gnostikler; insanların öldükten sonra dirilme ve cisimleşme doğ-
malarını reddeder. Toplumun koyduğu ahlâk yasalarının üstünde
kimselerdir.

Gnostizm; gerçekte bir teofizidir. «O, ruhu cismanî âlem tarafın-
dan uygulanan baskılardan kurtararak serbestce Tanrı'lığa ulaştır-
rır» derler.

Gnostikler; nur âlemi manevi ve karanlıklar âlemi ise maddîdir der. Hıristiyanlık da her din gibi doğmatik olduğundan dinin kurallarına kayıtsız şartsız itaat edilmesini ister. Bu sebeple din adamları Gnostizm'i reddederler. Gnostizm de hakikati diğer bir yoldan aramaktır. Masonluğu hıristiyanlar kurduğuna göre kendi dinleriyle ilgili olan Gnostizm'in de etkisinde kalmışlardır.

Sonuç olarak :

Kutsal kitapların doğmatik kuralları insan akli için yeterli olamamaktadır. Ancak insanoğlu kutsal kitaplara olan saygısını yitirmeden gerçeğe ulaşmak için çaba harcamaktadır. Aklının yanında Tanrı'sal bir veri olan sezinin de yardımına gereksinme duymaktadır. Bu sebeple evrenin sırlarını öğrenmek için insanlar çeşitli yollardan çaba harcamış ve harcamaktadırlar.

Masonlukta Adalet

Cemal DİRİK

Masonluğu genelde sembollerle açıklanabilen özel bir ahlâk sistemi olarak kabul ediyoruz. Bu ahlâk sisteminde, düşünce ve aksiyonların uygunluk içinde bulunması ve toplumun yerleşmiş değer yargıları ile bir çatışmanın mevcut olmaması gerekir.

Öte yandan ahlâkı, adalet anlayışından da uzak tutmaya olanak bulunmamaktadır. Bu gün pozitivist düşüncenin hakim olduğu adalet anlayışını, sadece «... aynı genel kuralın eşit biçimde, farklı kişilere uygulanmasından ibaret bir faaliyet.» olarak tanımlamak, çoğu kez kişileri ve uygulayıcıları tatmin etmekten uzak tutmaktadır. Almanya'da toplu katliam-

lara hukuka uygunluk izafe edilmek istenmiş ve yetkili kişiler bu hareketlerin hukuk kurallarına uygunluğunu savunmaktan kaçınmamışlardır. Keza totaliter ülkelerde bunun gibi çarpık bir çok örnekler verilebilir. Bu nedenle insan davranışlarının genel kurallara uygunluğunun her zaman adil bir sonuç verdiği kabul edilemez.

İçinde keyfilik unsuru taşıyan ve mükemmellikten uzak kalan hukuk kaidelerinin, ahlâk açısından tartışılması istenmiyorsa, mutlak ahlâkî değerlere de önem vermesi gerekir. Zira asgarî ahlâk değerlerini ifade etmeyen bir hukuk kuralının, adil olarak kabulü mümkün değildir. Şu halde Masonluk ve ada-

let anlayışının özünde bir benzerlik ve uygunluk mevcuttur.

Masona, birinci aerece ritüelinde de belirtildiği gibi, günlük hayatın kaygılarından uzaklaşarak düşünceye dalması ve vicdanının sesini dinlemesi telkin edilmektedir. Vicdanının sesini dinleyen bir Masonun kendi çıkarlarını, karşısındakinden üstün tutması düşünülemez. Bu Çıkar çatışmasında vicdanının sesine uyan Mason, kuşkusuz doğru yolu bulacak ve haksız olduğu sonucuna vardığı takdirde, kendi öz çıkarından fedakârlıkta bulunabilecektir.

Mahkemelerin bir görevi de çıkar çatışmaları halinde, hangi çıkarın üstün ve korunmaya değer olduğunu belirtmekten ibarettir. Oysa bu da delil ve ispat etme güç ve yeteneği ile bağlıdır. Bu itibarla Mahkeme kararlarının daima ve her zaman doğru ve adil olduğu da savunulamaz. Buna karşılık vicdanının sesini dinleyen bir Masonun davranışı, her zaman adil ve her zaman toplumun genel yargılarına uygun düşecektir. Zira Masonlukta amaç insan sevgisi ve insana duyulan saygıdır.

Masonluğa kabul töreninde; Masonların birbirlerine kardeş dedikleri, ama kardeş olmayanları da sevecekleri ve aslolanın

insanların sevilebilmesi düşüncesi olduğu vurgulanmakta ve evrensel bir insan sevgisinin Masonda yerleşmesine ve gelişmesine çalışılmaktadır... Esasında bu düşünce, evrensel bir davranış ve evrensel bir adalet anlayışıdır. Zira adaletin bir tanımı da «insanın davranışının bütün insanlar yönünden tatminkâr ve herkesi mutlu kılacak şekilde» genlenmesidir. Temelinde tüm dünyaya yaygın kardeşlik sevgisi yatan Masonlukta, bir anlamda adaletin ta kendisi yer almaktadır. Zira aynı törende de elde edildiği gibi, «... sevgi ateşinin parladığı yerde, kör inançların doğurduğu karanlık ve düşmanlığın barınmasına» olanak bulunmamaktadır. Masonlukta geçimsizliğin sevgiye dönüştürülememesi halinde, geçimsiz her iki Masonun Locaya girmeyeceği hatırlatılmakta ve bir bakıma kendine özgü bir müeyyidenin varlığına ve uygulanmasına gerek görülmektedir. Masonlukta toplumun huzuru, fertlerin ahlakî değerleri benimsemiş olması koşuluna bağlanmıştır. Öte yandan bu benimseme yanında aklın ve bilginin egemenliğine ve insanlar arasında genel sevgi ve ahengin kurulmasına da yer verilmiştir.

Esasında subjektif adalet, kişisel niteliği, yani fazileti içer-

mektedir. Bu anlamda adalet, insanın faziletini ve ahlâkî davranışını simgelemekte ve dile getirmektedir. Görülüyor ki Masonluk ve adalet kavramı, çoğu kez iç içe girmekte Masonik düşünce ile adalet kavramı birbirini doğrulayan ve hatta yekdiğerini tamamlayan bir düşünce sistemi ve hareket tarzı olarak ortaya çıkmaktadır.

Ahlâkî değerlerin ön plana geçtiği toplumlarda aşırı önleyici hükümlere yine bunların geniş halk kitlelerine uygulanmasına da gerek kalmamaktadır. Bir davranışların ahlâka uygunluğu, bir anlamda o fertlerden oluşan kitle ve olumlarında aynı ahlâkî değer ve ölçüler içinde yaşamasına neden olmaktadır. Ahlâkî değerlerin zedelendiği toplumlarda ise hukukun uygulanmasında başarılı olamamaktadır. Bu nedenle ahlâkî bir düşüncede aranan ilkeleri benimsemiş Masonlar bu anlamda, yaşadıkları toplumun da güvencesini teşkil etmektedir.

Bir Masona «... yurttaş olarak görevinin, doğup büyüdüğü ülkeye ve onun yasalarına sarsılmaz bir şekilde bağlı kalacağı...» emredilmek suretiyle, bir yanda hukukun üstünlüğüne ve diğer yandan köklü bir milliyetçiliğe de yer verilmiş bulunmaktadır.

Kardeşlerim : Bildiğiniz gibi

maddî hukuk kuralları, kişilerin birbirlerine ve toplumla olan ilişkilerini düzenler. Masona her zaman bu kurallara uygun hareket tarzı emredildiğine göre, temelde Masonluk adil davranışın ta kendisini temsil etmektedir. Bu düşünce Masonluğa ilk kabul sırasında Masona «... Adalet bütün işlerinizde size yol gösterecek...» denilmek suretiyle açık ve kesin bir dille ifade edilmek istenmiştir.

Daima doğruya, iyiye ve güzele yönelen Mason, bu gittiği yönde mutlaka adaleti de bulacak ve aksiyonları ile toplum içindeki saygınlığını elde edecektir. Hukuk kuralları çoğu kez, kuvvetini fertlerin vicdanından değil, kamu kudretinden alırlar. Kamu kudretinin azaldığı ölçüde fertlerde, hukuktan uzaklaşmış olurlar. Diğer bir, anlatımla hukukun geçerliliği kamu kudretine bağlıdır. Oysa Mason vicdanına göre hareket eder. Onun davranış ölçüleri ahlâk kurallarıdır. Toplum hayatında yerleşen ve toplumun gelişimini sağlayan ahlâk kuralları arasında Masonun doğal davranış halidir. Hal böyle olunca Masonluğu ve Masonu, adalete en uygun hareket eden kişi olarak tanımlamak bir yanılgı olmaz. Zira ahlâk kurallarının da, Masonik davranışların da hedefi iyilik, sevgi, eşitlik ve kardeşliktir.

Mason basamaklarında ikinci dereceye geçme töreninde Üstad-ı Muhterem :

Kaba kuvvet sevgi tanımaz, hayatın neş'esini yok eder. Tutkuları kamçılar zulüm ve cinayetlere yol açar. Fakat Kuvvet; akıl ve bilgi ile birleşince hak ve adalete zafer kazandırır, suçsuzları ve ezilenleri korur. Masonun akıl ve bilgisi, kişisel düşünce ve aksiyonları onu doğal olarak adalete ulaştıracaktır. İkinci derece tablosunda bu husus sembollerle de açıklanmıştır. Süleyman mabedinin giriş aralığında yer alan iki sütun Mason geleneğine göre insanlığın ana prensipleri olan «adaleti» ve «hoşgörüyü» temsil eder. Adalet sütunundan geçmeyen ve adalet duygusunu içinde hissetmeyen bir kimse Mason olamaz.

Masonlukta erdem, hukuktan üstündür. Masonluk her zaman «... İnsanların ahlak yönünden aynı, hiç değilse birbirine çok yakın değerinde olduklarını; doğru, iyi ve güzelden hep aynı şeyleri anlayacakları bir toplum düzeni,» amaçlamıştır. Masonluğun getirdiği barış ve sevgi, insan oğlunun kendi suçu yüzünden cehenneme çevirdiği yer yüzünde cennete çevirmeğe yeterlidir. Nitekim Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca oy birliği ile kabul edilen insan

hakları beyannamesinde, Masonların asırlardır savundukları Hürriyet - Eşitlik ve Kardeşlik prensiplerinin dile getirilmiş olması da Masonluk yönünden gerçekten onur verici bir oluşumdur.

Ne var ki çeşitli ahlakî ve felsefi düşünce ve tercihlerin bir arada yaşadığı toplumların doğru olarak yönlendirilmesi ve özellikle bir arada yaşamaları için bağımsız hukuk kurallarının varlığına ihtiyaç varsa; Masonik zihniyette de buna paralel belli bir ahlakî görüşün, güzelliğin ve iyiliğin yer alması ve asgari ölçüde de olsa ortak bir davranışın varlığı gereklidir. Bunun içindir ki Masonluğa kabul işlemi bir takım prosedüre bağlı tutulmuştur.

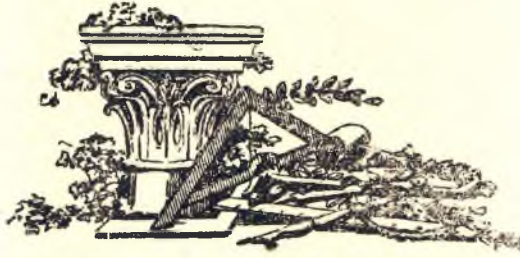
Kardeşlerim; Masonluk gerçeğe; iyiliğe ve güzele yönelişi ile toplumda daima erdemliğin önderi olmuştur. Masonik eğitim, Masona sembollerle birlikte kendi benzersizliğini anlamasını öğretmiş, bu kişiliğini geliştirmekte yol göstermiş ve özellikle bunu başkaları ile paylaşabilme olanağını sağlamıştır.

Masonların birleşmesinden oluşan evrensel Mason dünyası, bu erdemli ve hürriyetine sahip insanların oluşturduğu bir büyük mabettir. Bu itibarla Mason, adaleti özünde yaşatan ve ahlakî davranışları ile dünyada bo-

şuna yaşamadığını ve daima savunacak fikirleri olduğunu idrak eden ve ahlâkî, çevresine ve topluma kabul ettiren bir kimsedir.

Bu itibarla Masonlukla adalet birbirlerini tamamlayan düşün-

ce sistemi olup, Masonluğun güçlü ve yaygın olduğu toplumlarda, adalet de daha gerçekçi ve daha güçlü olacaktır. Zira Hürriyetten, Eşitlikten ve Kardeşlikten soyutlanan bir millet uzun süre varlığını koruyamaz.

Mesleğimizin Anatomisine Kısmî Bir Bakış

Sezer LEVİ

Eugünkü konumuzun başlığına göz attığımızda, bir tıp teriminin mevcudiyetini görüyoruz. Anatomi vücûdun, diğeri bir deyimle iç mekanizmanın gizini inceleyen bu bilim dalına, paralellik kurdumsa, sırf kendi mesleğimizin derininde bulunan bazı noktaların aydınlanmasını faydalı bulduğumdandır.

Parağraf parağraf ve ayrı ayrı değişik bir kaç konuya değindim. Bu arada çeşitli kaynaklardan faydalandım. Masonluğun kökeninde yatan, felsefi konulara bir açıklık getirebildimse, kendimi mutlu addedeceğim.

Peşinen hatalarımdan ötürü affınıza sığınırım.

Ölümün yaşamı devamlı yendiği bir dünyada, İnsanların yaşamı sürdürmek pahasına, biteviye yorulmadan mücadele vermeleri, övgüye değer. İnsanoğlu, kendi türünün en güçlüsü değildir, ama en hünerlisidir.

Yaşamının ve yaşamın her şeye hükmeden, kaçınılmaz bir zorunluluk olmasına rağmen, insanlar yaşamı tevekkülle karşılamadılar, si-

lah ve yararlanacakları aletleri yapmak için, yeteri kadar keskin taş parçaları veya diğer malzemeleri bulamadıkları zaman, dev kayaları parçaladılar, yonttular, kabasını aldılar, hülasa zoru kolay ettiler. Kısaca, kaçamadıkları bu yaşamla iç içe, bu zorunlulukla karşı karşıya gelerek bir hayli bilendiler.

İşte bu andan beri, İnsanoğlu, tabiatı yontmaya, düzeltmeğe, keşfetmeye, anlamaya ve bilinçli şekilde çözmeye yavaş yavaş başladı.

Korkuyu, ıstırabı, göz yaşını, sevgiyi, heyecanı, güzeli anladı ve yaşama gücü kazandı. Taşı bir güzel şekillendirdiği gibi, demiri bakırı ve tunçu işledi.

Gırtlığından çıkan tek heceli, haykırışlarına da anlam verdi.

Konuşma dili ile beraber, etrafında devamlı seyreden «bilinmeyen küreler»i devamlı delmeğe ve yırtmaya çalışan aynı insan, olaylar zincirini çözmeye ve bu zinciri geriye doğru tırmanarak, olayların kaynağına yükselmeye, öteki türlere göre daha yetenekli olduğunu, çok daha önceden kanıtlamıştır.

Bundan başka yine aynı insan, olaylar zincirinde bir SIR olduğunu sezmiştir. İnsanda tekâmül ve araştırma fikir, bu sırrı çözmeye çalışmakla uyanmıştır. Her yanımız çepeçevre sırdır, ilahî sır hem kendi içimizde, hem de dışımızdadır. İyi veya kötü SIR'ın içinde saklıdır. Sırrın kaynağı bilinmedikçe sır hem iyiye, hem kötü'ye sebebiyet verebilir. Sırrın içine bulunan kuvvet, kuvvete hakîm olana aittir. Sır herkese açıklanamaz ve açıklanmamalıdır.

Bütün bilgisizliğimize rağmen, bilgiye itibar etmemiz ise hem merak saikinden hem de çözemediğimiz sırların korkusunandır. Ölüm korkusu gibi, bilinmiyenin karşısında irkilme gibi.

Beyni devamlı kurcalayan, çeşitli korkular içinde, insan yalnız kalamazdı ve işte o yüzden canlı gibi görünen her şeyle, tüm sırlarla, tüm Tanrı'larla, ateşle, toprakla, suyla, havayla, gökle, rüzgârla, güneşle, ormanla ve hatta eşyayla uzlaşmak durumundaydı. Muhakkak ki evrim sonsuza dek menfaatler ve dengeler uğruna sürekli değişektir. Bu böyle olacaktı durmadan biteviye.

Ve yeni sırlar, her an, her dakika tekâmülle beraber etrafımızı sardıkça; kendimizi yenilememiz icap edecekti.

Tekâmül ve evrim hep bu yüzden insanın doyumsuzluğundan oluştu. Tüm evrende ve tüm tekâmüle rağmen bakıp göremediğimiz, gö-

rüp te tanıyamadığımız, tanıyıp ta anlayamadıklarımız karşısında kendimizi çok kere acz içinde hissetmişizdir.

Evrenin Ulu geometrik noktasında birleşerek, büyük eserin oluşumuna, hakiki kuvvet olarak, hakiki Masonlar, ancak katkıda bulunabilirler.

Evrenin durmadan değişen, ard arda yenilenen koşullarını, insanların sulh sükûn ve salahı uğruna, ahenkle sevgide birleştirmek için ONLAR gayret gösterecektir.

Kardeşlerim, bu girizgâhımın ötesinde, insanın evrimini anlatmak için pek büyük laflar etmek, gereksiz olur. İnsanoğlu, engin bir denizin ortasında, insanî sorumluluğuyla baş başa bırakılmıştır. Bu ağır yükü nasıl taşıyacak, acaba nasıl ve ne şekilde hareket edecek ve ne yönde davranacağız, etrafımızla nasıl uzlaşacağız ve bu kısa yaşam süreci içinde makbul olan nedir?.

- Zenginlik, Şa'saa mı?.
- Bilgelik, Akl'ü hikmet mi?.
- Tahakküm eden ezici bir kuvvet mi?

Bütün bu nokta-i hususlar insanda sonsuza dek kalıcı olmadığına göre:

- Bayalığı yadırgamadan delicesine sürdürülen bir soytarılık mı?
- Yoksa manevi değerlerin hiç birini fazladan önemsemeden günün gün etme sevdası mı?.
- Dolu dizgin, sırf kendi egomuzun beslenmesine dayalı ve ne pahasına olursa olsun hemcinsine karşı sorumsuzluk ve umursamazlık içinde geçebilecek onursuz bir yaşam mı?.
- Erişmek ve sahip olmak uğruna, yakıp yakmak mı? Kırıp dökmek mi?.
- Sağır bir tevazu veya suskun bir sadakat mı?.
- Kendimizi kaderimize kaptırarak oluruna göre gitmek mi?.
- Yoksa ne pahasına olursa olsun kendimize insanları basamak yapıp tırmanmak mı?.

Ve daha uzatabileceğimiz binlerce soru karşısında, getirilen bir sü-

rü felsefi doktrin ve çözüm ile, insanoğlu kısıvrak bağlanmış ve manevra kabiliyeti yine kendi inisyatif ve düşüncesine bırakılmıştır.

Felsefenin temelinde hayret ve şüphe bulunur. Bu hususlar ise insanın öğrenmesinden çok düşünmesine hizmet eden kavramlardır.

Karl Jaspers «Felsefeye Giriş» adlı yapıtında şöyle diyor. Eğer bir kimse açık ve seçik olarak gördükleri üzerine düşünüyorsa, o insan felsefe ile ilgisini kesmiş demektir. Eğer bir kimse bilimlerin sonuçlarını, varlıkların tümü üzerine bilgi olarak teşmil ediyorsa bu takdirde kendisini bir bâtil inanca terketmiş demektir. Artık hayret edemiyen insan, sual sormak ihtiyacını da duymayacaktır. Hiçbir sır ve esrar (hafilik) karşısında etkilenmeden kalan insan hiçbir şeyi aramayacaktır. Kısaca o insan düşünce hassasını kaybetmiştir.

Kardeşlerim,

İnsan ömründe hiç te azımsanamıyacak ölçüde, fikir ve düşünce laboratuvarları olarak addettiğimiz bu mabede devamlı gelip görüyoruz.

— Niçin ve neden gelip gideceğiz?

İnsanın inanmadığı ve benimsemediği şekilci bir anlayışın dogmatik tesiri altında mı kalıyoruz farkında olmadan?

Hayır bu hususu böyle kabul etmek zor. Hür irademizle geliyoruz. ve hür irademizle işlerimizi Evrenin Ulu Mimarının desteğinde yürütüyoruz.

Hemen işaret edelim ki Eflâtunda irade, cesaret ile istek arasındaki sınır üzerinde bulunur. Yunan düşüncesinde ise iradenin büyük önemi yoktur ve Yunan dilinde de kesin bir terimine de rastlanmaz.

Hür irade üzerine Skolastik çağdan beri bir sürü «speculation» yapılmıştır.

JOHN DUNS SCOTUS (1270 - 1308), Saint Thomas d'Aquin'in aksine irade hürdür der. İrade, bu takdirde de irade hür değildir olamaz.

İnsanın hür «İrade»ye sahip olabilmesi için, iradenin akıl'dan üstün olması gerekmektedir. J. DUNS SCOTUS, sonuç olarak insanın iradesi üstünde bir ölçü tanımamaktadır. İradesiz akıldan, akılsız irade evladır der. İrade, insan üzerine, doğru ve yanlış hakkında hüküm verecek en son hâkim olgudur.

Bu hususta skolastik çağ boyunca, bir sürü tartışma olmuş, Saint Augustine... — (354 - 430), Abeillard (1079-1142), ve Saint Thomas d'Aquin (1225-1274) Hristiyan klisesinin hâkim görüşünü, yani fatalist görüşü savunmuşlardır.

JOHN DUNS SCOTUS ise tamamen bunlara karşı durmuş ve mukadderatçı görüş olamaz, her şey bir «SEBEP-NETİCE» olay zincirine bağlıdır demiştir.

Hal böyle iken, irade, akıldan bağımsız ve tamamen hür olarak, duygu ile ahlakî kanun arasında bir karar verme kudretindedir.

Ve irade, ruhun hassasından (faculté) daha üstündür ve bundan ötürü hürdür de.

İnanıcı üzerinde tartışmadığımız, Evrenin Ulu Mimarı'nın iradesi ise tam mükemmel ve eksiksiz bir iradedir ve bu irade her şeyi doğru yapmıştır.

Bu doktrinden çıkan çarpıcı sonuç ise, doğrunun doğru olabilmesinin sebebi de sadece, Allah'ın onu doğru olmasını istemesidir, yoksa O'nun akıl terimlerine göre doğru olması değildir.

Felsefe düşünmenin bilgisidir. O, bize bilimler gibi açık ve seçik bilgiler vermez. Reddedemiyeceğimiz hakikatleri göstermez. Şu ya da bu felsefi sisteme devamlı bağlanmamız için de zorlamaz. Bundandır ki her felsefi sistem, kendinden öncekini reddeder ve kendisinden sonra gelen sistem tarafından da reddedilir. Seçme hakkı bizimdir. Düşüncenin sınırsız olduğu Evren'de bâtil düşünce ve inançlar içine sıkışmıyorsak, doğmalarla beslenmiyorsak bir takım değer yargılarına sahibiz demektir.

Kardeşlerim,

Mabet içinde bir takım «Symbolique» anlatımların gizemi içinde, çocuksu anlamsız bir drama (tiyatro) mu oynuyoruz biz koca bebekler?.

Bu soruyu Masonluğu iyi algılayamamış çok kardeşten duymuşumdur.

Simgesiz toplumsal bir yaşam düşünülemez. Simge ve nesne bağlantısı, biz Masonların haaytında büyük yer tutar. Fiziksel bir evrenden ziyade, simgesel bir evrende yaşıyoruz. Ve o evrenin içinde dö-

nüp doluşan, nurlanan, yeşeren, bitiveren, çürüyen insan'ın zihinsel gelişmeleri ile beraber simgelerin izah alanı, klasik batı mantığında önemli bir yer tutmaktadır.

Simge bir benzetme ve kıyaslama (Comparaison) metodudur. Simge, yani sembol'ün, dilin temel taşlarını, matematikteki sayıların büyüğü sonsuz anlatımını, müzikteki iletişimi, insan ruhundaki tezahürleri içeren «ésotérique» bir anlatımdır. Simgelerin evreni ise, kendilerine özgü bir «SİMGE — ANLATIM» sistemi dahilinde yaşarlar. Masonlukta bunun tezahürlerini çok çarpıcı şekilde biliyor ve uyguluyoruz.

Simgelere bir anlam vermek, toplumların ve insanların duyu (sens), duyum (sensation) algı ve kavramlarına bağlıdır. Buna misal olarak ta Borneo yerlilerinde gülümseme, horlama aşağılama mahiyetinde bir mana taşıdığını söylemek yeterlidir sanırım.

Göz ve gözyaşı ..... : Ağlamayı, acıyı, ıstırabı, heyecanı

Tokalaşan iki el ..... : Dostluğu, yardımı, sevgiyi

Konuştığımız dil ise ... : Simgelerin sıralanışı ile beynimizdeki
şekillenme ve renklenmeyi
(absteraction)

Bulut ..... : Yağmuru, karanlığı

Yağmur ..... : Bereketi

Duman ..... : Ateşi, uçup giden bir şeyi

sezgi yolu ile anlatır. (İntuition)

Ağlamak ve gülmekte bir simge'dir. Bağırmakta. Simge, nesne duyu, yaklaşımı (1) sayesinde, çok şeye hakim olmuşuzdur.

Hayvanlara bile bu metotla bir şeyler öğretebilmişiz. Atın ayağı ile vuruşu ve sayı sayması ile şempanzelerde jest ve mimikler gibi vs. İnsan zihni ve hayvan muhayyilesi, simgesel ve iç güdüsel bir sistem üzerine kurulmuştur. (İntuition)

İşte biz Masonlar, bu sembol iletişim sistemi sayesinde ki, kendi

---

1 — İletişimi

öğretimizi fazla açmadan, çok kısa yoldan bilgimizi algılamak istiyene, sezgisel bir yoldan aktarıyoruz.

Sembol yunanca köken itibarı ile kırık bir cismin iki parçasının meydana getirdiği teşhis işareti anlamına gelir Geniş ve genel anlatım şekli ile bir kıyas ve benzetme metodu olan semboller dış dünya ile aramızdaki duyu yolu ile algı vasıtalarıdır. Dış dünya ile aramızdaki sınırları örten, ince bağları kavramamıza duyu ve yeteneğimizin hassasiyeti ölçüsünde yardımcı olan bu semboller çoğu kez ilim bilgimizi aşar. Karanlıklar içindeki hakikat ve gerçekleri bir nevi ilham ve iletişim yolu ile anlatır. Yalnız ne var ki bu sesleri her frekanston insan alamıyacaktır.

Sembolizmanın ilkeleri archétype (arkhé : Principe, tupos: type) prensipler dünyasından doğan, kendine özgü kuralları olan bir bilimdir. Bilinen ana örneklerle, Masonlukta uyguladığımız sembol ve sembolizmalar bütün itibarı ile daima örtülüdür. Bu sebeple büyük sabırla sembolün ve sembolizmanın anlamına nüfuz etmek gerekir. Ve ancak gizemli sembollerin lafzını kavramakla içselliğe (ésotérisme) inilir.

Esoterique anlatımın ışığında ve sembollerin derinine inmekle, eski antik ritlerin ruhunu daha iyi anlamak kabil olacaktır.

Bizi sathî yönden bilenler ise tiyatro oynadığımızı sanırlar ve bırakın öyle sansınlar.

Kardeşlerim,

Simgenin sihirli anlatımının yanında Masonun iç güzelliği ahenk ve denge ile de donanmış olması lazım gelir.

Sokrates, şöyle, dua ederdi.

«Ey sevgili Pan. Ey bu yerin tanrıları. Bana iç güzelliği verin ve dış hayatımı içimle ahenkli kılın. Bilgenin zenginliğini en büyük zenginlik bileyim.

Servetim bana gerektiği kadar, ölçülü adamın beraberinde götürüleceği kadar olsun yeter, razıyım.»

Kendini bilme, kendine hakim olma hususu ise yine Sokrates'in ifadesi ile şöyle anlatılır.

«Ben şu ana kadar, Delf tapınağının kapısındaki öğüt gereğince henüz kendimi bilmiş değilim ve daha kendimi bilmez iken,

yabancı şeyleri bilmeğe çalışmak bana gülünç geliyor. Ben efsaneleri değil, kendimi inceliyorum.» derdi.

Tanımak istediğimiz nitelik kendi özümüzdür. Özümüzde, ölçü, düzen ve ahenk önemli bir yer tutar. İnsanın kendini yönetmesi ölçülü ve belirli bir kuvvet dengesi içinde, akılcı bir davranışla kendine hakim olması demektir.

İnsan, alternatif elektrik akımı gibi, güzellik ve çirkinlikler, iyilik ve kötülükler sahnesidir. Zıtlıklar içinde bocalayan insan çok kere hareketleri ile tutarsızdır. Kendini bilme, kendi içinde olan iyi ile kötüyü ayırtedebilme sanattır. Türlü tutkulardan uzak, haz ve kederi fazladan önemsemeden erdemli olmaktır. (Ne çok üzölmek, ne de çok sevinmek gibi). Çünkü hiç bir haz veya acı sonsuz değildir ve evrende her şey dönüşümlüdür.

Erdem ise tabiat vergisi değildir, devamlı bir çalışma ve kendi taşımızı bir teviye yontmakla elde edilir, gerçek erdem ise bilgelikle elde edilir.

Bilgelik ise erdemlerin başıdır.

Her yan, çepeçevre, sır, sır hem kendi içimizde, hem de dışımızdadır.

Kardeşlerim,

Masonluğumuz, her hadisesi ile insanı-çok değerli bulduğu insanı-evrenle beraber ele almış, doğanın enginliği karşısında, şaşırان yalnız ve zavallı adem oğluna, kendinde olan kozmik gücünü ve bazı vetirelerinin mevcudiyetini hatırlatmış ve bunlar sayesinde insana, yılmadan devamlı mücadele veren insana geniş ufuklar açmıştır. Tekamüle dayalı gelişme bu sayede oluşmuştur.

Ve en azından kendi varlığının kuvvetinden habersiz olan insana düşünce yollarını açmıştır. Önünde açılan bu yoldan bu düşünce sayesinde, maddeye üstün gelmiş, maddeyi insanlığın menfaatine sunmuş, yine bu düşünce sayesinde ilerlemiş ve doğa'ya hakim olmuş, kâinat kuvvetlerine karşı kendi kuvvet ve kabiliyetinin inancını ve zaferini haykırmıştır.

Yine bu düşünce sayesinde sevgiyi tanımıştır. Bu sevgi ki içimizde devamlı yanan alevdir. Ruhumuzu zengin kılan, tatmin eden, yaşayışımıza anlam katan hassadır. Ve yine bu düşünce sayesinde ki, manevi hayatımızı, emekle yoğurur, bugün olduğu gibi terle yücelte-

rek ve inançla bu mabede ömrümüz boyunca gelip gitmekte devam edeceğiz.

Kardeşlerim,

Mason görevi ve yemini gereği, belli bir Masonik kültür ile yoğrulmak durumundadır. Sütunlarda suskun, devamlı sükûnet içinde oturan, Loca ahengine ayak uyduramayan, etrafını devamlı küçümseyen; atılımı ve çalışması olmayan, devamsızlıktan bir türlü kurtulamayan, görevden kaçan, kardeşliği inançlı bir şekilde benimsemeyen, mesleğimize katıyetle bir şeyler veremeyecektir.

Masonluk ise bizlerden devamlı bir şeyler ister. Masonluğu benimsemek, mesleğe sabırla yaklaşmak ve sadakatle bağlanmakla mümkündür. Bunun için bu yolda arkadaşlarımızı seçerken kardeşlik zincirinin hiç bir halkasının çürük olmaması için; hepimiz özen ve dikkat göstermek zorundayız.

Aramıza alacağımız kardeşte, ılımlılık ve uyumluluk aramak durumundayız.

Masonik bir kültüre adapte olabilecek, bir kabiliyet, işi son derece kolaylaştıracaktır.

Masonun güvendiği, güç bulduğu, denge sağladığı, özgür düşündüğü, sevgiyle yönettiği ve sadakatle bağlandığı bu çevre, Masonun etrafını çepeçevre sarmıştır.

En sıkıntılı günlerimizde olduğu gibi, en sevinçli zamanlarımızda da, bu ilke görenek ve prensiplerle hareket ederiz. Bu masonik kültürümüzün gereğidir. Bu davranış şekli alelâde bir muhafazakârlıktan kaynaklanmamaktadır.

Bu mesleğimizin disiplininden devam edegelen bir öğreti şeklidir ve bu öğreti sayesinde, esoterique bir anlayışla, Masonluk kadim zamandanberi bir ekol sayılmıştır. Masonluk bir tarikat zihniyetinden tamamen uzaktır. Masonlukta irşat olmayıp, ne mürşit ne de müridi vardır.

Bütün optimist tekâmülcülüğüne rağmen, Mason hiç bir zaman katı bir maddeci değildir. Madde sırlarının devamlı çözülmesine rağmen, Mason maddeyi bir araç sayar ve maddeyi hiç bir zaman bir amaç olarak görmez.

Bilinenden bilinmeyene, görünenden görünmeyene, sınırlıdan son-

suza geçerek inisyatik düşünce çizgisi üstünde ketûm bir davranışla durur.

İnisyatik yolun Masonluğun en önemli vasıfları olan Allah inancı ve ruhun ölmezliği, Masonik prensiplerimizin tartışmasız iki ana temel prensibidir. Anglosakson Masonluğu «Evrenin Ulu Mimarı» olarak telakki ettiği, Tanrı'nın varlığına inanmayı zorunlu kılmakla, çeşitli dinlerdeki, Tanrı inanç ve ifadelerinin daha evrensel şekilde ve benzeri düşüncelerin dışında ve üstünde tutmak istemiştir. Bir mason eğer sanatı (Kralî sanat) iyi anlıyorsa, asla dinsiz ve inançsız ve Tanrı tanımaz bir münkir olmayacaktır.

Kardeşlerim,

Tekris, inisyatik bir yoldan geçer. Bir takım olguların, EGO'dan arınıp, daha mükemmel bir ruh halinde yükselip özümüzün, yani kısmî cevherin (Varlık - Töz) şimdiki halimizin ötesine geçmesidir.

Mühim olan husus, haricî tekris olmadan evvel, tekris hakkında bir takım fikirlere sahip edilmelidir. Ferdin şuur altında etki yapabilmesi ve iz bırakabilmesi buna bağlıdır.

Tekris ritüelleri, ferdin ruhsal durumuna tesir etmeğe yönelik sınavlardır. Bu tür sınavlara toplumun bir çok kesiminde rastlamak mümkündür.

Yaban düşüncede - ilkel fetiş toplumlarında - çocukluktan bülûğa geçiş törenlerindeki gibi.

Çeşitli tekris ritleri, sembolik bir çok anlatıma sahip olmakla beraber, bunun en belirgin ve etkin tarafı, adayı ve tören esnasında, Loca'da hazır bulunan tüm kardeşleri objelerden kavramlara doğru bir düşünce çığırı içinde tutmasıdır. Bu hal içinde bulunanlar vecd (Extase) içinde bulduklarının farkında bile değillerdir. Her şey belli bir sistem ve plan içinde belli bir kudret altında şekil değiştirecektir.

Ve bu uluhiyet içinde, Tekris anında, insan daha hafif ve manevi bir duygu içindedir. Bu duygu her an ve her zaman yeni yeni tekrislerde de hepimizce duyulmaktadır.

Tatbik edilegelen şekil yönünden davranış ve törenler devirden devire intikal ederek, bize kadar gelmiş olup, hepsi akli ve hakikati telkin etmek üzere düzenlenmiştir. Bu hususların içinde gizli olan,

Masonluğun açıkça bilinmeyen kendine has yönleri üzerinde düşünmek icabeder. Hiçbir kimse, sizlere bir şey söyleyemeyecektir. Bulabileceğimiz, çözebileceğimiz veya kısaca algılayabileceğimiz nispette masonluğun lafzına erişeceğiz.

Erişmek ise tekris'tir. Tekriste şok içinde olan adaya, mason tefekürü, ses ve gürültü ile, müzik ile, temas ile, duyu ile, algı ile, özetle kısaca, dış alem ile iç alem, dış ve iç tezahürlerin etkisi altında anlatılır.

Hayatımız boyunca masonluğa olan inancımız sarsılmayacak ve devam edecekse bu etki üzerimizden asla eksik olmayacaktır demektir.

Mason her tür düşünceye daima bir açık kapı bırakır. Sonuna kadar hiçbir düşüncede, dogmatik ve ısrarlı değildir. Ve bilir ki izafiyetin alabildiğine değişkenlik içinde uzandığı bu evrende hakiki bir sentez yapmak mümkün değildir.

Hiçbir zaman yeterli ve kat'i olmayan bu sentezi, duyularımızın, dış alem hakkında, bize yansıttığı kadarı ile biliyoruz. Duyuların bize açtığı alem ise, daimî bir değişkenlik içindedir.

Zorunluyu tümeli değişmezi bulabilmek için duyulardan üstün, bir araca ihtiyaç vardır. Bu da akıldır. Şu halde mutlaka bir bilgi ve hakikate ulaşabilmek için duyularımızla yetinmeyiz.

Totaliter rejimlerin dogmatik düşüncelerini Masonluk daima reddeder. Pragmatik (Uygulayıcı, Deneyimli) ve demokratik düşünceyi daima benimser. Bu tür düşünce tarzı, Mason'a insan'a ve İnsanlığa şeref verir.

Zaman zaman mason kardeşlerimizin bazı tavır tarz ve düşüncelerini benimseyebilir hatta hoşlanmayabiliriz. Hatta ve hatta Loca içinde bir takım davranışları tutarsız ve haksız bulabiliriz.

Fakat unutmamak icabeder ki Masonluğa sırt çevirmek «dağa küsen fare» misali, Masonu Masonlukla karıştırmak olur.

Anlayışımıza göre, Kralî sanat, olan Masonluk iyi anlaşıldığı takdirde İDEAL olup, Masonluğu Mason'dan ötürü sorumlu tutmak caiz değildir. Ancak her Mason kendi kendinden sorumlu olup, hiçbir şekilde davranış tutum ve demeçleri ile Masonluğu ilzam etmemelidir.

Mason camiası ise mükemmel Masonlardan her zaman gurur duyacak, onlara zaman zaman Masonluğu temsil gibi şerefli vazifeler verecektir.

MASONLUKTA TANRI FİKİRİYATI

Tanrı fikri, yani idesi diğer bir deyimle, «VARLIĞIN DOĞASI», insana benzeri benzemeyenden ayırma ve düşüncede çokluk içinde «BİR»'i kavrama olgusu verir.

Bu kavram, bir çok felsefede değişik şekillendirilmiş inanç ve nesneye verilen ortak ruh ve addır.

O, akıl ile duyu arasında değişen bir çok nesneyi içine alan kalıptır. Ruh (âme et esprit) bizi akıl yolu ile O'nunla birleştirir. O değişken değildir. O, görünmeyen ve sadece akıl ve zekâmızla (Sezgisel zekâ) düşüncenin katlarında kavranan bir tasarımdır, fikirdir logos'tur. Herkese göre ayrı gözlüklerden, ayrı doğrudur. Ama doğrudur, mutlaktır, (La vérité absolue). Ayrı doğrudur dedik, çünkü felsefede çeşitli okulların çeşitli tanımları birbiriyle çelişki içindedir.

Batı düşüncesinin beşiği İyonya'dan başlayın, Pisagore okulundan, Heraklitüs'ten geçin, Parmenides'in «BİR»ini, Zeno'nun diyalektiğini, atomcuları, sofistleri ve Sokratik okulları inceleyin, göreceğimiz şu ki, düşüncenin sonsuzluğunda, inanç yolu üzerinde fazladan söze gerek yoktur.

Ancak büyük gerçektir ki Masonlukta Tanrı fikriyatı önemli bir yer kapsar. Düşüncenin kaynağında, çeşitli ve çelişkili felsefi görüşlere rağmen, O'na yükseliş, O'nu sezmiş bir sanatkâr görüşüdür.

Varlığın dışında bir boşluk olamayacağına göre, O, mutlak olarak, zaman ve mekânın üstünde, ezelden ebede uzanan Kadir-i mutlak, (Raison Absolue), gören göz, duyan işiten ve bilendir. O, her zaman vardı. O, yaratılmamıştır. O, bizim gibi sonlu insanların, «varoluş sebebi»'dir.

Duyular vasıtası ile erişemeyeceğimiz gerçek varlığa, ancak akıl yolu ile bağlanabiliriz. Akıl Arapçada ip ve organ anlamındadır.

O, var'ın, iyi'nin ve güzel'in alemidir. Canlı ve yaratıcı olan, Eflatun'un ... — DEMİURGOS dediği bu Tanrı, alemi yoktan yaratan bir

Tanrı değildir, ancak bir Mimar Tanrıdır. Düzenleyicidir. Kaos'tan düzenli Kozmos'a geçişte Evrenin Ulu Mimarının gücü rol oynamıştır. Bu mealde söylenenler, Din kitaplarını doğrulamaktadır. Başta her şey karanlıktı, sularla karaların sınırı yoktu. (Tevrat) Biz Masonlarda bu hususu aynen böyle anlıyoruz. Varlık ve Cevher görünmenin özündedir. Tek'tedir. Çok'ta değişkenlik, geçicilik ve noksanlık vardır.

Çokluk, varlıkla yokluk arasında sallandığından, dolayısı ile bilinmekle bilinmemek gibi bir yer arasındadır.

Kaos'tan Kozmos'a geçişte, düzensizden düzenli varlığa doğru yol alışıta, akıl yolunun maddeyi (materiya'yı), şekillendirdiği görülür. Akıldan yoksun maddeden, şekilsiz ve cansız maddeden, inanılmaz bir mucize fışkırr.

Thales'e göre «Her şey Bir»'dir. gerçek bir BİR'lik ilkesi vahdet-i vücûd'un diğer bir anlatımıdır.

O'nun asıl görevi, düzene soktuğu kozmosu ezeli ve ebedi aklın emrine sunmaktır. («O», Ulu Mimar, Büyük Akıl, Büyük Ruh,)

RUH — MASONLUKTA RUH KAVRAMI VE ANLATIMI —

Ruh, bedenden önce vardı. Ezeli olan ruh, geçici bedende birleşir. Gerçi insanlar çok eski zamanlardan beri, ruh kavramı, ölüm ve çeşitli korkuların, düşlerin hastalıkların kaynağına inmeye çalışmışlardır.

Ancak ilk ruhbilim konusunda eser Aristoteles'tir. Bahs edilen kitabında, kendinden önce yaşamış düşünürlerin bu konudaki bilgilerini toplamış ve geçen yüzyıla kadar (modern ruhbilimin gelişmesine kadar) bu konuda spekülâtif düşünceye ışık tutmuştur.

Sokrat'a göre insan, duyular üstü ve akıldan ayrı, bağımsız bir RUH'a sahipti. Buna rağmen, zekâ, (Sezgisel zekâ-intuitif zekâ) ve aklın olmadığı yerde de RUH yoktur. Üstelik zekâsı tam bir bütünden, zekâsız bir bütün çıkamaz.

Bugünür modern ruhbilimi ise kaynağını deneysel yöntem ve kuramlardan almakta ve ruhsal alemleri bir bilgi, ama karmaşık, henüz belki belirgenliği tam almayan, İngiliz GNOSEOLOGİE'sinde bulmuştur. (Olgu, pozitivist bir okuldur).

Ruha inançlı olmiyanlara söylenecek sözümüz şudur. Bu özlerin hiç varlığı yoksa bütün bu mealde söylediğimiz sözlerin de hiç bir değeri olamaz.

Bilgi büyük RUH'tadır. (2) ve insanın onu kendi ruhunda taşımış olması gerekir. Çünkü O, bütün zamanlar boyunca vardır.

Ruh'un maddeye yenilmesi, Ruh'un sonsuza kadar yok olması demektir. Maddeye galip gelmesi ile Nur'u Ziya'ya kavuşacaktır. Ve o zaman ruhumuz aydınlığın, aydınlanmanın bilincine varacak, tüm bilgelik, tüm güzellik, tüm güç, tüm akıl olacaktır. Bu durum ise ölümsüzlüğün ta kendisidir. Bu öğretiyi Hermes'in kutsal sırrıdır. Ağızdan ağıza dolaşan bu sır, onu bilmeğe layık olandan başkasına verilemez.

Tanrı uzun ömür verir de, meslekte uzun yıllar kalırsak, belki hem içimizdeki hem de dışımızdaki sırların bazılarını kısmen de olsa erişebiliriz :

İbrani Kabalı Ruh'tan bahsederken, insan bedenine hayat veren Ruh'tur der ve bu Ruh insana doğum satinde verilmiştir diye tanımlar.

Kudus Talmud'u ise Ruh'un beş tanımını verir. Néphech, Rouakh, Néchama, Yekhida ve Khayya, fakat birbirlerinden nasıl ayrılıp farklılıklarını pek çok açık olarak anlayabileceğimiz şekilde tanımlamaz. Yine Talmudik tasavvuf ise, yaşam sürecini, Ruh'un bir tezahürü olarak görür.

Zohar'a göre de madde, görünen Ruh'tur. Her şey Bir'dir. (Tout est un) Madde Ruh'tan ayrı kalamaz ve boyutlanamaz. Eski Yunan'da maddedeki canlılık Hylozoism felsefesi ile anlatılmak istenmişti.

Esprit diye tanımladığımız küçük Ruh ise içsel ışığımızdır. Nurlanan maddenin içinde saklanan olgudur. Varlığımızı çevreleyen, saran kabuktur. Zohar'a göre, insan doğarken veya ölüm anında iken bu ilahî ışık (Schekhina) tarafından sarılır nurlanır.

Zohar gnostiklerine göre, madde ve mana, somut ve soyut, beden

---

2 — Büyük Ruh'un tanımlanması Kabal ve Zohar'da çeşitlidir. Saint des Saints, L'ancien des temps, Le cerveau supreme, Cerveau mystérieux, La sagesse de toutes les autres sagesse, L'ancien sacre.
Kutsalların Kutsalı, Zamanların en Eskisi, Büyük Akıl, Gizemli Akıl, Tüm Bilgelerin Bilgesi, Kutsal Eski gibi.

ve Ruh, ayrılamaz ise (Matière coexistante ou co-éternelle à Dieu) az evvel söylediklerimizle tezata düşmüyor muyuz?. Tefsirde usta üstatlarımızdan öğrendiğimiz kadarı ile bu ikilem (dualité) gibi gözüken izah tarzı, iyi düşünersek anlayışımızın pek uzağında değildir.

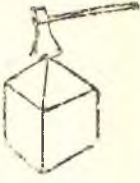
Hayatımızda, yalnız bizim için değil, bütün insanlar ve insanlık için, mutluluk yuvası olacak bir ülkü mabedi yapmak maksadı ile toplandığımız ve devamlı toplanacağımız bu mabette, düşünce söz ve işlerimizi Tanrının en büyük vergisi olan, aklın ve edindiğimiz tecrübenin ışığı altında gözden geçirdik. İyiyi doğruyu ve güzeli aramakla amacımıza ulaşabileceğimize inanıyoruz.

Sabırla okumak lutfunda bulunduğunuz bu çalışmanın, aynı amaca yönelik olmasını temenni ederim.

Masonluk, diğer kardeşlerimizden bu yönde çalışmalar beklemektedir. Tıpkı hakiki Masonların, dünyanın başlangıcından bugüne kadar yaptıkları ve zamanın sonuna kadar yapacakları gibi.

B İ B L İ Y O G R A F Y A

- André Ribard — İnsanlığın tarihi —
- Prof. Dr. Cavit Sunar — Çeşitli eserleri —
- Copleston felsefe tarihi CİLT 1 — Yunan ve Roma felsefesi —
Bölüm 1 a Sokrates
- Talmud — A. Cohen —
- La Kabbale — Henri Sérouya — Librairie Grasset —
- Karl Jaspers — Felsefeye giriş —
- Çeşitli Masonik kaynaklar — Çesitli vazılar —

Kutsal Kitaplar

Viktor GÜCEL

Kutsal kitaplar, sembol olarak, ne ifade edebilir ki, F.: M.:’luk, bu sembole, bu kadar büyük bir ehemmiyet versin?

Bu sembol üzerine, tüm dikkatlerimizi çekmek için, bakın F.: M.:’luk neler yapmış :

- Kutsal Kitapları mabedimizin tam ortasına yerleştirmiş...
- Her celsede, ritüel gereği, onları titizlikle açmamızı emretmiş.
- Onları pergel ve gönyenin altında, bir arada, hatta içiçe yerleştirmemizi sağlamış.
- Onları, F.: M.:’luğun en büyük nuru olarak nitelemiş... «Mabedimiz onların nuru ile aydınlanır; onların ışığı ile yolumuzu buluruz.» demiş... Gerçekten de, ritüelimiz, onların üzerindeki örtü kaldırılmadan ve Kitap kapakları açılmadan, mabet ışıklarının açılmamasını sağlar. Karanlıkta sayılırız, onların nuru olmadan...
- Ritüel, öyle tanzim edilmiş ki, her celsede, bu cümle, devamlı tekrarlansın; dikkatlerimizin çekilmesinde kusura mahal vermezcesine: «Hakikatın nuru çalışmalarımızı aydınlatmaktadır; feyz almakta acele ediniz.»
- Tekrislerde, dikkat ederseniz, neofitler (yeni kardeşler), kendi di-

ninin kitabı üzerine değilde, ritüel, onun, Kutsal Kitaplar üzerine yemin etmesini sağlar. Aslında, neofitin gözleri bağlı olduğundan, o neyin üzerine yemin ettiğini göremez; ancak kendisine, «Kutsal Kitaplar» üzerine yemin etmesi istendiği söylenir. Bu sembolik harekette, F.: M.:’luk, aslında, neofitten, Kutsal Kitapların ifade ettiği ezoterik gerçeğin üzerine, sembolik olarak yemin etmesini ister. Ritüel de bunu sağlar zaten.

Avrupadaki obediyanların çoğunda, yemin kürsüsünde sadece İncilin bulunması ne yobazlık, ne ihmal, ne de düşüncesizliktir; tam aksine, İncil’in sembolik bir ifade taşıdığına açıkça belirtisidir. Yoksa, Avrupa gibi medeni bir yerde, müslüman veya musevi bir aday olabileceği düşünülmemiş olabilir mi? Mahkemelerde, tanıklara doğruyu söyletme için bu husus düşünülmüyor mu? Bu husus Mabetlerimizde mi düşünülememektedir?

Sırası gelmişken söyleyelim: Yemin kürsüsü başında, Kutsal Kitaplar üzerine yemin etme hareketi ile, cıvık M.: işareti, sembolik anlam olarak tamamen eşdeğer görünmektedir: Her ikisinde de Kutsal Kitapların ezoterik içeriği üzerine yemin edilir. Gerçekten de, M.: olduğumuzu nasıl ifade ederiz? Tevratı, İncili veya Kur’anı değil, Kutsal Kitapları ellerimizin arasına alarak... ve bize emanet edilen bu nurun uğruna bo... ke... hazır olduğumuzu ifade ederek, değil midir? Bu kitaplardan hiç birinin, tek başına, iki elimizi cömertçe araladığımız kadar kalın olmadığına dikkatinizi çekmek isterim. Üzerine yemin edilen, yemin kürsüsündeki Kutsal Kitaplar ile elde tutulan Kutsal Kitaplar aynılarıdır.

— Hepimiz, gönyenin, münferiden, doğruluğu; pergelin, zekayı; Kutsal Kitapların da, nuru ifade ettiğini biliriz. Ancak, bunlar, üçü birarada, ne ifade etmektedirler? İfade ettikleri mana, F.: M.:’luk için ne kadar mühim olmalı ki, dikkatlerimizi çekmekte herhangi bir aksama olmaması için, bunları iç içe mabedimizin ortasına koyma durumunda olsun? Sanki: «Dininin kitabını dikkatlice oku ve iyice tetkik et; yalnız bu kitabı tahlil ederken, ilk önce kendine karşı, sonra da etrafındakilere karşı GÖNYE gibi dürüst, doğru ve tarafsız ol. PERGEL’ini mümkün mertebe aç; aklını iyice kullan. Bu sayede sana iletmeğe çalıştığım mesajı alacaksın...» dercesine, karşımızdalar her celsemizde...

İşte bu çalışmamda da, gönye ve pergeli elimize alarak, Kutsal Kitapları tetkik etmeyi teklif ediyorum, Kardeşlerim.

Çalışmamız 3 kısımdan müteşekkildir :

Birinci kısımda, Kutsal Kitaplarda, Allah, Şeytan, Cennet... gibi mevhumların saklı (ezoterik) anlamlarını açıklamaya çalışacağız.

İkinci kısımda, Tevrat'ın, İncil'in ve Kuran'ın müşterek olan taraflarını bulmaya çalışacağız.

Üçüncü kısımda da, bulduğumuz bu müşterek kısımları tekrar okuyacağız. Ancak bu defa, Allah, Cennet vs... gibi ifadelerin yerine, bunların, birinci kısımda bulduğumuz saklı anlamlarını yerleştireceğiz. Böylelikle, bu son kısımda, en ince teferruatına kadar, F.: M.:luk doktrininin karşımıza çıktığını müşahede edeceğiz.

Bu çalışma neticesinde elde edilen sonuç şudur: Kutsal Kitaplar, elde gönye ve pergelle, ezoterik anlamlarında okunduklarında, ortaya çıkan doktrin, F.: M.:luk doktrininin eşidir. Bu sebeptendir ki, bu 3 eleman (gönye, pergel ve Kutsal Kitaplar), F.: M.:luğun 3 esas nurunu, diğer bir deyişle F.: M.:luk doktrininin giriş anahtarlarını teşkil eder.

B İ R İ N C İ B Ö L Ü M

Mısır rahiplerinin kendilerine has bir yazı stilleri vardı: Her kelimeyi, duruma göre, 3 ayrı anlam alabilecek şekilde kullanırlardı. Yazılarındaki deha da, bu özellikten kaynaklanırdı. Bu anlamların ilki, kelimenin basit (literal) anlamı, ikincisi, mecazi anlamı, üçüncüsü de ezoterik, yani, saklı anlamını oluştururdu. Hieraklit, bu 3 anlamı, «konuşulan anlam», «kastedilen anlam» ve «saklanan anlam» olarak ifade etmiş... Bir örnek vermek gerekiyorsa, «aslan» kelimesinin «konuşulan anlamı», hayvanı; «kastedilen anlamı», gücü, kuvveti; «saklı anlamı» da örneğin, «iktidar» anlamına gelebilir. Bu görüş açısı içinde, Kutsal Kitaplarda geçen, Allah, Şeytan, Cennet, Cehennem... gibi mevhumların, ezoterik (saklı) anlamlarını çözmeğe, bir lügat gibi, bu terimlerin her birine ezoterik birer kavram atmaya çalışacağız, bu bölümde.

ALLAH

Bu mevhumun saklı (ezoterik) anlamını ifade edebilmek ve onu

daha kolay anlaşılır bir hale getirebilmek için şöyle düşünelim: Diyelim ki, Allah, insanlar arasında kendini bölüşürüyor... Öyle ki, her insana, varlığının bir kısmı düşmüş oluyor :

Allah, bu halde, katıldığı insanın içinde huzuru bulacağına, kendini, bir kargaşanın, bir savaş meydanını, uzlaşmaz iki tarafın içinde bulur: Tahmin ettiğiniz gibi, bu taraflar, insanın gönlü ile aklıdır. Vücudu, gönül bir tarafa, akıl da diğerine çekerse, o fertte hiçbir zaman huzur olamayacağı tabiidir. İçindeki bu fırtınalardan dolayı, kendisinde olan Allah'ın sesini duymak bir yana, mevcudiyetini dahi hissedemez.

Allah'ın, ferdin içinde kaybolup gitmemesi için tek umudu, ferdin gelişmeye çok müsait olan, beynindedir. Gerçekten zamanla, ferdin beyninin tecrübe «kayıtları» artar, bilgisi çoğalır, düşünme ve muhakeme etme vasıfları gelişir, oluşan mevhumlar zenginleşir ve nihayet kendini görmeğe, varlığından haberdar olmağa başlar: «Düşünüyorum, demek ki, varım» der.

Bu «düşünen taraf», vücudundan ve onun temayüllerinden kopmaya, benlik kazanmaya, hatta, bağımsızlığını ilan etmeye başlar. Böylece ferdin tini (esprit) oluşur. Tinde mantık gelişir, yerleşir ve edinilmiş tecrübe ve bilgiler sayesinde, kendi kendini ikna etme imkânları doğar. Ferdin AKLI ve ikna KUVVET'i sayesinde, gönlü ile ahenk kurar, iç GÜZELLİĞİNİ sağlar. Bu güzellik, içindeki HAKİKAT'in, içindeki ALLAH'ın parıltısıdır: Fırtınadan sonra açan, taptaze, güzel bir çiçek gibi Onu görür. Çiçeği eline alarak insanların arasına katılır. Herkes ona ve elinde tuttuğu nur saçan ilahi güzelliğe bakar, hayran olur.

Bu arada mutluluğunu doruğa çıkartacak bir olay olur : Ellerinde, aynı güzel çiçekten tutan, insanlar ona doğru gelmektedirler. Birbirlerini hiç tanımayan bu insanlar, ellerindeki çiçeklerin, aynı buketin çiçekleri olduğunu görürler. Dağılmış ve birbirlerini kaybetmiş bir ailenin fertleri olduklarını anlarlar. Kardeşçe sarılıp kucaklaşırlar ve hepsi bir arada ellerindeki çiçekleri kaldırıp ilahi bukete bir araya getirirler. Rengarenk, muhteşem bir buket oluşur: kiminin zekası, kiminin bilgisi, kiminin becerisi, kiminin sanatı, kiminin ilmiyle oluşur ve bu AKILCI, KUVVETLİ ve GÜZEL buket.

İşte, fikren ve kalben, bu İlahi Bukete, kendilerini adanmış olan insanların, ruhen ve bedenen, meydana getirmiş oldukları BİR'liğe,

«Allah»ın ezoterik anlamı, diyeceğiz. Dolayısıyla, bu çalışma boyunca «Allah» mefhumu, mistik bir anlam taşımaktan fazla, sosyal bir anlam taşıyacaktır. Bu anlamı, kainatın bütün canlılarına teşmil edersek, herhalde, gerçeğe biraz daha yaklaşmış oluruz. TEORİK OLARAK önlüklü veya önlüksüz dünya 33'lerinin, meydana getirmiş olduğu BÜTÜN veya BİR'lik Allah'ın ezoterik anlamı olur, diyebiliriz.

ALLAH KORKUSU

Allah, ezoterik anlamda, BİR'liği, tek vücut haline gelmeyi, BİR olanı meydana getirmeyi ifade ediyorsa, Allah korkusu da, bölünmeyi, tekrar bir araya gelememeyi kargaşayı ve kaosu ifade etmektedir. Bundan önceki «Allah» paragrafındaki örneğimizi hatırlamağa çalışalım: Ferdin, kendini, arzu ve ihtiraslarının akıntısına kaptırmış, tamamıyla kontrolünü kaybetmiş bir halini gözümüzün önüne getirelim: Ferdin içindeki Allah, bu fırtınada kaybolup eriyecek ve nihayet ölecektir. Şimdi de, içindeki Allah'larını katletmiş, böyle fertlerden oluşan bir insan topluluğu düşünelim. Bunu düşünmek için de, dünyanın bugünkü haline bir göz atmak yeterlidir. sanırım. Allah korkusu işte bu kaosun korkusudur. Bir ermişin en büyük korkusu bu değil midir? Gerçekte, insanın Allah'tan korkusu yoktur; Allahın insandan korkusu vardır: Aynı gövdeye ait olan uzuvların, tekrar biraraya gelip, ilahi BİR'liği kuramamanın korkusu... Aynı Mabede ait olan dağınık taşların, tekrar biraraya gelememenin, Mabedi kuramamanın korkusu... Taşların zamanla toprak olma korkusu...

CENNET VE CEHENNEM

«Cehennem» kavramına vereceğimiz saklı anlam, bizim «harici hayat» (la vie profane) dediğimiz, maalesef, dünyamızın bugünkü hali olacaktır. «Cennet» de, insanlar için, bir tefekkür (reflexion) ve mutluluk yeri olacağı ve biz M.: 'ların amacı ve ümidi olan «insanlığın ideal mabedidir», diyoruz. Demek oluyor ki cehennem ve cennet, bizim için, dünyadadır; ve dünyanın bu günkü hali ile ideal halini ifade etmektedirler.

ÖLÜM VE YENİDEN DOĞUŞ

«Ölüm» ve «yeniden doğuş», insan bedeninin nitelikleri olmasa gerek: İnsanın ölümü, vücudunun cansızlığını, yeniden doğuş da, canlanmış vücudunu kastetmemektedir. İnsanın esasını teşkil eden ruhudur (esprit). Vücut, ancak, ruhun taşıyıcısı, evi, hatta evi bile değil, otelini teşkil eder. Dolayısıyla, çalışmamızın Ölüm ve Yeniden doğuş kavramları, insanın ruhuna ve tinine atfedilecektir.

«Ölüm», insan ruhunun, ihtiraslar içinde boğulmasını yok olmasını ifade edecektir. «Yeniden doğuş» ise, boğulmakta olan ruhun, ihtiras zincirlerini koparıp, bedenın egemenliğini ele geçirmesini, tekrar güç ve iktidar kazanmasını ifade eder. Canlı bedenlerinde ruhlarını katletmiş nice insanlar vardır harici dünyada... Aksine, asırlar önce, bedenleri ölmüş, nice insanlar vardır içimizde hala canlı...

Özetle ezoterik anlamda «Ölüm» derken, ihtirasların idaresinde, ruhun yok oluşunu kastededeceğiz: «yeniden doğuş» derken, ihtiraslarından kurtulup, tamamiyle tını, akli, doğrultusunda hareket eden insanı ifade edeceğiz. Üstat derecesinin ritüeli, ihtiraslar tarafından katledilen ruhun, tekrar içimizde doğuşunu sembolize etmez mi?

ALLAHIN VEKİLLERİ

«Allah»'ın ezoterik anlamından anlaşılacağı gibi, «İlahi Bukete» iştirak eden, İnsanlığın İdeal mabedi'nin yöneticileri, idarecileri veya temsilcileridir. Dolayısı ile, «Allahın Vekilleri», İnsan Mabedinin, yani, dünyadaki Cennetin ana sütunlarını teşkil eden, onun ayakta kalmasını sağlayan, önlüklü veya önlüksüz gerçek M.: lardır.

GÜNAH VE SEVAP

«Allah» olarak ifade ettiğimiz insan BİR'liğinin idealine ulaşmada, yararlı veya zararlı, olan, yolu uzatan veya kısaltan davranış ve düşüncelerdir. Bunlar genel anlamda, kısıtlama veya mecburiyetlerdir. Örneğin, oruç, hangi şekliyle olursa olsun, insanı, boğazına hakim olmaya alıştıran bir kısıtlamadır. Yoksullara yardım etme, her şekliyle, insanın şahsi varlığından kopmayı, onun esiri olmamayı öğreten bir mecburiyettir. Günün belli saatlerindeki dualar, günlük

hayatımızdan fikren kopmayı ve tefekküre (meditation) dalmaya alıştıran bir mecburiyettir. Bütün bu kısıtlama ve mecburiyetlere, biz, mükemmel birer irade idmanı gözüyle bakacağız. Sporda, nasıl ki, belli hareketler belli adeleri geliştirmeye yararsa, Kutsal Kitaplardaki «günah» ve «sevaplar» da, iradeyi geliştirmeye yarayan idmanlardır, diyoruz. Zira, irade, her zaman akıl ile kontrol edilemeyebilir. Böyle durumlarda, irade alışkanlığı vazifeyi üstlenmeye hazır bulunmalıdır. Bu da, bir idman gerektirmektedir... İşte, bize göre, «günah ve sevap», ezoterik anlamda, «yararlı» veya «zararlı» olan irade idmanlarıdır.

Kutsal Kitaplarda esas olan, iradenin, insan eğitiminde, her kişi ve her devir için, vazgeçilemez, bir alet oluşudur. Taş yontmada, nasıl ki, çekiç, vazgeçilemez bir alet ise, insan eğitiminde de, irade, vazgeçilmez bir alet olmaktadır. Mühim olan, Kutsal Kitapların üçünün de, bu hususta müşterek olmalarıdır.

Gerçekten de, her insanın tecrübesi, bilgisi, kendini ikna kabiliyeti, her zaman, savaş halinde olan gönlü ve mantığını uzlaştırmaya yetmez. Çoğu defa da, durumun aciliyeti, buna zaman tanımaz. Böyle bir durumda, insan, alışkanlık haline gelmiş olan iradesini devreye sokmaya hazır olmalıdır. Bu sebepten dolayı, Kutsal Kitaplar, insanlara, «çenelerine», «boğazlarına», «ceplerine» veya, genel manada, ihtiraslarına, hakim olmaya yarayan «günah ve sevaplar» önermektedirler, diyoruz.

Deloyısı ile, biz, oruca, zekata, namaza, kısaca, Kutsal Kitaplarda ki her çeşit kısıtlama ve mecburiyetlere, ezoterik anlamda, «irade adelerini geliştirmeye yarayan idman hareketleri» gözüyle bakacağız, çalışmamız boyunca...

ALLAH İLE ŞEYTAN ARASINDAKİ ÇATIŞMA

Allah ile şeytan arasındaki çatışmanın, ezoterik anlamı, bizim için, akıl ile insanın hayvani ihtirasları arasındaki çatışmadır. Bu çatışmayı Allahın kazanması, aklın, ihtiraslara hakim oluşunu ifade eder. Aklın, bir insanda veya, daha geniş anlamda, bir insan topluluğunda, iktidara geçmesine: «Allah şeytani yendi» veya, «Allah, iktidara geçti» diyebiliriz. Bu durumda Kutsal Kitaplarda rastlanan, «Allahın Devleti» kavramı da, «Aklın Devleti» anlamına gelmektedir. Bu-

na karşıt olarak, bizim «İnsanlığın İdeal Mabedi» diye tanımladığımız kavram, bir «akıl devleti» olduğundan, bu kavram bir «Allah devleti» manasına gelmiş olmaktadır. Zaten bu sebepten dolayı, bu devlete biz, «Mabet» demiyormuyuz?

İKİNCİ BÖLÜM

Bu bölümde, Kutsal Kitapların müşterek taraflarını bulacağız.

Müşahede edeceğimiz husus şudur: Kutsal Kitapların MÜŞTEREK OLAN TARAFLARI, teferruatların değil, ESASLARINI TEŞKİL EDEN TEMEL TAŞLARDIR.

Fakat, asıl ilginç olan husus şudur: Bu kısımlar, özetle ifade edildiklerinde, öylesine birbirlerinin aynıları ki, Tivrattan mı, İncilden mi, Kur'andan mı bahsedildiğini ayırdedebilmek adeta imkansızdır. İsterseniz kendinizi sımayın: Aşağıda bahis konusu olan fikirler, hangi Kitap için geçerlidir?

— «Kâinatın ve ihtiva ettiklerinin yaratıcısı Allah'tır ve O tektir.»

— «Allah insanlara şunları buyurmuştur: Adil, dürüst tarafsız ve sadık olunuz; yoksullara karşı iyi ve yardımsever olunuz. Mütevazi olunuz. Kanunlara baş eğmesini biliniz. (soumission a l'ordre). İnsanları seviniz, onlarla birlik içinde yaşayınız.»

— «Hile yapanın, yalan konuşanın, oruç tutmasının ne anlamı olur? İnsan, herşeyden önce, erdemli bir karaktere sahip olmaya çalışmalıdır. Ancak, bu takdirde, Allah kullarına bazı kısıtlamalara ve fedakarlıklara uymasını buyurur:

Kısıtlamalar, esas itibariyle, yiyecekleri, bayram günlerini ve dua saatlerini kapsarlar.

Fedakarlıklar ise, esas itibariyle, Allah uğruna yapılan maddi ve manevi fedakarlıkları kapsar.

— «Allah, dinin vecibelerine uyan erdemli kullarına yeniden yer verecektir, orada, bunlar, sevgi ve mutluluk içinde sonsuza dek yaşayacaklardır. Bu yerin adı «cennet»'dir.

Buna mukabil, şeytana uyup, peşinden giden günahkârlara da, şey-

tanın yanında karanlıklarla kaplı, ateşler içinde yanan bir yer tahsis etmiştir. Bunlar, burada, acılar içinde kıvranacaklardır. Bu yerin adı «cehennem»'dir.

Cennet ile cehennem arasında, Allah ile şeytan arasında seçiminizi yapınız.»

— «Şeytan sizin düşmanınızdır. Vazifesi sizi günaha itmek, sizi Allaha ve cennete götürecektir. Ona yenilmeyin; ona daima karşı koyun.»

— «Gün, gelecek, Allah, iktidarı, günahkarların elinden alacaktır. O günde, şeytanın peşinden gitmiş olanlar, yok olacaklardır. Prenslar, Krallar, İdareciler, iktidarı, Allaha teslim edeceklerdir.

O güne kadar, Allahın yolunda gitmiş olanlar yeniden doğacak ve bunlar, sonsuza dek, sevgi ve mutluluk içinde yaşayacaklardır.

O güne kadar, Tanrı uğruna BİR'liği vaaz vermiş olanlar, Onun ve bu İlahi İktidarın vekilleri olacaklardır.»

İşte, Tevrat, İncil, Kur'an tarafından, muhtelif tarihlerde, muhtelif şekillerde ve muhtelif şahsiyetlerle bize iletilmiş olan mesajın özeti... Bu mesajın kodunu çözmek, ezoterik anlamını çıkartmak da F.: M.: luğun bize verdiği en büyük vazife olduğuna inanmaktayım.

Ü Ç Ü N C Ü B Ö L Ü M

Çalışmamızın üçüncü ve son kısmına gelmiş bulunuyoruz. Bu bölümde, ikinci bölümü tekrar, ancak, Allah, cennet, vs. gibi ifadeleri, ezoterik (saklı) anlamlarıyla okuyacağız. Diğer bir deyişle peygamberler, seçkin ve ermişlerden müteşekkil bir topluluğa hitap etselerdi şöyle diyeceklerdi:

— «Kâinatın bütün kanunları ve muhteviyatındaki herşey, tek bir Hakikatın türevidir. Bu Hakikat BİR'dir. Buna bütün aklınız ve kalbinizle inanın. Bu inanç, size gerçeğe varabilmeniz için muhtaç olduğunuz, hareket gücünü, gücünüze gerekli yakıtı sağlayacaktır.»

— «Size, rehber olacak yolu göstereceğim: İnsanları seviniz, BİR'lik içinde kardeşçe yaşayınız. Bu yolda, vücudunuzun yaratacağı psi-

kolojik ve biyolojik problemleri halletmek mecburiyetinde olacak sınız. Bu problemler bazen korku, bazen ihtiras, bazen basit bir kıskançlık, bazen de büyük bir arzu olacaktır. «Şeytan»ın muhtelif şekilleridir bunlar. Bunlara karşı koyabilmelisiniz.

Size, karşı koyabilmenize yarayacak, iki müessir silah önereceğim. Ancak, bu silahları kullanabilecek duruma gelebilmeniz için, kendinizi alıştırmamız gerekmektedir. Bu alıştırmaların bir kısmı, size, bedeninize hakim olmayı, diğer kısmı da zihninize hakim olmayı öğretecektir; bu beden ve zihin hakimiyeti sizin en büyük iki silahınız olacaktır:

Bu alıştırmalar için, muhtelif oruç şekilleri önermekteyim; bunlar bazı şeyleri yemeğe veya açlığa dayanma idmanlarıdır.

Diğer bir alıştırma da, «bayramlardır». «Bayramlar», size, vecibelere uymayı, nizamla riayet etmeyi ve mütevazı olmayı öğretecektir.

İnsanın, parasını, vaktini, bilgi ve kabiliyetini, tanımadığı bir insan veya insan topluluğuna, karşılıksız olarak, bağışlamasını sağlamak, bir alıştırma, bir idman işidir. İnsanlığa, kendinizi, bütün benliğinizle vakfetmenin, bir zaruret olduğunu, aklınız ve mantığınızla göreceğiniz ana kadar, geçici olarak, Allah korkusu ve/veya saygısı, bazılarınız için dahi, gerekli görünmektedir. Bu alıştırma, sahip olduğunuz bir değerden kopma ve kendinizi bir başkası uğruna ikinci plana atma idmanıdır.

Diğer taraftan, zihninizi kontrol altına almayı öğretecek en iyi idman şekli olarak, size, «dua vakitlerini» önermekteyim:

Her gün, günün belirli bir saatinde, hayatın meşguliyetlerinden, dertlerinden kopup, zihni boşaltmabilmek, zor ve idman gerektiren bir iştir. Bunu müteakip, dertlerden arındırılmış bir zihinle, hakikati aramak üzere düşünceye, tefeküre, meditasyona dalmaya alışmak da bir idman işidir. İşte, «dua vakitleri», bunu sağlayan müessir idmanlardır.

Bu alıştırmalar sayesinde, zamanla, bedeninize ve zihninize hakim olmayı öğreneceksiniz. Elinizdeki bu iki silahla da «Şeytana» karşı koyarken kullanacaksınız. Bazen, belli olaylar karşısında, aklınız ile gönlünüz arasında bir ahenk kurmayı başaramıyabiliriz. Bazen, durumun aciliyetli, bazen de, tecrübe eksikliğiniz buna imkan vermeyecektir. Böyle durumlarda, idmanlar sayesinde eriştiğiniz irade

gücünüzü devreye sokacaksınız ve duruma iradenizle hakim olabileceksiniz.

— «Söylediklerime inanın. Zira, İNANÇ olmayınca, Hakikate yaklaşmanız gecikecektir. İnanç, size, hareket enerjisi sağlayacaktır. «İnanç» zihnin bir kabiliyettir; ve bu kabiliyet herkesde yoktur. Bu sebeptendir ki, bir şeye inanabilme kabiliyetinizi ispat etmiş olan sizlerden, bana ve söylediklerime inanmanızı istiyorum. Zira, inançsız, Hakikate yaklaşmak için hiçbir adım atmayacağınızı biliyorum.»

— «İnsanları bölmeye çalışan herkes, «günahkârdır», yani, gayemizi geciktiren insandır. BİR'liğe ulaşmanın aksi, «bölünme» olduğuna göre, insanları bu yoldan çıkarmak zararlı, diğer bir deyişle, «günah» olmaktadır. Bunun tam aksi de, BİR'liği, kardeşlik sevgisini vaaz verenler, İlahi Devletin (BİR'lik devletinin) vekilleri olacaktır. Bu vekiller, «İdeal Mabedin» ana sütunlarını teşkil edeceklerdir.»

«Cehennemi nerede arıyorsunuz? Etrafımızda, birbirlerini ezen, birbirinden nefret eden, birbirlerini öldüren, insanları görmemiş olsaydık, cehennemin zindan karanlığını, yakıcı ateşini, acılarını tahayyül etmemiz mümkün olabilir miydi? İnsanları durmadan gruplara bölüp, birbirlerinin hayatlarını «zindana» çevirmek için didinenlere baksanıza... Gelirlerinin en büyük kısmını insanların yararına harcamaktansa, bunun insanları öldürecek olan silahlara yatırımlara baksanıza... İnsanlığın yokolmasına yarıyacak, sözde «ilmi» araştırmalara kendilerini vakfedenlere baksanıza... Kendi şahsi menfaatleri için, insanların, heyecanlarından ve cehaletlerinden yararlanıp, birbirlerini kışkırtmağa çalışanlara baksanıza... İçinde yaşadığımız dünya, cehennem değil de nedir? Cehennemi nerede arıyoruz?»

«(Suyun kendi eğiminde akması nasıl kaçınılmaz ise...) muhakkak ki, iktidar değişiminin günü ergeç gelecektir: İktidar, şeytanın elinden alınıp Allah'a teslim edilecektir. Diğer bir deyişle, İhtiras, iktidardan düşüp, hakimiyeti sonsuza dek AKLA teslim edecektir... Böylece, insanlar, İlahi Devleti teşkil edecek olan BİR'lik tarafından, Hakikatın saptırılmaz kanunlarıyla, idare edilecek ve bu devlet onlar için bir «MUTLULUK MABEDİ» olacaktır.»

«O günde, kendileri üzerinde gerekli hakimiyeti kurmuş olanlar, İlahi, yanlarını, «şeytanın» zincirlerinden, esaretinden kurtarabilmiş olanlar, insan sevgisi ve kardeşliği içlerinde beslemiş olanlar, ikti-

darı devralmak üzere gerekli çoğunluğu teşkil edeceklerdir. Bunlar İlahi Devletin öncüleri olacaklardır.»

«O günde, hayatları boyunca, hakikat bayrağını taşımış, olanlar, bedenlen olmuş olmalarına rağmen, hatıraları ve eserleriyle, ruhen aramıza dönüp, sonsuza dek, zihin ve kalplerimizde yaşayacaklardır.»

«O günden itibaren, kurt ile kuzu, diğer bir deyişle, güçlü ve güçsüz; kardeşçe yaşayacaklardır. Zira, hem kurt hem de kuzu, zihnen ve bedenlen kendilerine hakim olabileceklerdir. Kurt ihtiraslarına, kuzu da korkularına hakim olabilecektir. Ayrıca, artık, iktidar, kaba kuvvete değil, erdeme ve akla dayalı olacaktır; Lafontaine'nin «kurt ile kuzu» hikayesinde olduğu gibi, haklı olmak için güçlü olmak yetmeyecektir.»

«Kardeşlik ve sevgi, insanlar arasında yayılacaktır. Dünyanın hali değişecektir.. Dünya sonsuza dek, cehennemden cennete dönüşecektir.»

«Mabet», Tanrı evi değildir? İşte, İlahi BİR'liğin, yani Tanrının idaresinde olacak olan bu «cennete» de, «İNSANLIK İÇİN İDEAL BİR MABET» diyeceğiz.

Dünyadaki kanunlar, Hakikat ve Akıl üzerine dayalı olacağından, sonsuza dek, kararlı bir denge içinde ve saptırılmaz olacaklardır. Dünya, insanlık için bir düşünce ve mutluluk cenneti olacaktır.»

«Yaşadığınız devirde bütün bunlar, hayal gibi görünse dahi, inanın bu gerçeğe...

İnanmak için benden mucizeler beklemeyin...

Mucizeler, sizin içinizde, inançla başlayacaktır. «Bir dağa yok olmasını emredeceksiniz, ve dağ yok olacaktır»; İsa Peygamber öyle dememiş miydi, inancın inanılmaz gücünü tarif edebilmek için...? Bu inançla, bu güne kadar, aşılmaz gibi görünen engelleri aşacak güce sahip olacaksınız. İncinızı kaybettiğiniz anda da kendinizi zindan karanlıklarında, acz içinde bulacaksınız.»

İşte, Peygamberlerin, herşeyden önce kendilerine inanmamızı istemeleri, insanların hakikate varabilmeleri için inancın bu gücüne muhtaç olduklarını bilmelerinden kaynaklanmıyor mu?

«Allahı içinizde arayın; Onu bedenlen temayüllerinden yalıtıp, içinizde

yüceltin ve ait olduğu tininin, tahtına oturtun. İnsanlığın tinsel BİR'liğini kurmak üzere, Onu, uygun insanların tinleriyle bütünleyin, İlahi BÜTÜNÜ teşkil etmek için tüm çabalarınızı kullanın.»

«Bu gerçekleri, bir kütleye nasıl izah edebilirdik. ki... onlara, Hakikatın gölgesini göstermekten başka? Bakın, gününüzde dahi, akıllıların, bilgili insanların kaçısı bu gerçeğe inanabiliyor? Ne yapabildik ki... size, içinde yaşadığınız cehennem korkusunu ve hepimizin düşlediği cennet gibi bir dünyanın mükâfatını vaat etmekten başka?»
«Her birimiz asırlar boyunca sabrettik. Belki bir gün, içinde yaşamış olduğumuz cehennem, hepimizin içinde yaşamayı arzu ettiği cennete yerini bırakır diye... Fakat nafile... Durum böyle olunca, hepimiz, sıra ile, insanlığı selamete götürecektir, ona bu gücü verecek inancı tazelemek istedik...»

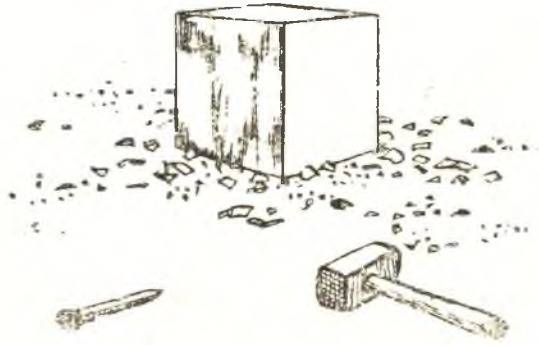
«Hepimiz, dünyanın muhtelif arazilerine, «İnsanlığın İdeal Mabedinin» tohumlarını ektik. Ne biçtik bugüne kadar dikenden başka? Biz, sizleri birleştirmeye çalıştık; sizler de dinlerin bariz bir şekilde, esasta aynı olan taraflarını bir kenara itip, farklı GÖRÜNEN taraflarını, bölmek veya bölünmek için ileri sürdünüz. Bu bölünmeler neticesinde, birbirlerinizden nefret ettiniz, birbirlerinizi öldürdünüz. Biz size, «insanlar kardeştir, birbirinizi sevin» dedik; siz de, «insanlar birbirine düşmandır, birbirinizi öldürün» demiş gibi anlamış ve öyle hareket etmişsiniz. İşte, bu derecede yanlış ve ters manada anlaşılmış söylediklerimiz...»

Önceden bahsettiğimiz gibi, kelimenin üç ayrı manası gibi (okunan, sembolik, ezoterik,) üç ayrı insan tipi oluşmamış mıdır. günümüzde? Bakın, Kutsal Kitapları harfi harfine anlamış olanlar, yobazlaştılar. Onları sembolik manada yorumlayanlar, yetersiz kaldılar, tenakuzlara düştüler, inançlarını yitirdiler veya korkularından «ortada» kaldılar. Nihayet, Kutsal Kitapları gerçek ve ezoterik anlamda alanlar, insanları seven, aralarında din ve ırk farkı gözetmeyen, BİR'lik için kendilerini adanmış olan bir zümre teşkil ettiler. Bu zümre, önlüklü veya önlüksüz M.: lar değil midirler, sizce?

«Ektiğimiz tohumlardan yetişmiş olan tek meyva sizlersiniz, Hakikatın çocukları... Bütün ümitlerimiz sizlerdedir. Sizi anlayabilecek kişileri seçiniz. Onları adım adım, derece derece eğitiniz. Gözlerini kamaştırmamak için, bütün nuru gözleri önüne sermeyiniz... En mühimi, düşünce ve adımlarınızda kararlı, kesin ve korkusuz olunuz.»

BİR'lik Yolunun Rehberleri! Peygamberlerin, Kutsal Kitapların için-

den gelen seslerine, kulak kabartın; bakın ne diyorlar, çalışmalarımız boyunca buldukları şu yemin kürsüsünden: «Anlamış olduğunuz gibi, Kutsal Kitaplar Mabetinizin en büyük nuru, en büyük meşalesidir. Ancak bugüne kadar, bu meşale, yobazların elinde, ortalığı ateşe vermeğe yaradı. Meşalenin kamaştırıcı nuru, bazılarının gözlerini kamaştırdı, hiçbir şey göremedi, inançsız veya kararsız kaldı. Siz, bu meşalelerin seçtikleri nurdan feyz alınız. Mabetlerinizin ortasına kadar getirdiğimiz bu meşaleleri sizlere burada, bu yemin kürsüsünde teslim ediyoruz. Devraldığınız vazife, bu meşalelerle, sadece mabetlerinizi değil, saçtıkları nurla, bütün insanlığı aydınlatmak olsun.»

Localarda Verilen Konferanslar

İSTANBUL

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİHİ
İdeal	Orhan Tanrıku	İtalya'daki Tekris Töreni İzlenimleri	5.10.1987
	Hamit Sözer	İnsan Tahammülü ve M.:luk	30.11.1987
Kültür	Atilla Büyüktuncay	Derbeder Bir Deha Neyzen Teyfik	2.10.1987
	Fikret Aksoy	Sofra ve Kardeş Sofrası	16.10.1987
Ükü	Cavit Yenicioğlu	Masonlukta İntizam ve Muntazam Masonluk	1.10.1987
	Cevat Memduh Altar	Atatürk ve Kültürde Evrim	12.11.1987
Kardeşlik	Ahmet Akkan	Ükü Mabedi	24.9.1987
	Hasan Ferit Ertuğ	Tarihsel Evrim İçinde Kurallar ve Masonik Kurallar	22.10.1987
	Tayfun Akgüner	Masonluk ve Özgürlük	19.11.1987
Hürriyet	Nüvit Tekül	Hacı Bektaş Veli	20.10.1987
	Aktan Okan	Teknokültür Eşiğinde	3.11.1987
	Vitali Saporta	Yönetici ve Ma.:	17.11.1987
Sevgi	Sedat Düzkan	Günümüz Aydını ve Masonluk	12.10.1987
Müsavat	Tulu Baytın	Kabul Edilmişlik Üzerine	7.10.1987
	Müfit Birsen	Adalet ve Masonluk	6.11.1987

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİHİ
Müsavat	Celil Layiktez	Hashasinler, Rüziler ve iBr Ritüel	20.11.1987
Libertas	Falih Erksan	Kardeşliğin Görevleri, Loca ve Ritüel Çalışmalarla İlgili Konferans	30.9.1987
	Erich Deutsch	II. Frederik'in Masonik Hayatı Hakkında Slaydli Konferans e	4 11.1987
Hakikat	Andon Parizyanos	Eski Yunanlılarda Tıp	22.10.1987
	Yani Skarlatos	Pythagoras	5.11.1987
Ahenk	Önder Öztunalı	Evrım ve Tolerans Hakkında Düşünceler	30.9.187
	Cahit Bergil	Ahenk	14.10.1987
Fazilet	Ahmet aKlın	Metodolojik Açidan M.:luğa Bakış Denemesi	13.10.1987
Erenler	Erdoğan Soysal	Seçilmiş Kardeşlik	23.10.1987
	Aydın Uluyazman	Rıza TEVFİK	6.11.1987
	Nail Güreli	Masonluğun Yazılı Olmayan Gelenek ve Göreneklere	20 11.1987
Delta	Alaattin Öztöpus	Masonluğun Çerçevesi	28.9.1987
	Murat Baykal	Kapı ve İnsan	12.10.1987
	Metin Hotinli	Uzayda Yalnızmıyız	26.10.1987
	Nejat Bek	Tolerans, İnsan ve Loisizm	9.11.1987
	Faruk Atasoy	Dünüyle Bugünüyle Reklâmıcılığımız	23.11.1987
S Dostlar	Rıfat İnel	Anılar	24.9.1987
	Faruk Vanu	Anılar	8.10.1987
	Nejat Sağun	Masonluk Hakkında	5 11.1987
Ülke	Ali Dinçol	İnsan Toplumlarda Sosyal Sınıfların Ortaya Çıkışı ve Nedenleri	6.10.1987
	Ali Necmi Bulutlar	Taşup ve Masonluk	20.10.1987
	Ziya Umur	Katolik Kilisesi ve Masonluk	17.11.1987
Şefkat	Yüksel İnel	Londra Mabedi Ziyareti İntıbaları	19.10.1987
	Cahit Bergil	Güzellik İnsanlar Arasında Ahenk Sağlasın	2.11.1987
	Cavit Yenicioğlu	Masonlukta İntizam ve Muntazam Masonluk	16.11.1987

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİHİ
Hümanitas	Mehmet Akif Akev	İnsan Aklının Evrensel Rolü ve Kıymeti Üzerine	13 10.1987
	Moris Alfandari	Hazır Bulunmak	27.10.1987
	Cemal Kutay		
	Vasfi Rıza Zobu	ATATÜRK	10.11.1987
	Salim R. Kırkpınar		
	Nedim Yahya	«DRUIDE»	24.11.1987
Devrim	Fuat Altınoy	İç Güdülerimiz Akıl ve Hikmet	7 10.1987
	Erich G. Deutsch	Büyük Frederich'in M.: 'lık Hayatı	4.11.1987
	Türkçesi Özcan Canata		
Pınar	Hakkı Arıgüç	M.: 'lukta Hasenat	6.10.1987
	Adnan Baker	Aydınlanma Çağı	20.10.1987
	Tarhan Özgökmen	M.: 'nun L.: 'da, Lokalde, Evde Davranışları	3 11.1987
Sevenier Muhittin Söylemezoğlu		Bir Fikri Pazarlama Tekniği	2.10.1987
	İhsan Özgen	Çağdaş Uygarlık Düzeyi ve İnsan	16.10.1987
	Necdet Egeran	Ritüellerimiz Hakkında	27.11.1987
Üçgen	Aydın Uluyazman	Rıza Tefvik K.:	25 9.1987
Üçşik	S. Sevil	Türk Masonluk Tarihinde Bir Kesit (1050 - 1900)	28.9.1987
	Seyhan Bilbaşar	George Washington ve Vatan Sever Amerikan Masonları	26.10 1987
	Ahmet Arkan	İnsan, Çevre ve Sevgi	23.11.1987
Gün	Abdurrahman Erginsoy	Ma.: 'nik Bilgiler	7 10.1987
	Nusret Semih	Hürriyet Üzerine	4.11.1987
	Neşet Sirman	Mason Olabilmek	10.11.1987
Başak	Ergun Önen	Operatif Masonluk Menşei Gelişmesi Son Bulması	15.10.1987
	Zafer Kural	Spekülatif M.: 'luğun Doğuşu ve Gelişmesi	12 11.1987
Başak	Fadıl Güvenç	Anderson Yasaları	26.12.1987
İrem	Ergun Zoga	Tolerans Kavramının Yorumu	16.10.1987
	Reşit Ata	Masonlukta Sır ve Gizlilik Var mı?	27.10.1987

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİHI
Evren	Rıfat Saban	ATLAS ve EVREN Localarından Anılar	21.10.1987
Piramit	Feridun Buyurman	ÖLÜM	2.10.1987
	Atila Büyüktuncay	Derbeder Bir Deha Neyzen Tefvik	30.10.1987
	Ömer Faruk Kurt	Yemin Kürsüsü Üzerine Yorumlama	13.11.1987
Nilüfer	Cengiz Devletkuşu	Sevginin Özü	31.10.1987
Burç	Tuncay Uslu	Mason Yetiştiren Ünlü Öğretmenler	12.10.1987
Sembol	Ziya Fıçıoğlu	Adam OLMA	19.10.1987
	Nadir Sarışeker	Genetik Mühendisliğindeki Gelişmeler Geleceğın İnsanını ve İnsanlığını Nasıl Etkiliyecektir	16.11.1987
Meşale	Selçuk Erez	Kamuoyu Araştırma Metodları	14.10.1987
	Şevki Gökarmarın	İstifa ve Gayrimuntazamlık	11.11.1987
Anadolu	C. Beşe	Johann G. FICHTE «Masonun Dindarlığı	6.10.1987
	Raşit Temel	Mıstısızım Doğuşu	20.10.1987
	Tanju Koray	Ritüel	3.11.1987
	Cahit Bergil	Operatif Masonluktan Spekülatif Masonluğa Geçiş	17.11.1987

ANKARA

Uyanış	Ünal Yüzbaşı	Ma.: 'luk ve Eğitim, Konuya Felsefi ve Sosyal Açıdan Bakış	4.9.1987
	Fuat Tuygan Ahmet Önder	Mas.: 'luk ve Eğitim Konuya Çağdaş Değerlerin Etkisi Açısından Bakış	18.9.1987
	İrhan Köksalan	Masonluk ve Eğitim Nasıl Olmalıyız?	2.10.1987
Doğuş	Hayri Arıkan	Uyanıştan Sonra Türk Masonluğu	13.10.1987
	Güner Önal	Masonik Tarih	10.11.1987
Yükseliş	İ. Aydın Cankat	Mısır	3.9.1987
	Arsan Aktac	Hür Masonluğa ve Masonlar'a Ait Eski Bilgiler ve Sırlar Daima Mason'un Kalbinde Saklı Kalır	1.10.1987

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİHİ
Yükseliş	Kenan Çınar	Aynadaki Görüntü	12.11.1987
İnanıő	F. Özyurt	Sevme Güzellik Duygularının İnsan Geliőimindeki Önemi	12.10.1987
	Cahit Meço	Kuruluş Günümüz	31.10.1987
	İsmail Heral	Dünyada Son Ekonomik Gelişmeler	23.11.1987
Bilgi	Rüçhan Koőar	Landmarklar	16.9.1987
	Cemal Ertan	Masonlukta Basiret	7.10.1987
	Oktay Yanç	Davranış ve Ölçü Üzerine	21.10.1987
	Vecdet Erkun	Büyük Türk Masonları, Ziya GÖKALP	4.11.1987
Barış	Doğan Cangal	Müziğin Gelişimi ve Türkiye'de Müzik	5.10.1987
	Ercan Tura	Atatürk'ü Sevmek Anlamak	16.11.1987
Yıldız	Etem Sena Çınar	M..luğa İlk Adım Çıraklık	24.9.1987
	Ünsal Soygür	Operatif Masonlar	8.10.1987
	Burhan Apaydın	Dün, Bugün, Kaybedilen Mutluluk ve Korkulu Gelecek	12.11.1987
Çankaya Abdurrahman Erginsoy		Türkiye'de M..luk Öncesi Hür Tefekkür	25.9.1987
	Abdurrahman Erginsoy	Ritüel Nedir	9.10.1987
	Necdet Burgul		
	Ümit Gürelli	Taasup-İrtica	13.11.1987
Arayış	Özhan Sökmen		
	Etem Sena Çınar	Masonluğa Giriş ve Nur'a Kavuşma	15.9.1987
	Cengiz Yalçın	Masonluğun Kökenleri I	29.9.1987
	Cengiz Yalçın	Masonluğun Kökenleri II	20.10.1987
Üçgöl	Cengiz Yalçın	Ortaçağda Operatif Masonluk - I	17.11.1987
	Refik Çeltikçi		
	Onur Arı	Ekonomik Gelişme ve Demokrasi	9.9.1987
	Özcan Yaykın		
	İnal Uőşaklı	Toplumsal Gelişme ve Demokrasi	23.9.1987
	Sabit Ağaoğlu		
	Yavuz Bilgin		
	Metin Günday	Basın Özgürlüğu, Meslek Kuruluşları ve Demokrasi	30.9.1987
	Mahir Bayyurdoğlu		

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİHI
Üçgöl	Fevzi Akansel Yüce Katırcioğlu Mete Ünal	Bilimsel Araştırma Sanat ve Demokrasi	28.10.1987
Ahiler	Coşkun Ertürk	«Sevme Sanatı»	8.10.1987
	Veli Sarıtoprak	Erdem Üzerine Düşünceler	16.10.1987
	Turgay Barış Hidayet Ünal Mustafa Sayın	Masonluğun Yolu Işık ve Sevgi Yoludur	12.11.1987
	Orhan Tan	Doğa İnsan ve Toplum	12.11.1987
Çağ	Ömer Remzi Arıkan	Neden Mason Oldum?	8.10.1987
	Tuncay Kesim	Kötülük ve iyilik Kavramlarına İlişkin Düşünceler	11.11.1987
G Mimarları	Yaşar şendal	İnsan Sevgisi	3.11.1987
	Halük Günüğur	Türkiye - AET İlişkileri	17.11.1987
Eşitlik	Cengiz Yalçın	M.:luğun Kökenleri	13.10.1987
	Adnan Balkanlı	Doğa ve İnsan İlişkileri	27.10.1987
Y. Emre	Ender Arkun	Çağımızda Bilim ve Teknoloji	21.9.1987
	Nihat Al	Kültür ve Sanat	7.10.1987
	Bülent Gürsel	Hekimlik ve Masonluk	4.11.1987
	Özden Özbilun Tuncay şen	Harici Alemde Masonluk	18.11.1987
İlke	Ali Demircioğlu	Orta Asya'da Yaşayan M.:ik Semboller	11.9.1987
	Mustafa Sezar	Tevazu ve Hoşgörü	25.9.1987
	Atilla Eriş	Yemin	13.11.1987
Ankara	Yalçın Davran	Büyük Mason MOZART	21.9.1987
Erdem	Ozan Sağdıç	Doğanın şiiri Kapodokya	3.11.1987
Doğan Güneş	Okan Işın	Hür Masonluğun Temel Prensipleri I	7.10.1987
	Çokşen Zerenler Ekrem Kavuncu	Hür Masonluğun Temel Prensipleri II	21.10.1987
	Teoman Süerdem	Hür Masonluğun Temel Prensipleri III	4.11.1987
Tolerans	H. Kazanoğlu	M.: Temel Prensipleri İçinde Kendimizi Tanıyalım	1.11.1987
Çukurova	Ruhan Bolay	Masonik Sevgi	16.10.1987

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİHİ
İZMİR			
İzmir	İbrahim Tosuner	«Sevgi Üzerine»	24.9.1987
	Necdet Çolakoğlu	«İnsan Hakları ve Tarihi Gelişimi»	5.11.1987
	İrfan Sözen	«İnsan Haklarının Uluslararası Alana Geçişi ve Bu Düzeyde Korunması»	19.11.1987
Nur	Osman Yalçın	Kutsal Kitaplar	24.11.1987
Nur	Yalçın Kezer	Mavi Renk	29.9.1987
	Emin Doğan	Düzenli Masonluk	13.10.1987
	Cahit Boyar	«AHLAK»	27.10.1987
	Abidin Yeni	Çırac Avadanlıkları	24.11.1987
Promethe	Haldun Madran	«Tıp ve Masonluk»	27.5.1987
	Işık Tuğlular	İlaçlar ve İnsanlık	7.10.1987
	Murat Gomel	«Sembolizm»	21.10.1987
	Ahmet Çayırılı	«Mozaik Döşeme»	4.11.1987
	Diñer Tarakcioğlu	Kardeşlik	18.11.1987
İrhan	Nail Tenli	Çırac Avadanlıkları	25.5.1987
	Aydın Üçok	Çağımızda Geleneksel Masonluk	5.10.1987
	Tahsin Yaşamak Halim Arıksoy	Anılarda Mehmed Cevad ORHAN	19.10.1987
	Murat Otuzlu	Dostluk	30.11.1987
	Kerim Ceryan	Ön Yargı	16.11.1987
Ümit	Melih Kazmirci	İzmir'de Masonluk Tarihine Bir Bakış	20.11.1987
Ephessus	Güngör Kavadarlı	«Neden Mason Olmalı: Yolculuk»	28.9.1987
	Eral Ural	Bir Hayat Görüşü ve Masonluk	12.10.1987
Eylem	Figen Kuter	Evren ve Evrenin Ulu Mimarı	28.9.1987
	Ersan Aral	M.;'lukta Tolerans ve Disiplin	12.10.1987
	Levent Eğribozoğlu	İnsan Evrim ve Masonluk	26.10.1987
	Adil Aydın	M.;'luğun Temel Prensipleri	23.11.1987

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİHI
Manisa	Zekeriya Tanık	«HAMTAŐ»	27.5.1987
	Akif Bagören	«SEVGİ»	7.10.1987
	Erol Sezer	«GÜZELLİK»	21.10.1987
Ege	Korkut Özsay	HoŐgörü	22.10.1987
	Suat Türkmenoğlu	Vermek	15.10.1987
	O. Uğur Kirbeyi	Ahlak ve Ahlaklı İnsan	12.10.1987
	Murat Oktar	Hayat ve Tesadüf	12.10.1987
IŐın	Orhan Etemoğlu	Hukukta ve Masonlukta Tolerans	1.6.1987
	Haluk Cansın	Tekriste Gözler Bağlıyken	15.6.1987
RuŐen	ŐimŐek Soysever	Tekriste Gözler Açıldıktan Sonra	29.6.1987
	Önder Kayın		
	Binay Bükey	M.:’luk Harici Alemde Kendisini	28.9.1987
	Gültekin Gündüz	Nasıl Hissettirebilir?	
	Orhan Alpyörük	«Anderson Yasası»	12.10.1987
	Turan Yönc	Kulak Eğitiminin KiŐiliđimizdeki Rolü	26.10.1987
	Mehmet Ergüven	Mozart’ın Operaları	26.10.1987
Başarı	Ahmet Yılmaz	Aydın BakıŐı İle Özgür İslam Dini	5.10.1987
	Dündar Sönmez	M.:’da Sorumluluk Duygusu	19.10.1987
	Teoman Yalçınkaya	Günümüz Yoğun Temposunda M.:’luk Nasıl Daha Etkin Hale Getirilebilir	16.10.1987

ARAMIZDAN AYRILANLAR

ADI SOYADI	DOĞUM YERİ TARİHİ	TEKRİR TARİHİ	LOCASI	EB. : MAŞ. : TARİHİ
Barlas Osanlı	İstanbul, 1938	13.2.1969	İzmir	22.6.1987
Lütfü Soyutuna	Bursa, 1946	3.6.1986	Ülke	25.7.1987
Bedit İşmen	İstanbul, 1919	4.10.1963	Devrim	8.9.1987
Ergun Sur	İstanbul, 1935	13.6.1974	Ahiler	5.7.1987
Ardavazt Savcı	İstanbul, 1898	20.5.1928	Müsavat	00.6.1987
Sadettin Ozil	İstanbul, 1899	1929	Müsavat	17.9.-987
M. Selahattin Güven	İstanbul, 1927	13.10.1972	Erenler	12.9.1987
Mithat Gürata	İstanbul, 1330	18.12.1953	Sevenler	3.8.1987
Sacit Öncel	İzmir, 1903	1931	Ahenk	4.9.1987
N. Ali Çıtıpitoğlu	G. Antap, 1904	15.4.1958	Denge	15.8.1987
M. Kemal Kurdoğlu	İstanbul, 1924	10.11.1975	Yıldız	3.8.1987
Nimetullah Mahruki	İstanbul, 1915	18.2.1954	Ülkü	23.6.1987
Erda Kadioğlu	Niğde, 1941	7.11.1983	Şefkat	12.7.1987
Besim Baykal	Adana, 1925	9.11.1970	Şefkat	17.10.1987
H. Bezmi Ötkeren	Girit, 1896	0.02.1949	Hürriyet	25.7.1987
Turgut Çarıkoğlu	İstanbul, 1908	22.6.1950	İzmir	4.10.1987
Kamil Türeç	Salihli, 1916	23.5.1957	İzmir	28.6.1987
Pepo Özsinay	Bursa, 1920	1.12.1964	Hürriyet	19.9.1987

EBD. : MAŞ. : 'a intikal eden kardeşlerimize EV. : 'in U. : M. : 'ndan sonsuz mağfret ve kederli ailelerine ve bütün kardeşlerimize sabırlar dileriz.

HİC BİR ŞEY ÖLMEZ — HER ŞEY YAŞAR

MİMAR SİNAN

Organ of the Grand Lodge

of Free and Accepted Masons of Turkey

C O N T E N T S

4. Sultan Murad V. and Freemasons ..... Mesut TUNCEL
27. Masonic Calendar ..... Kemal TUNUSLUOĞLU
30. The In Visible Tyler ..... Mişel MARGULİES
37. To my New Brothers ..... Raşid TEMEL
41. Masonic Way of Acting ..... Umut İNAN
46. Masonry and Married Life ..... Sami DAY
50. Hermetism and Freemasonry ..... Ziya FIÇICIOĞLU
62. Justice in Freemasonry ..... Cemal DİRİK
67. A Partial Look at the anatomy
of Our Craft ..... Sezer LEVİ
82. The Holy Books ..... VIKTOR GÜCEL
96. News From our L. .... Mimar SİNAN
104. In Memorsam ..... Mimar SİNAN

Adress : 25, Nuruziye Sokağı — Beyoğlu / İSTANBUL

YEAR : 1987

NO : 66

